

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

HRİSTİYAN MEZHEPLERİNDE GÜNAH ALGISI VE YORUM
FARKLILIKLARININ DİNİ PRATİKLERE ETKİSİ
(KATOLİK- ORTODOKS VE PROTESTAN MEZHEPLERİ)

MERVE SUCU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. MUSTAFA SAMİ BAYBAL

KONYA - 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrenci.in	Adı Soyadı	Merve SUCU
	Numarası	138102011010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ/ DİNLER TARİHİ
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL
	Tezin Adı	Hıristiyan Mezheplerinde Günah Algısı ve Yorum Farklılıklarının Dini Pratiklere Etkisi (Katolik- Ortodoks ve Protestan Mezhepleri)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Hıristiyan Mezheplerinde Günah Algısı ve Yorum Farklılıklarının Dini Pratiklere Etkisi (Katolik- Ortodoks ve Protestan Mezhepleri) başlıklı bu çalışma .../.../.... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Mustafa Sami BAYBAL	
2	Doç. Dr.	Nermin ÖZTÜRK	
3	Doç. Dr.	Cemil KUTLUTÜRK	

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Merve SUCU		
	Numarası	138102011010		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora		
Tezin Adı	HİRİSTİYAN MEZHEPLERİNDE GÜNAH ALGISI VE YORUM FARKLILIKLARININ DİNİ PRATİKLERE ETKİSİ (KATOLİK – ORTODOKS VE PROTETAN MEZHEPLERİ)			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı-Soyadı
Merve SUCU

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Merve SUCU	
	Numarası	138102011010	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri/ Dinler Tarihi	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	
		Doktora	
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL	
Tezin Adı	HİRİSTİYAN MEZHEPLERİNDE GÜNAH ALGISI VE YORUM FARKLILIKLARININ DİNİ PRATİKLERE ETKİSİ (KATOLİK-ORTODOKS VE PROTETAN MEZHEPLERİ)		

ÖZET

Günah tüm devirlerde dinlerin en temel konulardan birisi olmuştur. İnsanların kurtuluşunun önündeki en büyük engeldir. Adem ve Havva işledikleri günahın sonucunda en başında ölümsüz olarak yaşamaya başladıkları Cennetten dünyaya gönderilmişlerdir. Bu durum insanlığın başlangıcını oluşturmaktadır. Hıristiyan dünyasında da dünyaya düşüş hadisesi ve Asli Günah meselesi canlılığını koruyan bir konu olarak var olmaya devam etmektedir. Ayrıca Adem'in ve Havva'nın hem cennet hem de dünyadaki konumları, düşüşten sonra yaşanmaya başlanılan dünyada günaha nasıl bir boyut çizilmiştir, neler günah olarak kabul edilmiştir, günahın karşılığında neler olacaktır, asli günahın kalıtsallığı, günahı temizleyen vaftizin yapılışı ve zamanı, vaftiz sonrasında işlenmiş olan günahların affi için günah itirafı meselesi gibi birtakım sorular her zaman insanların zihinde yer almıştır. Hıristiyan din adamları bu sorulara cevap verirken farklı yorumlar ortaya çıkmıştır. Bunun etkisi olarak da mezheplerde günah kavramı farklı uygulamalara sebebiyet vermiştir. Özellikle kilise sırrı olarak kabul edilen Sakramentler'in ve bir takım ritüellerin uygulanmasında çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hıristiyanlık, Adem, Havva, Günah, Asli Günah, Cennetten Düşüş, Vaftiz, Günah İtirafı, Ortodoks, Protestan, Katolik.

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Merve SUCU	
	Student Number	138102011010	
	Department	Felsefe ve Din Bilimleri/ Dinler Tarihi	
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	
		Doctoral Degree (Ph.D.)	
	Supervisor	Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL	
Title of the Thesis/Dissertation	The Effects Of Sin Perception And Interpretation Differences On Religious Practises In Christian Sects (Catholic- Orthodox And Protestant Sects)		

ABSTRACT

Sin had always been one of the main issues of religions in all eras of the history. It is the greatest obstacle for the salvation of the mankind. After committing a sin, Adam and Eve were sent to the earth from the Paradise where they began to live immortally. That made the starting of humankind. The matters of Fall of Man from the Paradise and the Original Sin continued to exist as lively topics in the Christian world. Moreover, some questions busied the human mind: the positions of Adam and Eve, both in the Paradise and the earth, what kind of dimensions were drawn for sin in the earth where human beings lived after the Fall, which deeds were regarded as sin, what would happen as the consequence of a sin, the heritability of the Original Sin, the method and time of Baptism that washes away sins, the matter of confession of sins committed after the baptism, for them to be pardoned. Different comments emerged as Christian clergymen answered these questions. As the consequence of that, the concept of sin in different sects led to different practices. Different views arose especially in practicing of the Sacraments, regarded as mystery of the Church, and some rituals.

Keywords: Christianity, Adam, Eve, Sin, the Original Sin, Fall From Paradise, Baptism, Confession of Sin, Orthodox, Protestant, Catholic

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR	iv
GİRİŞ	1
A. Çalışmanın Konusu ve Amacı	1
B. Çalışmanın Yöntemi	1
C. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırları	2
D. Çalışmanın Kaynakları	2

I.BÖLÜM

HIRİSTİYANLIKTA GÜNAHIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Günah Kavramı	3
1.1.1. Hıristiyanlık'ta Günahın Yorumu ve Kaynağı.....	4
1.2. Cennette Yaşanılan Hadise.....	5
1.2.1. Yaratılıştan Düşüşe Âdem ve Havva	5

II. BÖLÜM

HIRİSTİYANLIK VE GÜNAH ÇEŞİTLERİ

2.1. Hıristiyanlık'ta Günah	13
2.2. Hıristiyanlık'ta Günah Çeşitleri	14
2.2.1. Aslı Günah	14
2.2.2.Fiilî Günah	17
2.2.2.1. Ölümcül Günah (Peccatum Mortale)	17
2.2.2.1.1.Kibir.....	19
2.2.2.1.2. Kıskançlık- Haset	21
2.2.2.1.3. Öfke	22
2.2.2.1.4. Tembellik.....	23
2.2.2.1.5. Açgözlülük	25
2.2.2.1.6. Şehvet	26
2.2.2.1.7. Oburluk.....	28
2.2.2.2. Hafif Günah (Peccatum Veniale)	29

III. BÖLÜM
HİRİSTİYAN MEZHEPLERİNİN GÜNAHA İLİŞKİN YORUM
FARKLILIKLARI

3.1. Hıristiyanlık'ta Aslı Günah	30
3.1.1. Katolik Mezhebi ve Aslı Günah	30
3.1.1.1. Trent Konsili	31
3.1.2. Ortodoks Mezhebi ve Aslı Günah	33
3.1.3. Protestan Mezhebi ve Aslı Günah	34
3.2. Aslı Gunahtan Arınma - Vaftiz	35
3.2.1. Katolik Mezhebi ve Vaftiz.....	37
3.2.2. Ortodoks Mezhebi ve Vaftiz.....	38
3.2.3. Protestan Mezhebi ve Vaftiz.....	40
3.2.3.1. Martin Luther'de Vaftiz	40
3.2.3.2. John Calvin'de Vaftiz	42
3.2.3. Vaftizin Gayesi	43
3.2.3.1. Hıristiyan Cemaatine Kabul.....	43
3.2.3.2. Aslı Gunahtan Kurtulmak	44
3.2.3.3. Günahsız Olarak Yeniden Doğmak	44
3.2.3.4. Mesihin Acılar İçindeki Ölümünü Hatırlamak ve Onunla Bütünleşmek.....	45
3.2.4. Vaftizin Bazı Unsurlarla Sembolik İlişkisi.....	46
3.2.5. Vaftizin Yapılacağı Zaman.....	48
3.2.6. Vaftizin Yapılışı.....	54
3.3. Günah İtirafı / Günah Çıkarma.....	61
3.3.1. Katolik Mezhebinde Günah İtirafı.....	63
3.3.1.1. Endüljans.....	64
3.3.2. Ortodoks Mezhebinde Günah İtirafı.....	66
3.3.3. Protestan Mezhebinde Günah İtirafı.....	67
3.3.2. Günah İtirafının Yapılışı.....	68
SONUÇ.....	71
KAYNAKÇA.....	77

ÖNSÖZ

Vahiy kaynaklı dinlere göre, Tanrı ilk olarak yeri, gökleri ve melekleri sonrasında da insanı yarattı. İlk insan olarak Âdem'i ardından ona eş olarak Havva'yı yaratıp Cennet'e yerleştirdi. Yasak meyve hadisesinin meydana gelmesiyle Âdem ve Havva Cennet'ten dünyaya gönderildiler. Böylelikle insanlık serüveni başlamış oldu.

Âdem'den sonra artan insan nesli farklı coğrafyalarda yaşamaya başlamış ve farklı yorumların temelini atmıştır. İnsan yaratılışı gereği her zaman bir inanca ihtiyaç duymuştur. İnancın gereği olarak dini kurallara uyan insanlar her zaman günah kavramını sorgulamıştır. Âdemle Havva'nın Cennet'ten gönderilmesiyle günah konusu her daim tartışılan bir konu olmuştur. Bu durum farklı yorumlamalara sebebiyet vermiştir. Âdem'in ve Havva'nın Cennet'teki konumu, ardından dünyaya gönderilmeleri ve dünyadaki konumları, aslî günah meseleleri halen Hıristiyanlığın temel soruları arasındadır. Hıristiyanlık'ta günah, üzerinde çokca durulan bir konudur. Günahın farklı yorumlanması mezheplerde birtakım uygulamaların farklı olmasına sebebiyet vermiştir. "Hıristiyan Mezheplerinde Günah Algısı ve Yorum Farklılıklarının Dini Pratiklere Etkisi" adlı tez çalışmasının birinci bölümünde; günah kavramının teorik boyutu ve Âdem ile Havva'nın yasak meyveden yemeleri sonucunda yaşananlar ile Cennet'teki konumlarından bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise Hıristiyan inancındaki genel olarak kabul gören, günahın yorumu ve günah çeşitleri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise, günah hakkındaki yorum farklılıklarının mezheplerdeki pratik uygulamaların üzerindeki etkisine değinilmiştir. Sonuç kısmında ise; çalışmamız hakkında genel bir değerlendirme yapılarak bazı ipuçlarına işaret edilmiştir.

Tezin hazırlanmasında tecrübe, bilgi, sabır ve hoşgörülerıyla desteklerini esirgemeyen kıymetli hocalarım Prof. Dr. Mustafa Sami BAYBAL ve Doç. Dr. Ahmet ARAS'a, ayrıca tüm bu çalışma esnasında yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Esra BAYAR, Havva Nur AKYOLLU ve Mehmet ÇİFTÇİ' ye teşekkürü bir borç bilirim.

Merve SUCU

Konya - 2019

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
bt.y.	: basım tarihi yok
by.y.	: basım yeri yok
c.	: cilt
çev.	: çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi
Ed.	: editör
Hz.	: Hazreti
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
Üni.	: Üniversite
s.	: sayfa
ss.	: sayfa aralığı
sy.	: sayı
yay.	: yayıncılık
yy.	: yüzyıl

GİRİŞ

TEZİN SINIRLARI VE KAYNAKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Çalışmanın Konusu ve Amacı

Tezimizde günah konusunu farklı bir boyutta ele almayı amaçladık. Günah kavramı genel olarak, dinlerde günah başlığı altında karşımıza çıkmaktadır, tezimizde ise müstakil olarak günah kavramından ziyade günahın Hıristiyan mezheplerince yorumlanması ve ibadetlere yansımaları ele aldık. Âdem ve Havva'nın cennet ve dünyadaki konumlarından bahsedip ilk günahın boyutları ve etkilerine değindik.

Bu tez çalışmasının amacı, günah'ın Hıristiyan mezheplerinde nasıl yorumlandığını inceleyerek bu durumun mezhepler arasında oluşturduğu yorum farklılıklarını ele almak ve bu yorum farklılıklarının uygulamalara nasıl yön verdiğini açıklamaktır.

Bu tezin önemli tarafı Dinler Tarihi alanında Hıristiyanlık üzerine çalışanlara referans olabilecek bilgi örüntüsü ortaya çıkarmaya çalışmak, günah kavramı ve bu kavramın mezheplerdeki farklı yorumları Hıristiyanlığın ve bu dine ait uygulamaların anlaşılması hususunda önemli bir dayanak noktası oluşturmaktır.

B. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmamızda Hıristiyanlığın asıl kaynaklarından ve Hıristiyanlığın esaslarını konu edinen eserlerden faydalanılarak günah kavramının nasıl anlaşıldığı, ibadet uygulamalarına hangi şekilde etki ettiği, Havva ve Âdem'in günah konusundaki rolü, önceki ve sonraki yaşamlarının ne şekilde olduğu, günah kavramının mezheplerde nasıl farklı algılandığı ve ibadetlere nasıl etki ettiği gibi sorulara deskriptif yöntemle cevap vermeye çalışılmıştır. Özellikle mezheplerin bu konular hakkındaki görüşleri mukayese edilerek mezhepler arasındaki farklılıklar belirtilmiştir. Konuyla ilgili ulaşılabilecek tüm kaynaklar incelenerek özgün bir tez çalışması hedeflenmiştir.

C. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırları

Tezimizin konusu oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Bundan dolayı tezimizde sınırlandırma yöntemi uygulanmıştır. Tezimizin birinci bölümünde; günah kavramının teorik boyutu ve Âdem ile Havva'nın yasak meyveden yemeleri sonucunda yaşananlar ve Cennet'teki konumları işlenmiştir. İkinci bölümde ise Hıristiyan inancındaki genel olarak kabul gören, günah'ın yorumu ve günah çeşitlerinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde ise, günah hakkındaki yorum farklılıklarının mezheplerdeki pratik uygulamaların üzerindeki etkisine değinilmiştir.

Çalışmamızın kapsamı Hıristiyanlığın üç ana mezhebi olan Katolik – Ortodoks ve Protestan Mezhepleriyle sınırlı kalmıştır.

D. Çalışmanın Kaynakları

Bu çalışmamız hazırlanırken Hıristiyanlık dininin esaslarını temel alan eserlerden faydalanılmıştır. Konumuzla ilgili olarak başta Kitabı Mukaddes olmak üzere Ali ERBAŞ'ın 'Hıristiyanlıkta İbadet' adlı eserine, Martin LUTHER'in 'Martin Luther'in Uzun İlmihali' adlı eserine, Kürşat DEMİRCİ'nin 'Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak Ortodoksluğun Teolojisi' adlı eserine ve Diyanet Ansiklopedisinde yer alan maddelere başvurulmuştur. Bunların yanı sıra; Catholic Encyclopedia ve Vatican Archive gibi internet kaynaklarından da faydalanılmıştır.

I.BÖLÜM

HIRİSTİYANLIKTA GÜNAHIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1.Günah Kavramı

Günah, insanlığın en eski kavramlarından biri olarak kabul edilmektedir. Homoreligiosus (Dindar Adam), yaratılışı gereği bir kutsala inanma ihtiyacı içerisinde doğmuştur. Kutsal ihtiyacı içerisinde doğan insan, kendisini saygı göstereceği, ibadet edeceği bir varlık bulmak zorunda hissetmiştir. Bunun için insanlığın ilk dönemlerinden itibaren kutsal var olmuştur. Etrafında bir kutsal bulan insan, onun dışındakileri de kutsal dışı olarak kabul etmiştir. Kutsalı bulan insan ona daha yakın olabilmek için birtakım uygulamalara yönelmiş, bir tabu oluşturmuş, ona saygılı davranmıştır ve Kutsal'ı hayatının merkezine yerleştirmiştir. Kutsal'ın koymuş olduğu kuralların ihmalı, günah kavramını meydana getirmiştir. Peygamberlerin ikaz ettiği toplumlarda da Tanrısal buyruklara itaat etmeme olayı günahı ortaya çıkartmıştır. İlahi dinlerde de günah, Tanrı'nın isteklerine karşı gelme olayıdır. Bu anlamda günah, Eski Ahitte, Yeni Ahitte ve Kur'an-ı Kerim'de açıklanmıştır.¹

Günah, Farsça bir kelime olmakta ve sözlükte "suç" anlamına gelmektedir. Dini bir kavram olduğu için de kutsal ve tabiatüstü varlık alanlarıyla bağlantılı kabul edilmiştir. Kutsallığına inanılan tabiatüstü varlık veya varlıklar din müessesesinin temel unsurları arasında yer aldığından bütün dinlerde günah kavramı bulunmaktadır. Kutsalın söz konusu olduğu her yerde kutsalla ilgili emir ve yasakların belirtildiği kurallar bütününe bulunması da tabiidir. Günah, Kutsal tarafından belirlenmiş olan emirlere itaat edilmemesi veya yasakların çiğnenmesiyle ortaya çıkan ve dini, ahlaki ve vicdani açıdan sorumluluk gerektiren bir olgudur. Beşeri kanun ve kuralların çiğnenmesi suç olarak nitelendirilirken dini alandaki hata ve aşırılıklar günah olarak kabul edilmiştir. Dinle bağlantılı olan günah kavramına yüklenen anlam, hem dinlerdeki uluhiyyet

---

¹Mehmet Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Nüve Kültür Merkezi, Konya, Temmuz, 2005, s.260.

kavramına hem de insanların bu uluhiyyetle olan ilişkilerine göre dinden dine değişebilmektedir.²

1.1.1. Hıristiyanlık'ta Günahın Yorumu ve Kaynağı

Hıristiyanlık'ta da günah, ilahi arzu ve iradeye karşı gelmek olarak kabul edilmiştir. Ahd-i Cedid'de günah, insanın arzusunun Tanrı'nın arzusuna üstün gelme çabası olarak takdim edilmektedir. Bütün günahlarda görülen ortak özellikler; Tanrı'dan uzaklaşmak, onunla beraber yaşamaktan vazgeçmek (Luka, 15:11-32) ve Tanrı'nın sözüne itaat etmeyip karşı gelmek olarak sıralanmıştır (Matta, 71:21). Günah Tanrı'ya itaatsizlik ve başkaldırı, ezeli kanuna karşı gelme isteği, fiil veya sözle, akla, gerçeğe ve sağduyuya karşı bir hatadır.³

Hıristiyanlıkta günahın kaynağı olarak, insandaki arzuların baskısı sonucu Tanrının isteklerine karşı iradenin bozulması, kötü niyet ve insanın yaratılışından gelen yetersizlikler gösterilmiştir. Bunlara dış etkenlerin tesiri de eklenince günah kendiliğinden ortaya çıkmıştır.⁴

Bir başka açıdan günahın kaynağı, Rabbin öğretisine göre insan yüreğinden kaynaklanmaktadır yani insanın kendi özgür iradesinde meydana gelmektedir. Nitekim kötü düşünceler; cinayet, zina, ahlaksızlık, hırsızlık, yalan yere şahitlik ve iftira hep insanın nefsinden kaynaklanmaktadır. İnsanı yaralayan çirkin ve kötü işlerin kaynağı olan başkaldırının sebebi de yine yürektir.⁵

Hıristiyanlıktaki bir başka görüşe göre ise, günahın asıl kaynağı şeytandır. Dünyanın sonunda İsa şeytanı 'kireç çukuruna' atacaktır ve ebedi barışı sağlayacaktır.⁶

Aynı zamanda Hıristiyanlık'ta günahı; konu ve muhtevalarına, Tanrıya, kişinin kendi veya yakınlarına karşı işlenmesine, bedeni ve ruhi olmasına göre ayırmak mümkün olduğu gibi; düşünce, söz ve davranışlara göre tasnif etmek de

² Ömer Faruk Harman, "Günah", *DİA*, İstanbul, 1996, c.14, s.278.

³ Harman, *a.g.e.*, s.281.

⁴ Ferruh Kahraman, *İtikadi Açıdan Hıristiyanlık ve İslamiyet'te Günah*, Rağbet Yay., İstanbul, 2011, s.33.

⁵ Kahraman, *a.g.e.*, s.33-34.

⁶ Aydın, *a.g.e.*, s.261.

mümkündür. Hıristiyan teolojisinde günahlar , fiilî günah ve aslî günah olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.⁷ Bu konuya ilerleyen bölümlerde değineceğiz.

1.2. Cennette Yaşanılan Hadise

1.2.1. Yaratılıştan Düşüşe Âdem ve Havva

Hıristiyanlar, ilk insana ait bilgileri ve onun yaratılmasına ilişkin hususları Eski Ahit'in Tevrat bölümünden almışlar fakat pasajları yorumlama noktasında Yahudilerden ayrılmışlardır. Hıristiyanlar Hz. Âdem ve yaratılışından bahsettikten sonra Hz. Âdem'in mükemmelliği, ilk günahı işlemesi, yasak meyveyi yemesi ve bunların sonucunda ölümün bu dünyaya girmesi gibi konuların üzerinde durmuşlardır.⁸

Kitabı Mukaddes'in Yaratılış bölümünde Hz. Âdem'in yaratılışı şu şekilde anlatılmaktadır:

“Başlangıçta Tanrı'nın göğü ve yeri yarattığı ve yerin boş olduğu, yeryüzü şekillerinin olmadığı; engin karanlıklarla kaplı olduğu ve Tanrı'nın Ruhü'nün suların üzerinde hareket ettiği.”⁹ ifade edilmektedir.

Yine başka bir ayette; *“Tanrı'nın, ‘Yeryüzünde çeşit çeşit canlı yaratık, evcil ve yabanıl hayvan, sürüngen türetsin” diye buyurduğu. Ve ardından dediğinin gerçekleştiği. Böylece Tanrı'nın çeşit çeşit yabanıl hayvan, evcil hayvan, sürüngen yarattığı, bunun da iyi olduğunu gördüğü ardından Tanrı'nın, “Kendi suretimizde, kendimize benzer insan yaratalım, denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, evcil hayvanlara, sürüngenlere, yeryüzünün tümüne egemen olsun diye belirttiği ve bundan dolayı Tanrı'nın insanı kendi suretinde yarattığı ve Onları erkek ve dişi olarak yarattığı.”¹⁰* belirtilmiştir.

Başka bir ayette ise, *“Tanrı'nın Âdem'i topraktan yarattığı ve burnuna yaşam soluğunu üflediği ve böylece Âdem yaşayan varlık olduğu ifade edilerek,*

---

⁷Kahraman, a.g.e., s.33-34.

⁸ Kahraman, a.g.e., s.39.

⁹ Yaratılış, 1:2.

¹⁰ Yaratılış, 1:24-27.

Tanrı'nın doğuda, Aden'de bir bahçe diktiği ve Yarattığı Âdem'i oraya koyduğu."¹¹ söylenmiştir.

Kitabı Mukaddes ilk insan Hz. Âdem'den sonra yaratılan ve ona eş kılınan Hz. Havva'nın yaratılışından bahsederken kadının erkekten yaratıldığını belirtmekle yetinir.¹²

Bu konuyla ilgili Kutsal Kitap'ta yer alan ifadelere baktığımızda; Tanrı'nın, "*Âdem'in yalnız kalması iyi değil, Ona uygun bir yardımcı yaratacağım.*" dediği görülmektedir. Tanrı yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümünü topraktan yaratmıştı. Onlara ne ad vereceğini görmek için hepsini Âdem'e getirmiş ve Âdem her birine ne ad verdiyse, o canlı o adla anılmıştır. Âdem bütün evcil ve yabanıl hayvanlara, gökte uçan kuşlara ad vermiştir. Ama kendisi için uygun bir yardımcı bulunamamıştır. Tanrı Âdem'e derin bir uyku vermiş ve Âdem uyurken, Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapamıştır. Bu durum kadın ve erkeğin aynı maddeden meydana geldiğini göstermektedir. Augustin bu husus için, kadının erkek kaburgasından yaratılmasının doğru bir şey olduğunu söyleyerek, kadın ve erkeğin toplumsal birliğini belirtmek ve kadının erkek üzerinde otorite kullanmaması için erkeğin kafasından yaratılmadığını ve insanların da kadını hor görüp köle muamelesi yapmaması için ayaklarından yaratılmadığını belirtmiştir.¹³

Böylece Âdem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaratarak onu Âdem'e getirmiştir. Bu olay karşısında Âdem;

*"İşte, bu benim kemiklerimden alınmış kemik,
Etimden alınmış ettir" dedi,
"Ona 'Kadın' denilecek,
Çünkü o adamdan alındı."*¹⁴

---

¹¹ Yaratılış, 2:7-8.

¹²Mustafa Şentürk, "Kitab-ı Mukaddes ve Kuran-ı Kerim'e Göre İlk Günah ve Kadın" , *İslami Araştırmalar Dergisi*, c.22, sy:1, s.34.

¹³https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Adam_and_Eve (10/05/2019, 20:30).

¹⁴ Yaratılış, 2:18-23.

İbranice ifadelerde bulunan Adamah kelimesi ‘sürülmüş toprak’ veya ‘insanların toprağı’ anlamına gelirken, Hawwah da ‘yaşayanların annesi’ manasındadır.¹⁵ Kitabı Mukaddes’in Yaratılış bölümünde Âdem’in beşer soyunun annesi olması sebebiyle eşine “Havva”¹⁶ ismini vermesinden de şu şekilde bahsedilmektedir:

“Âdem karısına Havva adını verdi. Çünkü o bütün insanların annesiydi.”¹⁷

Allah Hz. Âdem’i yarattıktan sonra şarkın bir yerinde olan Aden’de bir bahçe yapmış ve onu oraya koymuştur.¹⁸ Hz. Âdem’in o bahçede bulunan her şeyden faydalanmasına izin verilmiş, fakat iyilik ve kötülüğü bilme ağacının (hayat ağacı)¹⁹ meyvesinden yemesi yasaklanmıştır.²⁰

Günahsız olarak yaratılan ilk insanlar, Âdem ve Havva, hayvanlardan farklı olarak ölümsüz bir yaşama sahiptiler. Ancak bu bedensel ölümsüzlük şartlı bir imtiyazdı. Bu imtiyaz karşısında Âdem ve Havva’nın yapacağı tek şey Tanrıya itaat etmektir. Tanrı’nın yasaklamış olduğu meyve ise, insanın uymak zorunda olduğu kurallar ve yasaların bir sembolüydü.²¹

Tanrı, iki özel ağaç da dahil olmak üzere, Cennet Bahçesinde her türlü ağacın büyümesine izin vermiştir. Bunlar, Yaşam Ağacı ve İyilik – Kötülüğü Bilme Ağacı’dır. Âdem’e, bu iki ağaç dışında istediği herhangi bir ağacın meyvesini yemekte serbest olduğu söylenmiştir. Tanrı, İyilik ve Kötülüğü Bilme Ağacı’nın meyvesinden yememesi gerektiğini; “onu yediğin gün öleceksin” diyerek uyardığını söyler.²²

---

¹⁵ Aydın, *a.g.e.*, s.4.

¹⁶ Ömer Faruk Harman, “Havva”, *DİA*, İstanbul, 1996, c.14, s.543.

¹⁷ Yaratılış, 3:20.

¹⁸ Süleyman Hayri Bolay, “Âdem”, *DİA*, İstanbul, 1991, c.1, s. 361 ; Kahraman, *a.g.e.*, s.41; Şentürk, *a.g.e.*, s.34.

¹⁹ Bolay, *a.g.e.*, s.361.

²⁰ Yaratılış ,2:16-17; Kahraman, *a.g.e.*, s.41.

²¹ Türkiye Kiliseleri Ortak komisyonu, *Temel İlkeleriyle Hıristiyanlık*, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 2015, s. 34-35.

²² Yaratılış 2:17; Mustafa Öztürk, “Âdem, Cennet ve Düşüş”, *Milel ve Nihal: İnanç Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, Haziran, 2004, s.167.

Kitabı Mukaddes'te hakkında tam olarak açık bir ifade bulunmasa da “hayat ağacı” birkaç yönden açıklanmıştır:

1-) Meyvesinden yiyen herkesi ölümsüzleştirmektedir.

2-) Toprakta yaratıldığı için yok olmayla karşı karşıya olan insanın varolma gücünü yenilemektedir.

3-) Devamlı yeşil olmasından dolayı, tam olarak itaat etmesi karşılığında verileceği söylenen ebedi hayatı temsil etmektedir.

4-) Bu ağacın meyvesi, ebedi bir yaşam kuvveti ve ölümsüz bir hayatı başıslayacak vasıftadır.²³

Bir süre, Hz. Âdem ve Hz. Havva verilen emirlere uymuşlardır. Tam da bu noktada hikayenin baş kahramanları arasına yılan katılmıştır. Tekvin, yılanın Hz. Havva'yı ve dolayısıyla Hz. Âdem'i yasak ağacın meyvesinden yemeye ikna etmesini şöyle betimlemiştir:²⁴

“RAB Tanrı'nın yarattığı yabanıl hayvanların en kurnazı ylandı. Yılan kadına, “Tanrı gerçekten, ‘Bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin’ dedi mi?” diye sordu. Kadın, “Bahçedeki ağaçların meyvelerinden yiyebiliriz” diye yanıtladı, “Ama Tanrı, ‘Bahçenin ortasındaki ağacın meyvesini yemeyin, ona dokunmayın; yoksa ölürsünüz’ dedi. ”Yılan, “Kesinlikle ölmezsiniz” dedi, “Çünkü Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesini yediğinizde gözleriniz açılacak, iyiyile kötüyü bilerek Tanrı gibi olacaksınız. ”Kadın ağacın güzel, meyvesinin yemek için uygun ve bilgelik kazanmak için çekici olduğunu gördü. Meyveyi koparıp yedi. Yanındaki kocasına verdi, o da yedi. İkisinin de gözleri açıldı. Çıplak olduklarını anladılar. Bu yüzden incir yaprakları dikip kendilerine önlük yaptılar.”²⁵

İrade ve seçme hürriyetine sahip olan Hz. Âdem, eşinin dolayısıyla yılanın aldatmasına kanarak yasak meyveye yaklaşmış ve yasak meyveden yemiştir.²⁶

²³ Mustafa Erdem, *Hazreti Âdem (İlk İnsan)*, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2017, s.67.

²⁴ Öztürk ,a.g.e., s.167.

²⁵ Yaratılış, 3:1-7.

²⁶ Kahraman, a.g.e., s.43.

Âdem ile Havva yaşamlarında ilk kez günahla tanıştıklarında mükemmelliklerini ve masumiyetlerini yitirmişlerdir. Masumiyetin ortadan kalkmasıyla fark ettikleri ilk şey, çıplaklıkları olmuştur. Bu durum onları hiç tanımadıkları yabancı bir duygu olan utançla karşı karşıya getirmiştir. Ancak bu utanç duygusu, bedenın çıplaklığının da ötesinde vicdanın kirlenmesinden ve iç varlıklarında ortaya çıkan bir boşluktan kaynaklanmaktadır. Onları örten Tanrı'nın yüceliği artık üzerlerinden kalkmış bu yüzden çırılçıplak kalmışlardı. Kendilerini kirlenmiş ve savunmasız olarak hissediyorlardı. Aynı zamanda yaşamlarında ilk defa korku denen bir duyguyla tanışmışlardı.²⁷Bundan dolayı Ahdi Atik'te, Hz. Âdem'in yasak meyveden yemesi sonucu açık bir günah işlediği ve bunu sonucunda gözlerinin açıldığı, çıplaklığı fark edip bu nedenle utanıp saklanmak istediği ve Allah'ın da onu sorguya çektiği belirtilmektedir:²⁸

“Derken, günün serinliğinde bahçede yürüyen RAB Tanrı'nın sesini duydular. O'ndan kaçıp ağaçların arasına gizlendiler. RAB Tanrı Âdem'e, “Neredesin?” diye seslendi.

Âdem, “Bahçede sesini duyunca korktum. Çünkü çıplaktım, bu yüzden gizlendim” dedi.

RAB Tanrı, “Çıplak olduğunu sana kim söyledi?” diye sordu, “Sana meyvesini yeme dediğim ağaçtan mı yedin?”

Âdem, “Yanıma koyduğın kadın ağacın meyvesini bana verdi, ben de yedim” diye yanıtladı. RAB Tanrı kadına, “Nedir bu yaptığın?” diye sordu.

Kadın, “Yılan beni aldattı, o yüzden yedim” diye karşılık verdi.

Bunun üzerine RAB Tanrı yılanı:

“Bu yaptığından ötürü bütün evcil ve yabanıl hayvanların en lanetlisi sen olacaksın” dedi, “Karnının üzerinde sürünecek, yaşamın boyunca toprak yiyeceksin. Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu birbirinize düşman edeceğim. Onun soyu senin başını ezecek, sen onun topuğuna saldıracaksın.”²⁹

²⁷ İsmail Serinken, Cem Güler, *Yaratılış*, Yeni Yaşam Yay., Ankara, 2014, s.14.

²⁸ Kahraman, *a.g.e.*, s.43; *Yaratılış* 3:6-7-11.

²⁹*Yaratılış*, 3:8-15.

“RAB Tanrı Âdem'e, “Karının sözünü dinlediğin ve sana, meyvesini yeme dediğim ağaçtan yediğin için toprak senin yüzünden lanetlendi” dedi,

“Yaşam boyu emek vermeden yiyecek bulamayacaksın. Toprak sana diken ve çalı verecek, yaban otu yiyeceksin. Toprağa dönünceye dek ekmeğini alın teri dökerek kazanacaksın. Çünkü topraksın, topraktan yaratıldın ve yine toprağa döneceksin.”³⁰

Hz. Âdem'den sonra Rab Hz. Havva'ya döner ve şöyle der:

“RAB Tanrı kadına, “Çocuk doğururken sana çok acı çektireceğim” dedi, “Ağrı çekerek doğum yapacaksın. kocana istek duyacaksın, seni o yönetecek.”³¹

Kitabı Mukaddes Tekvin bölümünde Hz. Âdem ve eşinin cennetteki hikayesini şöyle noktalar:³²

“Sonra, “Âdem iyiyle kötüyü bilmekle bizlerden biri gibi oldu” dedi, “Artık yaşam ağacına uzanıp meyve almasına, yiyip ölümsüz olmasına izin verilmemeli.” Böylece RAB Tanrı, yaratılmış olduğu toprağı işlemek üzere Âdem'i Aden bahçesinden çıkardı. Onu kovdu. Yaşam ağacının yolunu denetlemek için de Aden bahçesinin doğusuna Keruvlar ve her yana dönen alevli bir kılıç yerleştirdi.”³³

Bu olayın meydana gelmesiyle Tanrı hepsini cezalandırmaya başlamıştır. Önce yılanı hayvanların en lanetlisi yapmış ve sonra yılanın içine girip onu kullanan İblis'e yönelerek bir gün insan tarafından yenilgiye uğratılacağını söylemiştir. Kadına ise, cezasının iki yönlü olacağını söylemiştir: Bir yandan doğum yaparken acı çekecek, öbür yandan kocasıyla olan ilişkisinde de hep sıkıntılar yaşayacaktır. “Kocana istek duyacaksın” sözüyle de kadının her daim kocasının yerine göz dikeceğini ifade etmektedir. Hz. Âdem de şeytanın karşısına çıkıp eşini savunmak yerine kadının sözünü dinlediği için zahmetli bir iş hayatıyla cezalandırılmıştır. Hz. Âdem daha günah işlemeyen Aden Bahçesi'nde

³⁰ Yaratılış, 3:17-19.

³¹ Yaratılış ,3:16.

³²Öztürk, a.g.e., s.169.

³³ Yaratılış, 3:22-24.

bahçıvanlık yapmaktaydı. Ancak günaha bulaştıktan sonra bu kutsal görevi hüsrana dolu, zahmetli ve verimsiz bir hal almıştır. Daha da kötüsü, yeryüzünün egemeni olduğu için Âdem’le birlikte toprak da lanetlenmiş ve bütün yeryüzü hüsrana boğulmuştur³⁴. Sonuç olarak işlenen bu günahla birlikte ölüm dünyaya girmiştir. Çünkü Tanrı’ya karşı yapılan günahın ücreti ölümdür.³⁵

Hz. Âdem ve Hz. Havva günahı işlememiş olsaydı hiç ölmeyeceklerdi ama bundan sonraki bütün nesiller ölümle pençeleşecektir.³⁶

Hz. Âdem ile Hz. Havva’nın Cennetten veya Aden bahçesinden çıkarıldıktan sonraki durumları hakkında (nerede, ne kadar yaşadıkları) Ehli Kitap literatüründeki bilgiler, Kitabı Mukaddes dışındaki kaynaklara dayanmaktadır. Apokrif olarak kabul edilen kitaplarda yer alan bir ifadeye göre, Hz. Âdem ile Hz. Havva, Aden bahçesinden çıkarıldıktan sonra ne yapacaklarını bilemeyip aç kalmışlar, cennette yediklerine benzer yiyecek bulamayınca da tövbe etmeye karar vermişlerdir. Hz. Havva boynuna kadar Dicle sularına girerek otuz yedi gün, Hz. Âdem ise Erden Irmağında kırk gün kalmış, böylelikle Tanrı’nın affına mazhar olmak istemişlerdir.³⁷ On sekizinci günün sonunda şeytan bir melek şeklinde Havva’ya görünerek, Hz. Âdem ile Hz. Havva’nın suçlamaları karşısında kendi düşüşünün de Hz. Âdem yüzünden olduğunu, çünkü ona secde etmek istemediğini, dolayısıyla da Hz. Âdem’e karşı öfke dolu olduğunu bildirmiştir.³⁸

Bir başka apokrifte (Le Combat d’Adam et d’Eve) yer alan ifadede ise, Hz. Âdem ile Hz. Havva cennetten atıldıktan sonra pek çok zorluklarla karşılaştıkları ifade edilmiştir. Tanrı’nın onların ikametleri için kaya içinde bir mağara tahsis ettiği ve çeşitli sıkıntı ve güçlükler karşısında Tanrı her defasında yardımlarına geldiği belirtilmiştir. Onlara, 5500 sene sonra, bütün iyilerin cennete gönderileceklerini müjdelemiştir; teselli için de cennetten bazı hatıralar vermiştir. Talimatı üzerine melek Mikail altın çubuklar, Cebrail buhur, İsrail ise mür getirmiştir. Bu üç nesne hayat ağacının yanındaki kaynaktan ıslatıldıktan sonra Hz.

---

³⁴ Romalılar, 8:18-24.

³⁵ Romalılar, 5:12, 6:23.

³⁶ Can Nuroğlu, *İnsanlığın Kökü*, 2014, s.25. <http://hristiyankitaplar.com/>.

³⁷ Harman, *a.g.e.*, s.544; Bolay, *a.g.e.*, s.363.

³⁸ Bolay, *a.g.e.*, s.363.

Âdem'e verilmiştir. Hz. Âdem de bunları mağaraya koymuştur. Bu sebeple bu mağaraya "Hazineleer Mağarası" denilmiştir. La Caverne des Tresors'da ise Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın daha evlenmeden cennetten çıktıkları, cennetin yakınındaki bir dağın tepesinde buldukları bir mağarada saklandıkları bildirilmektedir.³⁹

Sonuç olarak; Hz. Âdem'in isteyerek veya istemeyerek yediğı yasak meyve kendisi ve atası bulunduğı insanlığı derinden etkilemiş; insanın sahip olduğı meşakkatli, sıkıntılı bu imtihan dünyası onun bu tercihinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.⁴⁰

---

³⁹Bolay, *a.g.e.*, s.363.

⁴⁰ Kahraman, *a.g.e.*, s.45.

II. BÖLÜM

HIRİSTİYANLIK VE GÜNAH ÇEŞİTLERİ

2.1. Hıristiyanlık'ta Günah

Günah, Latince 'peccatum', batı dillerinden Fransızca'da 'peccatum'un dönüşüme uğramış şekli olan 'peche', İngilizce'de 'sin' kelimeleri ile ifade edilmekte hatta ilahi hukuka tecavüz ve ahlak prensiplerine karşı gelme anlamlarında da kullanılmıştır.⁴¹

Kitab-ı Mukaddes'te günahı açıklayan yaklaşık yirmi kelime vardır. Ahd-i Atik'te ise, 459 yerde geçen J:ıt' kökünden t:ıata' fiilî "doğru yolun terkedilmesi, yitirilmesi" demektir. Dünyevi anlamda "kişinin yolunu (veya amacını) kaybetmesi" olarak da kullanılmaktadır.⁴²

Günah kavramı yalnız Hıristiyan ilahiyatıyla sınırlı değildir. Ahlak hakkındaki her eser, ahlaksız davranışlara değinerek ahlaka aykırı davranışların günahla eş anlama gelecek kadar kötü olduğunu hatırlatır. Büyük düşünürlerin tümü kötülük sorunuyla boğuşmuşlardır. Ve günah kötülüğün bir dalı olarak görülmüştür. Bütün dünya dinleri insanlıkta yanlış giden bir şey olduğu konusunda fikir birliği içerisinde ve Hıristiyanlık buna 'günah' adını verir.⁴³

Kutsal Kitap'ta yer alan 'suç işlemeyen insan yoktur'⁴⁴, 'gerçekten yeryüzünde iyilik edip suç işlemeyen doğru kişi yoktur'⁴⁵ ifadeleri günahın evrenselliği konusunda şüpheye yer bırakmamaktadır.⁴⁶

Hıristiyanlar günah işlemenin Tanrı'nın insana vermiş olduğu rolden bir şekilde yanlış doğru kayma olduğuna inanmaktadırlar. Bu düşünceye göre, Tanrı'nın belirlemiş olduğu kuralların dışında bir eylem sergileyen herhangi bir kişi Tanrı'nın yasalarını çiğnemiş ve bu sebeple de onun düşmanı olmuş sayılmaktadır. Hıristiyanlar Tanrı'nın insanlara duyduğu sevginin ölçülemeyecek

---

⁴¹ Kahraman, *a.g.e.*, s.19.

⁴² Harman, *a.g.e.*, s.280.

⁴³ Bernard Ramm, *Orijinal Günah*, çev. Levent Kınran, Haberci, İstanbul, 2006, s.11-12.

⁴⁴ I.Krallar, 8:46.

⁴⁵ Vaiz, 7:20.

⁴⁶ John R. W. Stott, *Hristiyanlığın Temelleri*, Haberci, İstanbul, 2013, s.93.

kadar çok olduğunu söylerler ancak insanın günahlar işleyerek Tanrıyı tanımadığını bunun sonucunda da Tanrı ile aralarındaki bağın zedelendiğine hatta koptuğuna inanmaktadırlar.⁴⁷

Günah, Tanrıdan ayrılma eylemi olarak kabul edildiği için kişide bir tür yabancılaşma meydana getirmektedir. Çünkü günah işleyen kişi sadece Tanrı'dan değil aynı zamanda kendisinden , diğer insanlardan ve etrafındaki dünyadan da ayrılmış olmaktadır.⁴⁸

2.2. Hıristiyanlık'ta Günah Çeşitleri

Hıristiyan teolojisinde günahlar birçok kısma ayrılarak günahlar arasında bir sınıflandırma yapılmaktadır.⁴⁹

Öte yandan günahları konu ve muhtevalarına, çeliştikleri doğru davranışlara ve karşı geldikleri emirlere göre, ayrıca Tanrıya, kişinin kendi ve yakınlarına karşı işlemeleri veya bedeni ve ruhi olmaları yönünden hatta düşünce söz ve davranış açısından tasnif etmek mümkündür. Günah ilk olarak, 'Aslı Günah' (peccatum originale) ve 'Fiilî Günah' (peccatum actuale) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.⁵⁰

2.2.1. Aslı Günah

Hıristiyanlık'ta, Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın, Tanrı'nın emrine karşı gelerek, cennette "yasak ağacın meyvesin'den" yemek suretiyle işledikleri ve nesilden nesile bütün insanlıkta devam ettiğine inanılan kalıtsal suç/günah, tüm insanlığın tutsak olduğu günahkarlığın prototipi, insanın ilahî âlemden düşüşüne neden olan şey aslı günah (ilk günah) olarak tanımlanır.⁵¹

---

⁴⁷ Mehmet Katar, *Yahudilik ve Hıristiyanlıkta Tövbe*, Andaç, Ankara , 2003, s.4.

⁴⁸http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_en.html#The%20tragedy%20of%20sin (06/05/2019, 20:45).

⁴⁹ Harman, *a.g.e., Günah* , s.281.

⁵⁰ Harman, *a.g.e., Günah*,s.282; Kahraman,*a.g.e.*,s.35; Kadir Albayrak, 'Dinlerde Günah Kavramı ve Kurtuluş Yolları', *Dini Araştırmalar Dergisi*, c.4, sy:12, s.93.

⁵¹ Meydan Larousse, "Günah", V, 432; Canan, M. Zeki, *Ansiklopedik Din ve İnanç Sözlüğü*, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1983, s. 28; Günay Tümer, "Aslı Günah", *DİA*, İstanbul 1991, III, 496.

Yahudilik ve İslamiyet gibi vahiy kökenli dinlerde bulunmayan aslî günah, Hristiyanlığın temel inançlarından biri olarak kabul edilmektedir. Hristiyanlığın temel öğretilerinden birisi olan aslî günah, kurtuluş eylemi ile yakından ilgilidir.⁵² Tanrı bu ebedi günahı insanlığı kurtarmak üzere günahsız olarak kendi oğlunu göndermiş o da bu günaha kefarete olmak üzere çarmıhta can vererek kendini feda etmiştir.⁵³

Aslî günah (Peccatum Originis) terimi ilk defa Saint Augustin tarafından kullanılmış ve doktrinleştirilmişse de bu konuda yorum yapan ilk kişi Pavlus olmuştur.⁵⁴

Âdem'in iyilik ve kötülüğü bilme ağacından yemesi yasaklanmış, bu meyveyi yediği takdirde ölümsüzlüğünü kaybedeceği ve kötülöklere düşeceği kendisine bildirilmiştir. Fakat yılan Hz. Havva'yı onun aracılığıyla da Hz. Âdem'i kandırarak yasak meyveden yemelerine sebep olmuş böylece⁵⁵ ilk günah, doğuştan gelen günah, miras günah ve kalıtsal günah⁵⁶ şeklinde adlandırılan günah işlenmiştir.

Havva'nın işlemiş olduğu günah ilk başta kişisel bir günah olsa da daha sonra nesillerden nesillere aktarılmak suretiyle tüm insanlığı etkileyen kalıcı bir günah haline gelmiştir.⁵⁷

Kitabı Mukaddes, Romalılar bölümünde ilk günahı işleyen Âdem ve günahın kefaretçisi olan İsa hususunu şu şekilde açıklamıştır:

“Günah bir insan aracılığıyla, ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi. Kutsal Yasa'dan önce de dünyada günah vardı; ama yasa olmayınca günahın hesabı tutulmaz. Oysa ölüm Âdem'den Musa'ya dek, gelecek Kişi'nin örneği olan Âdem'in

⁵²Kahraman, a.g.e., s.37.

⁵³ Harman, a.g.e., s.282.

⁵⁴Tümer, “Aslî Günah”, *DİA*, s.496; Mustafa Şentürk, “Kitab-ı Mukaddes ve Kuran-ı Kerim'e Göre İlk Günah ve Kadın”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, c.22, s.1, s.35.

⁵⁵ Tümer, a.g.e., s.496.

⁵⁶ Şentürk, a.g.e., s.35.

⁵⁷http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_en.html#The%20tragedy%20of%20sin (06/05/2019, 20:45).

suçuna benzer bir günah işlememiş olanlar üzerinde de egemendi. Ne var ki, Tanrı'nın armağanı Âdem'in suçu gibi değildir. Çünkü bir kişinin suçu yüzünden birçokları öldüyse, Tanrı'nın lütfu ve bir tek adamın, yani İsa Mesih'in lütfuyla verilen bağış birçokları yararına daha da çoğaldı. Tanrı'nın bağışı o tek adamın günahının sonucu gibi değildir. Tek suçtan sonra verilen yargı mahkûmiyet getirdi; oysa birçok suçtan sonra verilen armağan aklanmayı sağladı. Çünkü ölüm bir tek adamın suçu yüzünden o tek adam aracılığıyla egemenlik sürdürdüyse, Tanrı'nın bol lütfunu ve aklanma bağışını alanların bir tek adam, yani İsa Mesih sayesinde yaşamda egemenlik sürecekleri çok daha kesindir. İşte, tek bir suçun bütün insanların mahkûmiyetine yol açtığı gibi, bir doğruluk eylemi de bütün insanlara yaşam veren aklanmayı sağladı. Çünkü bir adamın söz dinlemezliği yüzünden nasıl birçoğu günahkâr kılındıysa, bir adamın söz dinlemesiyle birçoğu da doğru kılınacaktır. Kutsal Yasa suç çoğalsın diye araya girdi; ama günahın çoğaldığı yerde Tanrı'nın lütfu daha da çoğaldı. Öyle ki, günah nasıl ölüm yoluyla egemenlik sürdürdüyse, Tanrı'nın lütfu da Rabbimiz İsa Mesih aracılığıyla sonsuz yaşam vermek üzere doğrulukla egemenlik sürsün.”⁵⁸

Hıristiyanlar Hz. Âdem'in yasak ağacın meyvesinden yemesiyle ve hatta ona yaklaşmasıyla büyük bir günah işlediğine, Allah'ın gazabına uğradığına, Onun bu günahının kıyamete kadar her yeni doğan çocuğa geçeceğine dolayısıyla onların da günahkar olarak doğacaklarına ancak vaftiz edilmek suretiyle cehennemlik olmaktan kurtulabileceklerine inanmaktadırlar.⁵⁹ Bu aslî günah inancı, Hıristiyan kültür ve felsefesinin ana fikrini oluşturmaktadır. Hıristiyanlıkta insan kötülüğün içinde rehbersiz bırakılmıştır, günahı ile baş başa kalmıştır.⁶⁰

Hıristiyanlığın mimarı Pavlus'un yorumuna göre günah dünyaya Hz. Âdem'le girmiştir. Bu yüzden dünyaya gelen her insan Âdem'in suçundan bir miktar taşımaktadır ve bu aslî suç nesilden nesile intikal ederek devam etmektedir. İnsanlık aslî günahın kefareti olarak çarmıhta can veren İsa sayesinde bu suçun kirinden arınmıştır.⁶¹ Pavlus, Romalılar bölümünde insanlığın atasından

⁵⁸Romalılar, 3:12-21.

⁵⁹ Tümer, *a.g.e.*, s.496; Bolay, *a.g.e.*, s.362.

⁶⁰ Bolay, *a.g.e.*, s.362.

⁶¹ Öztürk, *a.g.e.*, s.178.

aldığı miras günahattan ancak İsa Mesih aracılığıyla kurtulacağını ve İsa Mesih'in bütün insanların günahlarını bağışlayacağını anlatmaktadır. Çünkü kendisini feda eden İsa insanlık için bir kefarettir, bir kurbandır.⁶²

Aslî günah bütün günahların köküdür. Bütün günahlar, kökleri olan aslî günahattan filizlenir. Aslî günahı yok etmeden, diğer günahları tamamen yok etmenin bir yolu yoktur. Sadece insanlığın kök ve gerçek velisi olarak gelen Mesih, onu kavrayabilir ve sökebilir.⁶³

2.2.2.Fiilî Günah

Fiilî günah, kişide doğduğu anda bulunmayan daha sonra kendi irade ve arzusuyla işlediği ve bundan dolayı sorumlu olduğu günahlardır. Fiilî günah ilahi ve tabii kanunların çiğnenmesi sonucunda oluşan günahlardır.⁶⁴

Günah, işlenen suçun nispetince derecelendirilir. Fiilî günahlar, ölüme götüren/ ölümcül/ bağışlanmaz (peccatum mortale) ve ölüme götürmeyen bağışlanabilir⁶⁵/ hafif⁶⁶ (peccatum veniale) günahlar olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

2.2.2.1. Ölümcül Günah (Peccatum Mortale)

Ölümcül günah, Tanrı'nın belirlemiş olduğu kanunu çiğneme anlamına geldiği için insanın kalbindeki Tanrı sevgisini azaltmakta ve kişiyi Tanrı'dan uzaklaştırmaktadır. Bir günahın ölümcül olarak nitelendirilebilmesi için bilerek, isteyerek ve ciddi bir konuda işlenmiş olması gerekmektedir.⁶⁷Bu ciddi konu ise, Hz. İsa'nın zengin genç adama verdiği cevap olan on emirle ***“katletmeyesin, zina etmeyesin, çalmayasın, yalan şahadet etmeyesin, gadretmeyesin, babana ve anana hürmet edesin⁶⁸, Rabbin ismini boş yere ağzına almayasın⁶⁹, Allah'a şirk***

⁶² Şentürk, a.g.e., s.36.

⁶³http://www.unification.net/dp96/dp96-1-2.html#Sec1_5, (19/05/2019, 19:00).

⁶⁴ Harman, a.g.e., *Günah*, s.282; Kahraman, a.g.e.,s.35.

⁶⁵ Harman, a.g.e., *Günah*, s. 282.

⁶⁶ Kahraman, a.g.e., s.35.

⁶⁷ Harman, a.g.e., *Günah*, s.282; Kahraman, a.g.e., s.36.

⁶⁸ Çıkış, 20:3-6.

⁶⁹ Çıkış, 20:7.

koşmayasın, sebt gününe riayet edesin⁷⁰, komşunun evine tamah etmesin.⁷¹” şeklinde belirlenmiştir.⁷²

Ölümcül günah, Tanrıya karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilmektedir. Bu günahların insanda meydana getirdiği olumsuzlukların ruhtaki lütuf ömrünü yok etmeye sebep olacağı belirtilmiştir.⁷³

Bunlar tamamen bilinçli olarak ve isteyerek işlenen günahlar olup tövbe ve Tanrı’dan af ve bağışlanma dilenilmezse Mesih’in krallığından atılmayı ve ebedi olarak cehennemde kalmayı gerektirmektedir.⁷⁴

Kutsal ruha küfretmek ise asla bağışlanamayacak bir günah olarak kabul edilmektedir.⁷⁵ Ancak Tanrı’nın rahmetinden ümit kesilmeyeceği için tövbe gereklidir.⁷⁶

Hıristiyan din adamlarına göre günahların ve kötülüklerin kaynağı Yedi Temel Günah’tır.⁷⁷ Kitabı Mukaddes’te, sıralı bir liste halinde yer almayan bu günahlara işaret eden muhtelif cümleler bulunmaktadır. Bu günahların insanın kalbinden kaynaklandığı, bencilliğin büyümesi ve sevgi eksikliği neticesinde ortaya çıktığı düşünülmüştür. Bu günahları ölümcül yapan özellik ise bunların tek olarak işlenmesi olmayıp birçok başka günaha sebep olmasıdır.⁷⁸

Hıristiyan metinlerine bakılarak oluşturulan bu günahlar, başlangıçta sekiz ölümcül günah olarak bilinmekteydi.⁷⁹ Bunlar IV. yüzyılda manastır ilahiyatçısı olan ve manastırda melankoli konusu üzerine araştırmalar yapan Pontuslu Evagrius tarafından derlenmiştir. Evagrius bu günahları Yeni Ahit’ten derleyip

---

⁷⁰ Çıkış, 20.8-11.

⁷¹ Çıkış, 20:17.

⁷² Kahraman, *a.g.e.*, s.36.

⁷³<https://www.catholic.org/prayers/confession.php> (10/05/2019, 10:30).

⁷⁴ Harman, *a.g.e.*, *Günah*, s.282.

⁷⁵ Matta, 12:31; Markos,3:29.

⁷⁶ Kahraman, *a.g.e.*, s.37.

⁷⁷ Harman, *a.g.e.*, *Günah*, s.282; Muhammed Güngör, “Hıristiyanlıkta Yedi Ölümcül Günah”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, c.17, s.45, Ankara, 2014, s.39.

⁷⁸ Güngör, *a.g.e.*, s.39.

⁷⁹ Güngör, *a.g.e.*, s.40 ; Necati Sümer, “Katolik Mezhebinde Yedi Ölümcül Günah Problemi”, *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, Ankara, 2006, s.486.

belirlemiştir. Ona göre bu sekiz günah; oburluk, şehvet, açgözlülük, keder, öfke, kaygısızlık, aşırı kendini beğenmişlik ve gurur olarak sıralanmıştır.⁸⁰

Erken dönem Hıristiyan yazarlarınca sekiz olarak belirlenen bu günahların sayısını Papa Büyük Gregory (540-604) tarafından yapılan bazı düzenlemelerden sonra yedi olarak belirlemiştir.⁸¹ O kendini aşırı beğenmişlik ve kaygısızlık gibi günahları, gurur ve keder kapsamına almıştır. Bunların yerine ise kıskançlığı ölümcül günah kategorisine koymuştur. Böylece Gregory şiddet derecesine göre günahları sıralamış ve bunların diğer günahların kökeni olduğunu savunmuştur.⁸²

Hıristiyanlığın S. Jean Cassien ve S. Gregoire le Grand'dan itibaren benimsemiş olduğu bu yedi günah şunlardır: Kibir, haset, cimrilik, sefahat, oburluk, öfke ve tembellik.⁸³

Hıristiyanlar bu yedi ölümcül günaha Latince adlarının ilk harflerinden oluşan "SALIGIA" adını vermişlerdir. Bu günahların her biri ayrıca şeytani varlıklarla ilişkilendirilmiştir. Yedi ölümcül günah son şeklini şöyle almıştır: 'kibir (Superbia), açgözlülük (Avaritia), şehvet (Luxuria), kıskançlık (Invidia), oburluk (Gula), öfke (Ira) ve tembellik (Arcedia).⁸⁴

Kitabı Mukaddes'te ise Tanrı'nın hoşnut olmadığı ve öğrendiği yedi şey olarak; kibirle bakan gözler, yalan söyleyen dil, suçsuz bir cana kıyan eller, düzenbazlık düşünen yürek, kötülüğe koşan ayaklar, yalan konuşan yalancı tanık ve kardeşler arasında çekişme yaratan kişi olarak belirtilmektedir.⁸⁵

2.2.2.1.1.Kibir

Kibir, sözlükte büyüklük taslama, kendini üstün sayma, büyükleme, gurur olarak ifade edilmiştir.⁸⁶

---

⁸⁰ Sümer, *a.g.e.*, s.486.

⁸¹ Güngör, *a.g.e.*, s.40.

⁸² Sümer, *a.g.e.*, s.486.

⁸³ Harman, *a.g.e.,Günah*, s.282.

⁸⁴ Sümer, *a.g.e.*, s.486.

⁸⁵ Süleyman'ın Özdeyişleri, 6:16-19.

⁸⁶ Ahmet Fidan ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*. M.E.B, Ankara, 1995, c.2, s.1687.

Papa Büyük Gregory'nin "bütün günahların kraliçesi" olarak nitelediği yedi ölümcül günahın biri olan kibir ; insanın sahip olduğu özelliklerini aşırı derecede sevmesi, kendisini bütün anlam ve önemin merkezinde görmesi, Tanrıdan yardım almadan her şeyi kendi başına yapabileceğine inanması ve kendisini olduğundan daha büyük görmesidir.⁸⁷

Kitabı Mukaddes bu günaha düşen insanları her defasında uyarmıştır ve Tanrının hoşuna gitmeyen bir davranış olduğunu sürekli vurgulayıp hatırlatmıştır. Kitabı Mukaddes'in birçok bölümünde kibir hakkında uyarılar bulunmaktadır. Süleyman'ın Özdeyişleri'ndeki kibir hususlarına bakacak olursak Tanrı'nın bu konudaki uyarılarını somut bir şekilde görmüş oluruz.

Kibir devamında daima olumsuzluğu getiren, huzursuzluğa, geçimsizliğe, kötülüğe gebe bir davranıştır. Kibrin olduğu yerde kötü bakışlar vardır, kibir kötülerin çırası ve günahıdır.⁸⁸ Kibir var olduğu yerlerde hiçbir zaman iyilik getirmemiş toplumsal açıdan her daim endişeli durumları ortaya çıkarmıştır.⁸⁹ Hatta öyle ki, kibir sahipleriyle bir arada olmaktansa mazlumlar arasında alçakgönüllü olmak daha üstün tutulmuştur.⁹⁰

Kibrin eninde sonunda kişiye zarar getireceği ve yıkımın kaçınılmaz olduğu hususunda Kitabı Mukaddes insanları uyarmıştır.⁹¹ Tanrı'nın kibirlilere karşı alçakgönüllülerle bir olacağı önemle vurgulanmıştır.⁹²

İnsanın kendisini Tanrı'nın yerine koyması anlamına da gelen kibir bir nevi putperestlik olarak kabul edilmektedir. Kibir günahına bulaşan bir kişi, sahip olduğu bütün yeteneklerinin Tanrı tarafından bahşedilmiş olduğunu unutmuş olduğu gibi kendisinin bunların sadece emanetçisi olup yeteneklerini nasıl kullandığının hesabını vereceğini de unutmuş demektir.⁹³ Ancak Tanrı bu kişilerin

---

⁸⁷ Güngör, *a.g.e.*, s.40.

⁸⁸ Süleyman'ın Özdeyişleri, 21:4.

⁸⁹ Süleyman'ın Özdeyişleri, 13:10.

⁹⁰ Süleyman'ın Özdeyişleri, 16:19.

⁹¹ Süleyman'ın Özdeyişleri, 16:18.

⁹² Süleyman'ın Özdeyişleri, 18:12, 29:23; Yakup, 4:6; I. Petrus, 5:5; Yeşaya, 2.12.

⁹³ Güngör, *a.g.e.*, s.41.

cezasız kalmayacağını, her şeyden üstün olan o kibirlerinin alaşağı olacağını şu şekilde belirtmiştir:

*“İnsanın küstah bakışları alçaltılacak, gururu kırılacak. o gün yalnız Rab yüceltilecek. Çünkü her şeye egemen Rab o gün kibirlileri, gururluları, kendini beğenmişleri alçaltacak.”*⁹⁴

2.2.2.1.2. Kıskançlık- Haset

Kıskançlık, sözlükte bir kimsenin üstünlüğünü çekememe, haset etme anlamındadır.⁹⁵

Hıristiyanlık bu günahı, nefret, kötülleme, dedikodu, bir başkasının iyi bir halde olmasından aşırı derecede rahatsız olmak şeklinde açıklamıştır.⁹⁶

Hıristiyanlığa göre kıskançlık, bencillik gibi kötü davranışların olduğu her yerde karışıklık ve her türlü kötülük vardır.⁹⁷ Kitabı Mukaddes’te insanı kirletenin yine insanın içinden çıkan duygu, düşünce ve davranışlar olduğu açıkça söylenmektedir.⁹⁸ İnsan yaratılışı gereği içerisinde hem iyiyi hem de kötüyü barındırır. Bazı durumlarda ise kendisine hakim olamayıp heva ve heveslere kapılıp iyiden uzaklaşıp kötüye meyledebilir. Bu kötü duygular ise insanı zamanla mutsuzluğa, dayanılmaz öfke⁹⁹ ve kıskançlıklara sonunda da karamsarlığa götürür. Oysa insan bunlardan arınıp gün ışığında saygın bir yaşam sürmeye¹⁰⁰ davet edilmektedir. Aksi şekilde davrananların; fuhuş, pislik, sefahat, putperestlik, büyücülük, düşmanlık, çekişme, kıskançlık, öfke, bencil tutkular, ayrılıklar, bölünmeler, çekememezlik, sarhoşluk, çılgın eğlenceler ve benzeri işleri yapanların ise Tanrı’nın mirasından hiçbir şey alamayacaklarını söyler.¹⁰¹

Haset kibrin kardeşlerinden biri olarak kabul edilmektedir.¹⁰² Nasıl ki bir insan kibrinden dolayı kimseyi gözü görmüyorsa kıskanç insan da kendisinden daha üstün olanı görmezden gelmeye çalışıp onunla gizli bir yarış içerisine girer.

⁹⁴ Yeşeya 2:11-12.

⁹⁵ Ahmet Fidan ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*. M.E.B, Ankara, 1995, c.2, s.1670.

⁹⁶ Sümer, *a.g.e.*, s.493.

⁹⁷ Yakup, 3:14.

⁹⁸ Markos, 7:20.

⁹⁹ Süleyman’ın Özdeyişleri 27:4.

¹⁰⁰ Romalılar 13:13.

¹⁰¹ Galatyalılar, 5:19-21.

¹⁰² Güngör, *a.g.e.*, s.43.

Bu yarış aslında en çok kendisine zarar vermektedir, hem dünyada mutsuz olurken hem de günah işlemektedir. Oysa akıl sahibi insan olduğu hali kabul eden ve bununla mutlu olmaya çalışandır. Nitekim kitabı Mukaddes *“Aptalı üzüntü öldürür, budalayı kıskançlık bitirir.”*¹⁰³ diyerek kıskançlığın aptalların işi olduğunu belirtmiştir.

Hıristiyanlıkta ölümcül günahlardan kabul edilen kıskançlığın insanın yüreğinden geldiği ve bunlarla yaşamasının ona zorluk getirdiği, biran önce bunlardan kurtulması gerektiği hatırlatılır.¹⁰⁴ Pavlos’un kaygısından bahseden Kitabı Mukaddes aralarına katılacağı insanlara *“Çünkü geldiğimde sizi istediğim durumda bulamayacağımdan korkuyorum. Sizler de beni istediğiniz durumda bulamayabilirsiniz. Aranızda çekişme, kıskançlık, öfke, bencil tutkular, iftira, dedikodu, böbürlenme, kargaşa olmasından korkuyorum.”*¹⁰⁵ dediğini aktarır.

2.2.2.1.3. Öfke

Öfke, sözlükte herhangi bir sebeple kızmış olan ve hiddetlenen bir kimsede ortaya çıkan, şiddetli duygu, kızgınlık olarak açıklanmıştır.¹⁰⁶

Hıristiyanlığa göre öfke, karşı taraftaki birinden gelen olumsuz bir duruma karşı kişinin gösterdiği ilk tepkidir. Hıristiyanlık öfkeli olmayı kişinin başkasına karşı sabırsız ve tahammülsüz olmasına bağlamaktadır. Hıristiyanlığa göre öfkeli insanlar, başkasının hatasını hemen görebilen insanlardır.¹⁰⁷ Kitabı Mukaddes bu hususta insanlara, dinlemekte çabuk, konuşmakta ve öfkelenmekte yavaş olmalarını öğütler. Çünkü insanın öfkesi Tanrının istediği doğruluğu sağlamaz.¹⁰⁸

Öfke insanın fevri davranıp yanlış hal ve hareketlerde bulunmasına sebep olacak türden bir tutumdur. Öfkeyle bilinci zayıflayan insan her şeyi yapabilecek bir hale gelir. Çünkü öfke zalim, hiddet azgındır.¹⁰⁹ Bundandır ki öfkeli kişinin Tanrı tarafından sevilmeyen haller içerisine düşülebileceği göz önünde

---

¹⁰³ Eyüp, 5:2.

¹⁰⁴ Petrus, 2:1.

¹⁰⁵ II.korintliler, 12:20.

¹⁰⁶ Ahmet Fidan ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, M.E.B., Ankara, 1996, c.3, s.2203.

¹⁰⁷ Sümer, *a.g.e.*, s.493.

¹⁰⁸ Yakup, 1:19-20.

¹⁰⁹ Süleyman’ın Özdeyişleri, 27:4.

bulundurulmalıdır. Bu yüzden öfkeli insanların bu hallerinden sıyrılıp kurtulmaları ¹¹⁰ , ebeveynlerin de çocuklarını bu hususlara dikkat ederek yetiştirmeleri istenir.¹¹¹

Tüm bunların yanı sıra öfkeli bir insanla karşı karşıya kalındığında da kişinin sakin bir hal sergilemesi ve öfkeli insanın üzerine gitmemesi öğütlenir. Çünkü böyle bir durumda nasıl ki sütü dövünce tereyağı, burnu sıkınca kan çıkarsa öfkeyi de kurcalayınca kavga çıkacağı belirtilir.¹¹²

Hıristiyanlığa göre bilge kişi aklı başında olup davranışlarını kontrol edebilen kişidir. Öfke ise akılsızların işidir¹¹³ ve bunlar daima patlamaya hazır bir haldedirler.¹¹⁴

Tanrı insanlara öfkelendikleri zamanda günah işlememelerini, öfkelerini hemen yenmeleri ve bu hallerinin üzerine güneş batmamasını tembihler. Böylece şeytana fırsat vermemelerini istemektedir.¹¹⁵

Bunlara rağmen öfke anından kurtulamayan kişilerden, kendilerini toparlayarak daha önce yaptıkları hatalarından pişman olmaları, Tanrıyı gücendirdiği için af dilemeleri, öfkesine yenildiğinden ötürü eline bir şey geçip geçmediğini sorgulamaları, kaynağı öfke olan bir sıkıntıya izin verdiklerine değip değmeyeceğini düşünmeleri beklenmektedir. Bütün bunlardan sonra Tanrının da yardımıyla, insanın başlarda yavaş yavaş da olsa sonunda tamamen öfkesine galip geleceği vurgulanmaktadır.¹¹⁶

2.2.2.1.4. Tembellik

Tembel, sözlükte çalışmayı ve iş görmeyi sevmeyen, çaba harcamaktan, sıkıntıya girmekten kaçınan kimse olarak açıklanıp bu hal üzerinde olmaya da tembellik denilmiştir.¹¹⁷

---

¹¹⁰ Koloselililer, 3:8.

¹¹¹ Efesliler, 6:4.

¹¹² Süleyman'ın Özdeyişleri, 30:33.

¹¹³ Vaiz, 7:9; Süleyman'ın Özdeyişleri, 14:17.

¹¹⁴ Süleyman'ın Özdeyişleri, 29:11.

¹¹⁵ Efesliler, 4:26-27, Mezmurlar, 4:4.

¹¹⁶ Güngör, *a.g.e.*, s.47.

¹¹⁷ Ahmet Fidan ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, M.E.B., Ankara, 1996, c.4, s.2830.

Hıristiyanlık tembelliği, Tanrı sevgisinin yanlış anlaşılması sebebiyle günahkarlık kaygısına kapılıp eylemde bulunmama hali olarak ifade etmiştir. Dolayısıyla umutsuzluk ve uyuşukluk Hıristiyanlık açısından tembelliğin önemli iki özelliği olarak kabul edilmektedir.¹¹⁸

Başka bir tanıma göre ise tembellik, akla ağırlık yapan bir durağanlık ve mahzunluk hali olup bunun neticesinde insanın hiçbir şey yapmak istememesidir. Ayrıca insanları özellikle gündüz vakti etkisi altına aldığından dolayı tembelliği, “gündüz şeytanı” olarak betimlemişlerdir.

Hıristiyanlık'ta tembellik, eleştirilen ve günah olarak kabul edilen bir davranıştır. Sıklıkla uyarılan tembelle karıncalar örnek gösterilip, onların çalışkanlıklarına bakıp onlardan bilgelik öğrenmeleri söylenmiştir.¹¹⁹ Kitabı Mukaddes tembelleri birçok noktada eleştirmiş ve bunula ilgili örnekler vermiştir; tembel ellerin insanı yoksullaştırıp çalışkan ellerin zengin ettiği¹²⁰, tembel kişinin işini bitiremediği oysa çalışkanın değerli bir servet kazandığı¹²¹, çalışkanların elinin egemenlik sürdüğü, tembelliğinse köleliğe götürdüğü¹²² ve yine tembel bir kişinin canının çektiğini elde edemeyeceği oysa çalışkanın isteklerinin ise tümüyle yerine geleceği¹²³, tembelin yolunun dikenli çit gibi olduğu ama doğrunun yolunun ise ana caddeye benzediği¹²⁴, tembelliğin insanı uyuşukluğa iteceği¹²⁵, sonbaharda çift sürmeyen tembelin, hasatta aradığını bulamayacağı¹²⁶ hatta tembel birinin elini sahana daldırıp yeniden ağzına götürmeye dahi üşeneceği¹²⁷ gibi durumlar açıklanarak tembelliğin kötülüğüne değinilip çalışkanlık övülmüş ve insanların çalışkan olmaları tavsiye edilip, tembel olmayıp vaat edilenleri iman ve sabır aracılığıyla miras alanların örneğine uymaları istenmiştir.¹²⁸

---

¹¹⁸ Sümer, *a.g.e.*, s.492.

¹¹⁹ Süleyman'ın özdeyişleri, 6:6.

¹²⁰ Süleyman'ın özdeyişleri, 10:4.

¹²¹ Süleyman'ın özdeyişleri, 12:27.

¹²² Süleyman'ın özdeyişleri, 12:24.

¹²³ Süleyman'ın özdeyişleri, 13:4.

¹²⁴ Süleyman'ın özdeyişleri, 15:19.

¹²⁵ Süleyman'ın özdeyişleri, 19:15.

¹²⁶ Süleyman'ın özdeyişleri, 20:04.

¹²⁷ Süleyman'ın özdeyişleri, 26:15.

¹²⁸ İbraniler, 6:12.

Tembellik, “manevi cansızlık, dini uygulamalara karşı bir isteksizlik” şeklinde de nitelendirilmektedir. Bu şekliyle tembelliğin, Tanrı’nın sevgisini kazanmak için yerine getirdiği ibadetleri tamamen ihmal eden toplumun pek çok kesiminde, geniş bir şekilde görüldüğü ifade edilmektedir. Bu çerçevede, kilisenin tembellikten daha büyük bir düşmanın olmadığı vurgulanırken, Hıristiyan ibadetleri hususunda, tembelliğin etkisinin çok büyük olduğuna işaret edilmektedir. Öte yandan tembelliğin, üstesinden gelinmesi gereken büyük günahları etkilediği gibi kazanılması istenilen başlıca erdemleri de etkisi altına aldığı düşünülmektedir.¹²⁹

2.2.2.1.5. Açgözlülük

Açgözlü, sözlükte doyma bilmeyen, gözü aç olarak açıklanmıştır.¹³⁰

Ölümcül bir günah olarak açgözlülük, Hıristiyan kutsal metninde eldekiyle yetinmeme ve her şeyin daha çoğuna sahip olma davranışı olarak eleştirilmektedir. Pasajlarda inananlara, elinde olan imkanları kabul ederek Tanrı yolunda yürümenin en büyük kazanç olduğu hatırlatılmaktadır. Hıristiyanlığa göre kişi dünyaya ne bir şey getirebilir ne de dünyadan bir şey götürebilir. Bu yüzden insanlar ellerindekilerle yetinmelidir. Bu inanç sistemine göre zengin olmak isteyenler ise şeytan tarafından ayartılıp tuzağa düşenlerdir. Onların insanı çöküşe ve yıkıma götüren birçok zararlı ve saçma arzulara kapıldıkları vurgulanır. Kutsal metin kötülüklerin bir kaynağının da para olduğunu vurgulamaktadır. Pasajlarda zengin olma hevesiyle bazı kimselerin imandan saptıkları ve kendilerine acı çektirdikleri dile getirilmektedir.¹³¹

Hıristiyan düşüncesine göre açgözlülük, insanı, Tanrı’ya yönelik bütün arzularından, sorumluluklarından, sonsuz şeylerden ve ruhunu kurtarmak için bütün gücüyle çalışmaktan alıkoymaktadır. Muhtemelen bu nedenle, Kitabı Mukaddes, bedeninin dünyevi eğilimleri olarak belirttiği açgözlülüğü nitelendirirken ağır bir ifade kullanarak şunları dile getirmektedir: “ Şunu kesinlikle bilin ki, fuhuş yapanın, pislige düşkün olanın yada putperest demek olan açgözlü kişinin, Mesih’in ve Tanrının Egemenliği’nden mirası yoktur.” (

¹²⁹ Güngör, *a.g.e.*, s.48.

¹³⁰ Ahmet Fidan ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, M.E.B, Ankara, 1995, c.1, s.14.

¹³¹ Luka, 12:15; Sümer, *a.g.e.*, s.491.

Efesliler, 5:5),..... “putperestlikle eş olan açgözlülüğü öldürün!” (Koloseliler, 3:5). Bu bağlamda, Tanrı'nın yerini alırken açgözlülüğün somut göstergesi olan para da pek çok insanın Tanrısı olmaktadır.¹³²

Açgözlü insan doymak nedir bilmez¹³³ ve olanla yetinmek yerine dahasını ister. Gözünü dünyevi hırslar bürüyen insan daha fazlasını kazanma hırsıyla Tanrı'ya olan bağlılığını unuttur. Hiçbir uşak aynı anda iki efendiye kölelik edemez.¹³⁴ Açgözlü insan Tanrının yerine dünyaya, paraya kulluk etmeye başlar. Kazandıkça daha da kazanmak ister her zaman kazanmak gibi bir hırsla düşer. Parayı seven paraya doymaz, zenginliği seven kazancıyla yetinmez. Bu da boştur.¹³⁵

Sevgilerin en kötüsü para sevgisidir. Açgözlülük insandaki çoğu güzel duygunun sönmesine sebep olur. Merhamet ve açgözlülük ters orantılıdır. İnsanda ‘ben’ algısı arttıkça karşısındakine merhameti azalacak ve paylaşma duygusu taşımayacaktır. Her türlü metaya ve kazandırdıklarına tapan insanlar Tanrı'yı unutmuşlar ve imandan sapmışlardır. Hayatlarını maddi çıkarlar üzerine inşa eden insanlar toplumdaki dışlanmak zorunda kalmışlardır. Oysa; biriktirdikleri sadece aralarında kalacaktır. Çünkü insanın yaşamı, malının çokluğuna bağlı değildir.¹³⁶

Kitabı Mukaddes'in Vaiz bölümünde de belirtildiği gibi, “*Annesinin rahminden çıplak çıkar insan. Dünyaya nasıl geldiyse öyle gider, Emeğinden hiçbir şey götürmez elinde.*”¹³⁷

2.2.2.1.6. Şehvet

Şehvet, sözlükte aşırı istek, bir şeye olan aşırı arzu olarak açıklanmıştır.¹³⁸

Günahlar, kişiye ve dolayısıyla topluma verdikleri zarara göre değerlendirildiklerinde şehvet üzerinde durulması gereken önemli bir konu olarak kabul edilmektedir.¹³⁹

---

¹³² Güngör, *a.g.e.*, s.50.

¹³³ Vaiz, 6:7.

¹³⁴ Luka, 12:15.

¹³⁵ Vaiz, 5:10.

¹³⁶ Luka, 12:16.

¹³⁷ Vaiz, 5:15.

¹³⁸ Ahmet Fidan ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, M.E.B., Ankara, 1996, c.4, s.2673.

¹³⁹ Güngör, *a.g.e.*, s.52.

İncil’de bedenin dünyasal eğilimleri, fuhuş, şehvet, kötü arzular ve putperestlikle eş görülen açgözlülüğün öldürülmesi gerektiği sürekli olarak vurgulanmıştır. Hıristiyanlığa göre kişinin dünyadaki yaşamını tutkularına göre değil Tanrı’nın isteğine göre devam ettirmesi gerekmektedir. Bu yüzden İncil, Hıristiyanların inanmayan günahkar insanlar gibi sefahat, şehvet, sarhoşluk, çılgın eğlenceler, içki alemleri ve putperestlik içinde yaşayarak günlerini geçirmelerine karşı çıkmıştır.¹⁴⁰

St. Augustin’e göre, Allah insanı ilk yarattığında ona cinsi şehvet arzusunu koymamıştır. Bu duygunun asıl kaynağı Âdem ve Havva’nın işledikleri suçtur.¹⁴¹

Kitabı Mukaddes zina konusunda da oldukça açık bir şekilde uyarılarda bulunmuştur. Tanrı’nın isteğinin fuhuştan uzak olmaları ve kendilerine şehvet duygusuyla değil de kutsallık ve saygınlıkla bir eş almalarını söyler.¹⁴²

Kadınların güzelliklerinin insanın aklını başından almaması ve zinaya düşmemelerini söyleyen Kutsal Kitap, insanın böyle bir hatadan dolayı bir lokma ekmeğe muhtaç kalabileceğini de hatırlatır.¹⁴³ Böyle bir durumda zina eden kişinin koynuna aldığı ateşin nasıl ki gömleğini yakacaksa korlar üzerinde yürüyüp de ayaklarının yanmasına benzetir.¹⁴⁴

Matta 5:29-30’ da ise, bir kadına şehvetle bakan her adamın, yüreğinde o kadınla zina etmiş olarak görüldüğü belirtilir. Bunun sonucu olarak da bu insanın cezalandırılacağı hassasiyetle vurgulanır:

“Eğer sağ gözün günah işlemene neden olursa, onu çıkar at. Çünkü vücudunun bir üyesinin yok olması, bütün vücudunun cehenneme atılmasından iyidir. Eğer sağ elin günah işlemene neden olursa, onu kes at. Çünkü vücudunun bir üyesinin yok olması, bütün vücudunun cehenneme gitmesinden iyidir.”

Şehvet günahından uzak durmak için geçerli birden fazla neden sayılabilir. Bunların içerisinde özellikle dikkat çeken husus ise; şehvet, mağdurlarını umutsuz bir esaret altında tutan en ölümcül günahdır. Herhangi bir şekilde insan kendisini şehvetin ellerine kaptırdığında insanın bu durumdan kurtulması neredeyse

¹⁴⁰ Sümer, *a.g.e.*, s.490; Koloseliler 3:4-5; I. Petrus 4:2-3.

¹⁴¹ Erdem, *a.g.e.*, *Hız. Âdem...*, s.88.

¹⁴² I. Selanikliler 4:4.

¹⁴³ Süleyman’ın özdeyişleri, 6:26.

¹⁴⁴ Süleyman’ın özdeyişleri, 6:27-28.

imkansız bir hal olarak görülmektedir. Kitabı Mukaddes bu konuya şu cümlelerle işaret etmektedir: “ *O ahlaksız kadının evi insanı ölüme, yolları ölümlere götürür. Ona gidenlerden hiçbiri geri dönmez, yaşam yollarına erişmez.*”¹⁴⁵ Ancak Hıristiyan din adamlarına göre imkansız olan bu durum insanlar için geçerli olup Tanrı için imkansız değildir. Tanrı için her şey imkan dahilindedir ve İsa Mesih, insanları diğer günahlardan olduğu gibi şehvet günahından da kurtarmak için gönderilmiştir.¹⁴⁶

2.2.2.1.7. Oburluk

Obur, sözlükte gereğinden fazla yemek yiyen, doymak bilmeyen kişi olarak açıklanmış ve bu hal üzere olmaya da oburluk denilmiştir.¹⁴⁷

Oburluk her türlü gıda tüketimine aşırı derecede düşkün olmak anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle, yeme ve içmenin verdiği tatmin duygusundan kaynaklanan bedeni hazzı haddinden fazla ve bencilce arzulamaktır.¹⁴⁸

Oburluk, Hıristiyanlık içinde XIII. yüzyılda Thomas Aquinas tarafından kişinin alıp verdiği kilolarla ilgili bir mesele olarak tartışılmıştır. Aquinas’a göre oburluk, Hz. Âdem ve Hz. Havva’nın Cennet’ten kovulmasına sebep olmuş olan ve her an insana cazip gelen bir günahdır. Aquinas’ın düşüncesini geliştiren Hıristiyanlar, zamanla oburluğun kapsamını genişletmiş ve bu günahı yiyecek, içecek, eğlence ve mallara aşırı düşkünlük olarak ifade etmişlerdir.¹⁴⁹

Oburluk, tek başına ele alındığında ölümcül günah olmaktan ziyade bağışlanabilir bir günah olarak nitelendirilebilir. Ancak oruç ve perhiz gibi emirlerin ihlal edilmesine yol açıyor, sağlığa önemli derecede zarar veriyor yahut bir insanı, basit işlerini dahi yapamayacak hale getiriyorsa, yeme ve içme yaşamın amacı oluyor ya da sarhoşluk neticesinde akıl tamamen kayboluyorsa oburluk, yedi ölümcül günahın biri olmaktadır.¹⁵⁰

¹⁴⁵Süleyman’ın Özdeyişleri 2:16-19; Güngör, *a.g.e.*, s.54.

¹⁴⁶ Güngör, *a.g.e.*, s.55.

¹⁴⁷ Ahmet Fidan ve diğerleri , *Örnekleriyle Türkçe Sözlük* , M.E.B., Ankara, 1996, c.3, s.2144.

¹⁴⁸ Güngör, *a.g.e.*, s.55.

¹⁴⁹ Sümer, *a.g.e.*, s.491.

¹⁵⁰ Güngör, *a.g.e.* ,s.56.

Kitabı Mukaddes'te diğer ölümcül günahlar gibi oburluğun da akılsız insanların işi olduğu ve bu günaha düşenlerin utanca sebep olduğu belirtilir.¹⁵¹ Bu günaha düşmüş insanlarla arkadaşlık etmeme hususunda da Kutsal Kitap inananlarını uyarır. Çünkü ete düşkün ayyaşlar ve obur kişilerin peşlerinde yoksulluğu getirip uyuşukluğa sebep olacağı ve bu yüzden de paçavra giyecek kadar dibe düşeceklerini söyler.¹⁵² Böylesi insanların Tanrılarının ancak kendi mideleri olduğunu ve ayıplarıyla övünüp sadece bu dünyayı düşündüklerini vurgular.¹⁵³

İnsan, hayatında her daim ölçülü olmalıdır. Hem yaşamında hem de ihtiyaçlarını gidermede aşırıya gitmemelidir. Nitekim Tanrı yeryüzündeki nimetlerini insanların faydalanması için yaratmıştır. Ancak insan bunları tüketirken israftan ve açgözlülüğten uzak olmalıdır. Faydalandığı nimetlerde de Tanrıyı anmalıdır. Sonuç olarak, ne yer ne içerseniz, ne yaparsanız, her şeyi Tanrı'nın yüceliği için yapın.¹⁵⁴

2.2.2.2. Hafif Günah (Peccatum Veniale)

Hafif Günah, önemsiz bir konuda ahlak yasasının belirttiği kurallara uymamak yada ciddi bir konuda ahlak yasasına tam bilinçli olmadan veya tam istek göstermeden karşı gelmektir. Hafif günah insandaki sevgiyi azaltır, dünya nimetlerine karşı bozuk bir eğilim duyulmasına sebep olmakta ve önemsenmeyen hafif günahlar zamanla büyük günahların işlenmesine yol açmaktadır.¹⁵⁵

Hafif günah işleyenler ilahi bağışlanmayı kısmen kaybeder, ahirette de arınma yeri olan Araf'ta azap çekerler. Ölümcül günahın affı Tanrının bağışlaması ve merhametine bağlı olsa da hafif günahlar günlük ibadet ve iyiliklerle bağışlanır.¹⁵⁶

¹⁵¹ Süleyman'ın Özdeyişleri, 28:7.

¹⁵² Süleyman'ın Özdeyişleri, 23:20-21.

¹⁵³ Filipililer, 3:19.

¹⁵⁴ Korintliler, 10:31.

¹⁵⁵ Kahraman, *a.g.e.*, s.37.

¹⁵⁶ Harman, *a.g.e.*, *Günah*, s.282.

III. BÖLÜM

HIRİSTİYAN MEZHEPLERİNİN GÜNAHA İLİŞKİN YORUM FARKLILIKLARI

3.1. Hıristiyanlık'ta Aslî Günah

Önceki bölümümüzde Hıristiyan dünyasındaki genel günah yorumuna değinmiştik. Bu bölümde ise Hıristiyan mezhepleri arasında görülen farklı yorum ve uygulamaları ele alacağız.

Aslî günah, Tanrı'nın Âdem'e Bilgi Ağacı'nın meyvesinden yememesi konusundaki uyarısına olan itaatsizliği sonucunda tüm insanlığa miras olarak kalan günahdır. Aslî günah olayı 'İnsanlığın Düşüşü' olarak da adlandırılmaktadır. Âdem'in Tanrı'nın emrine karşı gelmesi bir düşüş olarak kabul edilirken buna gerekçe olarak da Tanrıya karşı gelmenin onun lütfundan düşmeye eş değer olduğu belirtilmektedir.¹⁵⁷

Hıristiyan inancına göre, düşüşten sonra insanın doğası ne kadar bozulmuş olsa da bu saflık tamamen bitmemiştir. Hala her insanın özgür iradesi ile "iyi olanı" yapmaya kapasitesi vardır, lakin bu, Tanrı ile insan arasında bir bariyer oluşturmaya devam etmektedir. Günah Tanrı ile birlik olma yolunu engellese de kurtuluşun İsa ile sağlanacağına inanılmaktadır. Bu yüzden günahtan kurtulmak için İsa'ya mutlaka iman etmek gerekmektedir.¹⁵⁸

3.1.1. Katolik Mezhebi ve Aslî Günah

Yaygın olarak bilinen Hıristiyan mezheplerinde Aslî Günahla ilgili anlayış farklılıkları mevcuttur. Katolik Mezhebi, Trent Konsili'nde kendine mahsus bir doktrin ortaya koymuştur. Buna göre ilk insan (Âdem) günahı işlemeden önce iyi ve kutsal olarak yaratılmıştı. Çünkü Hz.Âdem Tanrı'nın dostu olarak yaratılmış, onun inayetine mazhar olmuştu. Günahtan sonra ise aslî iyiliğini kaybederek günah onun mirası haline gelmiş ve bütün kötü arzuların temelini teşkil etmiştir. Bunun sonucunda da insanın iradesi Allah'tan uzaklaşmış

¹⁵⁷<http://www.aboutcatholics.com/beliefs/the-original-sin/> (10/05/2019, 10:45).

¹⁵⁸Kürşat Demirci, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak Ortodoksluğun Teolojisi*, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 2005, s.6.

olmaktadır. Bununla beraber reformcuların ileri sürdüğü gibi insan tabiatı tamamen bozulmamıştır. Bütünüyle bozulmuş olmamakla birlikte günahtan kurtulamayan insanda iyilik ve kötülük yanyanadır.¹⁵⁹

Katolik kilisesinde Aslî Günah konusu oldukça belirleyicidir. Kurtuluş ancak İsa aracılığıyla olacaktır. “Hafif Günah” adını alan bazı günahların giderilmesinde hayırlı işler yapmanın etkisi büyüktür.¹⁶⁰

Katolik doktrine göre aslî suç, her insanda doğumdan itibaren vardır; yani doğan her çocuk onun yükünü taşır, vaftiz olmadan ölürse cennete giremez. Ayrıca Katolik inancına göre, aslî suçtan doğumdan itibaren serbest olan tek insan Meryem’dir. Bundan dolayı o, ölümü görmeden göğe yükselmiştir.¹⁶¹

3.1.1.1. Trent Konsili

Hıristiyanlıktaki reform hareketlerinden sonra toplanan Trent Konsili’nde (M.S. 1545) kutsal doktrin, gelenek, aslî günah ve günahtan temizleme konuları ele alınmıştır. 17 Haziran 1546’da Roma Katolik Kilisesi tarafından düzenlenen beşinci oturumda ‘Aslî Günahın’ varlığına dair çok önemli görüşler sunulmuştur. Beşinci oturumda St. Augustin, Anselm ve Thosamik düşüncelerin aslî günah hakkındaki görüşleri üzerinde durulmuştur. Bu görüşmeler çok büyük tartışmalara sebep olsa da, sonunda aslî günah konusunda beş maddenin kabul edilmesine karar verilmiştir.¹⁶² Bu maddeler şunlardır:

1) “ Hz. Âdem ve eşinin ilk önce günahsız ilahi özelliklerle muttasıf olduğu, Tanrının ona bazı tavsiyelerde bulunduğu buna uymadığı takdirde bu özelliklerini kaybedeceğini bildirdiği halde onun Tanrıya muhalefet edip bu emri dinlememesi sonucunda bedeninin ve ruhunun daha aşağı bir duruma düştüğü, ölümünün onun üzerinde hüküm sürdüğünü kabul etmeyen kimse aforoz edilir.”

2) “ Bir kimse Âdem’in işlediği günahın onun nesilleri değil de sadece kendisini yaraladığını ve günahsızlığını da sadece kendisinin kaybettiğini, insan

---

¹⁵⁹Tümer, *a.g.e.*, s.496.

¹⁶⁰ Demirci, *a.g.e.*, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak.....*,s .6.

¹⁶¹Emine Atay (Yılmaz), *Hıristiyanlıkta Aslî Günah İnancı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü,, Bursa, 2005, s.16.

¹⁶² Kahraman, *a.g.e.*, s.77.

nesline zarar vermediğini veya onun Tanrıya itaat etmemesi sonucu günahıyla sadece kendisinin kirlendiğini ve bu kirliliğinin çocuklarına geçmediğini sadece ölümün bütün insan nesline geçtiğini kabul edenlerle, günahla ölüm, ceza ve ruhun ölümü gerçekleşmiştir diyenleri aforoz edin.” Bu maddeye Romalılara Mektup’ta örnek verilmiştir.¹⁶³ delil gösterilmiştir.”

3) “ Âdem’in işlediği ilk günah gerçektir. Bu ilk günahı insanlar taklit etmiş yani babalarından günah işlemeyi öğrenmiş değil de bizzat onlara bu günah sirayet etmiştir. Ve bu günah Hz. Âdem’den bugüne bütün insanlara geçip durmaktadır.” Ve bu konuda şu ibareler delil gösterilmektedir.

- “ Ve Rab İsa Mesih arınmanız, kutsanmanız ve kurtuluşunuz için kanını akıtmıştır.”¹⁶⁴

- “ Ertesi gün İsa’nın kendisine gelmekte olduğunu Yahya görüp, işte dünyanın günahını kaldıran Allah kuzusu!”¹⁶⁵

- “ Çünkü Mesih’e vaftiz olunanlarınızın hepsi ‘Mesih’i giydiniz.”¹⁶⁶

4) Bir kimse yeni doğmuş bebeklerin vaftiz olmasını reddederse, vaftiz olmanın günahları hafifleteceğine inanmazsa, Hz. Âdem’in ilk günahının diğer insanlara geçmediği ve bunun için de vaftize gerek kalmadığını söylerse yanlış inançtır ve bunların aforoz edilmeleri gerekir. Nasıl ki günah bir adamdan dolayı dünyaya girdiyse, bunun sonucu olarak ölüm de bütün insanlara geçti. ‘Çünkü hepsi günah işlediler’¹⁶⁷ ibaresi buna delil gösterilebilir.

5) Bir kimse Hz. İsa’nın şefaati ve vaftiz töreniyle bir insanın günahlardan affedildiğini kabul etmezse aforoz edilir. Çünkü vaftiz sayesinde insanların hiçbir günahı olmayacaktır.¹⁶⁸

Konsil ifadelerine göre aslî günah kavramı, temelde Âdem’in Tanrı’nın emri yerine karısının sözünü tercih edip kendilerine yasak olan ağacın meyvesinden yemelerine dayanmaktadır. Böylece her çeşit kötü niteliği bedenlerine alan Âdem ve Havva’nın ilk günahı, nesilden nesile tüm insanlığa

---

¹⁶³ Romalılar, 5:12; “ Günah bir insan aracılığıyla, ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi.”.

¹⁶⁴ I. Korintlular, 1:30.

¹⁶⁵ Yuhanna, 1:29.

¹⁶⁶ Galatyalılar, 3:27.

¹⁶⁷ Romalılar, 5:12.

¹⁶⁸ Kahraman, *a.g.e.*, s.78-79-80-81.

geçmiştir. Diğer yandan kilise, beşinci oturumda Kutsal Bakire Meryem'i bu günahın dışında tutmakta ve onun gebeliğinin günahsız olduğunu da özellikle belirtmektedir. Katolik Kilisesi, vaftiz sakramentinin bu aslî günah lekesini ortadan kaldırdığını beyan etmekle birlikte, kişinin bedensel ve dünya isteklerini tamamen ortadan kaldırmadığını söylemektedir. Ancak bu, aslî günahın etkisinin devam ettiğini göstermez, çünkü Katolik Kilisesi sonraki günahların aslî günah dışında başka bir merkezden yönetildiğini ve sadece sınanmak için gerekli olduğunu savunmaktadır. Dolayısıyla aslî günah ile sonraki dünya arzuları ya da güncel günahlar farklı kategoride değerlendirilmektedir. Konuyla ilgili olarak Trent Konsili, vaftiz olmuş kişilerde bedeni arzuların onların sınanması için kaldığını belirtmektedir.¹⁶⁹

3.1.2. Ortodoks Mezhebi ve Aslî Günah

Ortodoks (doğru yol) kelimesinin bugün Hıristiyanlıkta özel bir mezhebi ifade edecek şekilde kullanımı XI. yüzyıldan önceye gitmemektedir. Ortodokslar'ın kendilerini ifade etmek için kullandıkları en genel ifade daha çok "Ortodoks Katolik Kilisesi"dir. Bu ifade, mezhebin hem doğru görüşü temsil ettiğini hem de evrensel (katolik) olduğu iddiasını kapsamaktadır. Büyük ölçüde Anadolu coğrafyasında gelişip yayılmaya başlayan Ortodoksluk, özel karakterini daha çok üzerine temellendiği Grek kültürünün Hıristiyanlaştırılmasından almıştır.¹⁷⁰

Dış görünüşü itibariyle Ortodoks kültürünü Katoliklerden ayıran temel unsurlar bir takım farklı ritüeller ve gelenek üzerinde yapılan yorum değişiklikleridir.¹⁷¹

Katolik teolojisi ile Ortodoks teolojisi arasında, aslî günah konusunda farklılık vardır. Ortodokslara göre insanlar, ilk günahın çürümesini ve ölümü miras almıştır, lakin bu günahın mesul değillerdir. Günahı miras almanın nedeni

---

¹⁶⁹Mustafa Şahin, *Katolik Karşı Reformu Olarak Trente Konsili ve Katolik Geleneğe Etkisi* (yayınlanmamış yüksek lisans Tezi), İstanbul Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014, s.66.

¹⁷⁰Kürşat Demirci, 'Ortodoksluk', *DİA*, İstanbul, 2007, c.33, s. 410.

¹⁷¹ Demirci, *a.g.e.*, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak...*, s.27.; Mehmet Aydın, "Hıristiyanlık", *DİA*, İstanbul, 1998, c.17, s.354.

de elbette tüm insanların atası olan Âdem ve Havva'nın işlediği günahdır. Ortodokslara göre insan yine de bu günahdan dolayı kendisi suçlu değildir, mirasçısıdır. Ortodoks kilisesi insanın iradesini kabul eder. Buna göre insan iyi ve kötüyü kendi seçebilir. Çünkü o Tanrı suretinde yaratılmıştır. Bunun için Ortodoks kilisesi'ne göre kişi günahkar doğmaz yahut günahkar olduğu için günah işlemez, günahın mirasçıları olduğu için günaha meyillidir.¹⁷²

3.1.3. Protestan Mezhebi ve Aslı Günah

Protestanlık, XVI. yüzyılda Martin Luther tarafından reform hareketiyle başlatılıp daha sonrasında Huldrych Zwingli ve John Calvin gibi Hıristiyan ilahiyatçılarca geliştirilen, Hıristiyanlığın teolojik ve ahlaki bir yorumunu ve bu doğrultuda ortaya çıkan kiliseler ve cemaatler topluluğuna verilen addır. Protestan tabiri ilk defa; Lutherci görüşleri benimseyen bir grup Alman prensin ilan ettiği deklarasyona atıfla Reform yanlılarını betimlemek için Roma Katolik kilisesi tarafından dile getirilmiştir.¹⁷³

Martin Luther'in düşünce sisteminde sakramentler Tanrı'nın, dünyevi ve somut şeyler aracılığıyla insanlarla ilişki kurması ve kurtuluşla ilgili olduğu için önemlidir. Çünkü kurtuluş kişilerin kendi yapıp ettikleriyle değil Tanrı'nın lütfuyla gerçekleşecektir. John Calvin'e göre ise, sakramentin amacı insanlardaki inanç zaaflarını ortadan kaldırmaktır. Luther'in Tanrının lütfu olarak kabul ettiği sakramentleri Calvin birer sembol olarak değerlendirmektedir. Bu sembol sakramentler kurtuluşa eriştirmez ama Kutsal Ruh sayesinde insanın hayatına etki eder demektir. Calvin'e göre bir uygulamanın sakrament olarak kabul görmesi için ilahi bir vaad olması gerekmektedir. Calvin'in tanımında sakrament, görünür bir işaret ve bu işarete eşlik eden ilahi bir vaat demektir. Zwingli ise, sakrament kelimesinin etimolojisine değinerek 'yemin' anlamına geldiğini oysa bunu yerine 'işaret' kelimesinin kullanılması gerektiğini önermektedir. Zwingli sakramentlerin bir gücünün yada etkisinin olmadığını savunmaktadır. Sakramentler sadece birer

¹⁷²<http://www.hristiyanforum.com/forum/showthread.php?t=351566> 17.05.2019, 12.35, Demirci, a.g.e., *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak...*, s.52.

¹⁷³ Jacques Waardenburg, "Protestanlık", *DİA*, İstanbul, 2007, c.34, s.351.

semboldür¹⁷⁴ ve kişileri kiliseye bağlayan İsa Mesih'in askeri olduğunu gösteren unsurlardır. Zwingli'nin bu konudaki hassasiyeti sakramentlere gereğinden fazla yüklenmesidir. Nitekim sakramentler birer semboldür ve onlardan sadece Tanrı'nın yapabileceği şeylerin yapılması beklemek hatadır. Tanrı'nın fonksiyonlarının sankramentlere yüklenmesini eleştirmiştir.¹⁷⁵

Martin Luther'in günah ve tövbe hakkındaki görüşleri Protestanlığın genelini şekillendirmiştir.¹⁷⁶

Protestanlık aslî günah gibi bir suçun mevcudiyetinden insanın herhangi bir eylemle değil yalnızca imanla kurtulabileceğini savunur.¹⁷⁷

Martin Luther'in aslî günah konusundaki görüşleri St. Paul ve St. Augustin'le aynı doğrultudadır. Buna göre Luther, insanın iradesinin düşüşten önce de var olduğunu dile getirir ve insanın ilk günahı iradesiyle işlediğini de ekler. "Çünkü bu dünyada olan her şey, beden ve gözlerin şehveti, hayat gururu babadan değil ancak dünyadandır."¹⁷⁸ ibaresini de delil olarak sunmuştur. Calvin de St. Augustinin çizgisinden devam ederek Hz. Âdem'in iradesini şehveti yönünde kullandığını, Allah'ın ondaki bir takım üstün özellikleri geri çektiğini ve onu bozuk tabiatıyla baş başa bıraktığını böylece bu bozuk tabiatın gelecek nesillere de intikal ettiğini söylemiştir. Bundan kurtuluşun da ancak Mesih ile olacağını belirtmiştir. Zwingli de bu konuda Luther ve Calvin'in görüşlerini benimsemiştir.¹⁷⁹

3.2. Aslî Gunahtan Arınma - Vaftiz

Sözlükte "suya daldırma, yıkama" anlamına gelen ve Grekçe bap kökünden gelen vaftiz, hem genel anlamıyla 'suya girme' yada 'suya sokma' işlemini hem de bu şekilde icra edilen dini merasimi ifade etmektedir. Kelime

---

¹⁷⁴ Yaşayan Dünya Dinleri, s.125.

¹⁷⁵ Tarakçı, *a.g.e.*, ss.28-35.

¹⁷⁶ Katar, *a.g.e.*, s.107.

¹⁷⁷ Demirci, *a.g.e.*, *Bir Hıristiyan Mezhebi...*, s.51.

¹⁷⁸ Yuhanna, 2:16.

¹⁷⁹ Kahraman, *a.g.e.*, ss.76-77.

isim (baptismos, baptisma) ve fiil (bapto, baptizo) halleriyle Ahdi Cedid’de sıkça geçmektedir. (Matta :3-7, Markos:1-4, Luka :3-3....) ¹⁸⁰

Terim olarak vaftiz, Hıristiyanlık dinine girmek, Hz. Âdem’den beri gelen Aslî Gûnahtan, kirli geçmişten temizlenmek ve kutsal hayat tarzına kavuşmak amacıyla ve belli usullere riayet etmek suretiyle su ile yapılan bir sakrament (ayin)’dir.¹⁸¹

Vaftiz bilhassa Hıristiyan cemaatine kabul ayini manasından daha ziyade Hıristiyanlıkla ilişkilendirilse de hayat verici ve temizleyici özelliğinden dolayı su, hemen her medeniyette başlangıç, kutsallık ve ölümsüzlükle özdeşleştirilmiş, bedeni suya sokma veya başa/vücuda su- bazen de yağ yada kurban kanı dökme adeti ritüel kirlilikten ve günahlardan arınma, manevi anlamda yeniden doğma vakası olarak birçok dini gelenekte yer almıştır.¹⁸²

Suya daldırmanın, arınma ve yenilenme aracı olarak görülmesinden oluşan dinsel simge, Hıristiyanlık tarafından kabul edilmiş ve pek çok dinsel değerle zenginleştirilmiştir. Aziz Yuhanna, vaftizden, bedendeki hastalıkların iyileşmesini değil ruhun kurtuluşunu ve günahların affedilişini anlamıştır. Vaftizci Yahya “günahların bağışlanması için tövbe edip vaftiz olmaya”¹⁸³ çağırması ve şunları eklemiştir: “Ben sizi suyla vaftiz ediyorum, ama daha güçlü olan geliyor. Ben O’nun çarıklarının bağını çözmeye bile layık değilim. O sizi Kutsal Ruh’la ve ateşle vaftiz edecek.” ¹⁸⁴

Hıristiyanlık’ta vaftiz en önemli ruhsal arınma aracı olarak yer almaktadır. Çünkü vaftizde suyuna batma ile İsa’nın gömülmesinin temsil edildiğine inanılmaktadır. Yeni Ahid’de geçen “Bilmez misiniz ki Mesih İsa’ya vaftiz olunanlarımızın hepsi onun ölümüne vaftiz olunduk.”¹⁸⁵ Simgesel olarak suya batan insan tıpkı mezarda canlanan İsa gibi ölür, sonra yeniden doğar, arınır,

¹⁸⁰ Salime Leyla Gürkan, “Vaftiz”, *DİA*, İstanbul, 2012, c.42, s.424; Ali Erbaş, *Hıristiyanlık*, İnsan Yay., İstanbul, 2004, s.111.

¹⁸¹ Mustafa Erdem, “Hıristiyanlıktaki Vaftiz Anlayışı Üzerine Bir Araştırma”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c.34, Ankara, 1995, s.133.

¹⁸² Gürkan, *a.g.e.* ,s.424.

¹⁸³ Luka, 3:3.

¹⁸⁴ Mircea Eliade, *Dinler Tarihine Giriş*, Kabalcı Yay., Ankara, 2009, s.203, Luka 3:16.

¹⁸⁵ Romalılar, 6:3.

yenilenir. “İmdi onunla beraber vaftiz vasıtası ile ölüme gömüldük; ta ki , Baba’nın izzeti ile Mesih ölülerden kıyam ettiği gibi, biz de böylece hayat yeniliğinde yürüyelim. Çünkü eğer ölümünün benzeyişinde onunla birleşmiş olduğumuz gibi, dirilişinin benzeyişinde de birleşmiş olacağız.”¹⁸⁶ Buna göre insan suya daldırıldığı anda sembolik olarak ölmekte, yeniden doğmakta, arınmakta ve yenilenmektedir.¹⁸⁷

Hıristiyan inancına göre, İsa’dan önce insanları iman etmeye çağırıp vaftiz eden kişi Yahya’dır. Yahya’nın vaftizi yeni bir dine girmek için değil günahlardan arınmak için yapılan bir vaftizdir. Yahya’ya ‘vaftizci’ isminin verilmesi onun bu uygulamayı daha önce yaptığının somut bir göstergesidir. Yahya vaftizle insanları gelecekteki ilahi krallığa hazırlamaktaydı¹⁸⁸. Yahya’nın vaftizi ile İsa’nın vaftizi arasında fark olup olmadığı Hıristiyanlarca tartışma konusu olmuştur. Ancak Yani Ahit’te yer alan “Gerçi tövbe için su ile ben sizi vaftiz ediyorum; fakat benden sonra gelen, benden daha kudretlidir; onun çarıklarını taşımağa ben lâıyk değilim; o sizi Ruhül Kudüs ile ve ateş ile vaftiz edecektir.”¹⁸⁹ İfadesiyle İsa’nın gelecekteki insanları Ruhul Kudüsle vaftiz edeceği belirtilmiştir.

Hıristiyanlığa göre vaftiz, vücudun kirden temizlenmesini değil, Tanrıya yakınlaşmayı ifade etmektedir.¹⁹⁰ Vaftizle dünyevi bağlarından arınılmakta ve Mesih’te yenilenmiş bir şahsiyet kazanmaktadır. Böylece, yeni doğuşu ifade eden vaftiz sayesinde Mesih İsa ile manevi beraberlik temin edilmektedir.¹⁹¹

3.2.1. Katolik Mezhebi ve Vaftiz

Vaftiz, inancın kutsallığı olarak benimsenmektedir ve inancın da inanan bir topluluğa ihtiyacı vardır. Vaftiz için gerekli olan inanç, mükemmel ve olgun bir inancın yanı sıra inancın gelişmesi için çağrılan bir başlangıç niteliğindedir.

---

¹⁸⁶ Romalılar, 6:4.

¹⁸⁷ Ali Erbaş, *Hıristiyanlıkta İbadet, Ayışığı Yay.*, İstanbul, 2003, s.119; Eliade, *a.g.e.*,s.203.

¹⁸⁸ Muhammet Tarakçı, *Protestanlıkta Sakramentler*, Emin Yay., Bursa, 2012, s.56.

¹⁸⁹ Matta, 3:11 ;Luka, 3:16.

¹⁹⁰ I.Petrus, 3:21.

¹⁹¹ Katar,*a.g.e.*, s.80.

Katekümen veya vaftiz babasının yönelttiği ‘Tanrı’dan ne istiyorsun?’ sorusuna ‘İnanç!’ cevabını verebilecek bir başlangıç kutsallığı olarak kabul görmektedir.¹⁹²

Trent Konsili’nin Yedinci oturumunda doktrinel konularla ilgili olarak genel anlamda "sakramentler", özelde ise "vaftiz" üzerinde durulmuş ve vaftizle ilgili kararlarda şu hususlar belirtilmiştir:¹⁹³

I. Eğer bir kimse, Yahya'nın vaftizinin İsa Mesih'in vaftiziyle aynı güce sahip olduğunu söylese, aforoz edilsin.

II. Eğer bir kimse, vaftiz sakramenti için gerçek ve doğal suyun zorunlu olmadığını söyler ve efendimiz İsa Mesih'in ilgili ifadelerini mecazi anlamda değiştirirse, aforoz edilsin.

III. Eğer bir kimse, tüm kiliselerin anası olan Roma Kilisesi'nin, vaftiz sakramentiyle ilgili gerçek doktrini uygulamadığını söylese, aforoz edilsin.

IV. Eğer bir kimse, Baba-Oğul-Kutsal Ruh adına heretikler tarafından verilmiş vaftizin, hakiki bir vaftiz olmadığını söylese, aforoz edilsin.

V. Eğer bir kimse, vaftizin kurtuluş için zorunlu olmadığını söylese, aforoz edilsin.

VI. Eğer bir kimse, vaftiz olanların, ister yazılı ister gelenek yoluyla gelmiş olsun, kilisenin koyduğu tüm kural ve hükümlerden muaf olduğunu ve onları korumak zorunda olmadığını söylese, aforoz edilsin.

VII. Eğer bir kimse, vaftizden sonra çocukların dini pratikleri yapacak durumda olmadıkları için onların ayırt edebilme yaşına geldiklerinde tekrar vaftiz olmaları gerektiğini söylese, aforoz edilsin.¹⁹⁴

3.2.2. Ortodoks Mezhebi ve Vaftiz

Küfüre düşeni imana, günah işleyeni tövbeye yönlendiren, ölümden hayata ve dünyadan kiliseye geçişi ifade eden vaftiz diğer mezheplerde olduğu gibi Ortodokslarda da önemli bir ritüeldir. Kökeni Yahudiliğe dayana vaftiz, Mısır sürgününün köleliğinden Tanrı'nın çocuklarını özgürlüklerine kavuşturan

¹⁹²http://www.vatican.va/archive/ccc_css/archive/catechism/p2s2c1a1.htm (06/05/2019,20:10).

¹⁹³ Şahin, a.g.e., s.71.

¹⁹⁴ Şahin, a.g.e., s.75.

Kızıldeniz'den geçiş olarak da tanımlanmaktadır. Tanrı'nın halkının kendileri için yaşam olan sularda yol almasına rağmen, Tanrı'nın düşmanlarına karşı ölümle mücadele eden bu görüntüsü, Ortodoks vaftiz törenine temel teşkil etmiştir.¹⁹⁵. Musa'nın kanunlarına göre dini faaliyetler için yıkanarak temizlenmek gerekmektedir.¹⁹⁶

Hıristiyanlığın ilk dönemlerinden beri Hıristiyan olmak isteyen kişinin sıkı bir eğitimden geçtiğine daha sonra değineceğiz. Bu durum Ortodoks kilisesi için de geçerlidir. Hıristiyan olmak isteyen kişinin bu süreçte din adamına kalbini tamamen açıp samimi olması beklenmektedir. Bu süreçte adayın din adamına anlattıkları sadece ikisinin arasında kalmaktadır. Bu uygulama daha önce de bahsetmiş olduğumuz Lent Dönemiyle karşılaştırılmıştır.¹⁹⁷

Ortodoks Hıristiyanlıkta vaftiz, İsa'nın ilahi tezahürünün işareti ve onun ölümüyle gerçekleşen tüm insanlığı kurtarıcı gücünün hatırlanmasını ifade etmektedir. Bu sebeple vaftiz, sadece suçtan arındırmaktan ziyade kiliseye katılımı sağlayan bir ayin özelliğine sahiptir. Bu şekilde gerçek kötülük sayılan ölümün bile aşılabacağına inanılmaktadır.¹⁹⁸

Ortodoks Mezhebine göre vaftiz, bir ölüm tezahürü ile bir yaşam tezahürü içermekte ve ölümün görüntüsünü su vasıtasıyla gerçekleştirmektedir; yaşam ise, onu sağlayan Ruh'tur. Vaftiz iki amaca yönelik bir uygulamadır: Kişide ölüme götüren davranışlar bulundurmasın diye günahkar varlığı güçsüz hale getirmek; aynı zamanda Ruh'la yaşamak ve kutsallığa götüren davranışlarda bulunmak. Bir taraftan su, bir mezarın içine girermiş gibi bedeni içine almak suretiyle ölümün görüntüsünü temsil etmektedir; öte yandan Ruh, günahın ölümünden ilk yaşama geçirdiği canları yenileyerek yaşatan gücü vermektedir. Bu durum "Sudan ve

---

¹⁹⁵John Antony Mcguickin, "The Orthodox Church an Introduction to Its History, Doctrine and Spiritual Culture", Blackwell Publishing, USA, 2008, s.283.

¹⁹⁶ Meryem Acara, 'Ortodoks Kilisesinde Litürji ve Liturjik Eserler, Hacattepe Üni. Edebiyat Fakültesi Dergisi, c.15, sy:1, s.187.

¹⁹⁷ Güre, a.g.e., s.107.

¹⁹⁸ Gürkan,a.g.e., s.426.

Ruh'tan doğmak” olarak adlandırılabilir. Ölüm suda gerçekleşmektedir ve hayatı hasıl eden ise ancak Ruh'tur.¹⁹⁹

3.2.3. Protestan Mezhebi ve Vaftiz

Protestanlık mezhebinde kurtuluşun, İsa ile kurulan kişisel bir tecrübe vasıtasıyla elde edilebileceğine inanılmakta ve vaftiz imanın bir işareti olarak görülmektedir.²⁰⁰ Ancak Calvinici ve Zwinglici çevrede vaftizin etkisi azalmıştır.²⁰¹

3.2.3.1. Martin Luther'de Vaftiz

Martin Luther'in vaftiz anlayışından bahsederken kendisinin yazmış olduğu ilmihali esas alınıp değerlendirilmeler yapılacaktır.

Luther'e göre vaftiz yaratılanların işi değil, bizzat Allah'ın işidir. Vaftiz, Allah'ın verdiği, imanın aldığı ya da kavradığı paha biçilmez bir hazinedir. Vaftizi vaftiz yapan , Müjde'yi vaat eden Allah'ın Kelamı'dır. Günahlar insanı suçla muhatap ettiğinde, Allah'ın huzurunda suçluluk içinde nasıl durulacağı anlaşılıp kişi azap çektiğinde vaftizin kişiye büyük rahatlık ve güç vereceğini söyler. Bu durumda Luther, Hıristiyan'ın, “Ama ben vaftiz oldum!” demesi gerektiğini söylemektedir. Vaftizi gündelik bir giysi gibi yorumlayıp bu sayede Mesih'in doğruluğunu giyinmiş olduğunu belirtir.²⁰²

Luther , Allah'ın adıyla vaftiz edilmiş olmanın, insan tarafından değil bizzat Allah tarafından vaftiz edilmek olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla, vaftiz her ne kadar insan eliyle yapılsa bile yine de aslında Allah'ın kendi işidir. Bu gerçekten ötürü herkes vaftizin bir insanın ya da bir azizin yaptığı herhangi bir işten çok daha yüce bir iş olduğu sonucuna kolayca varabilir. Zira insan Allah'ın işinden daha büyük bir iş yapmaya güç yetiremez.²⁰³

¹⁹⁹[https://www.ortodokslartoplulugu.org/konusmalar-aziz-pederlerin-sesi/sudan-ve-ruhtan-yeniden-dogmak/\(15/03/2019,11:45\)](https://www.ortodokslartoplulugu.org/konusmalar-aziz-pederlerin-sesi/sudan-ve-ruhtan-yeniden-dogmak/(15/03/2019,11:45)).

²⁰⁰ Gürkan, a.g.e., s.426.

²⁰¹ Aydın, a.g.e., *Hıristiyanlık*, s.349.

²⁰² *Martin Luther'in Uzun İlmihali*, Anadolu Ofset, İstanbul, 2001, s.161.

²⁰³ Luther, a.g.e., s.161

Vaftizin yararından bahsederken Luther, “İman edip vaftiz olan kurtulacak”²⁰⁴ sözlerini kaynak göstermiştir. Vaftizin gücünün, yararının ve amacının kurtarmak²⁰⁵ olduğunu belirtmiştir. Kurtulmanın da, günahtan, ölümden ve şeytan’ dan kurtulmaktan başka bir şey olmadığını söylemiştir.²⁰⁶ Bu, Mesih’in egemenliğine girmek²⁰⁷ ve sonsuza kadar Onunla beraber yaşamak demektir.

Allah’ın adının olduğu yerde yaşam ve kurtuluş da olmalıdır.²⁰⁸ Bu nedenle kuşkusuz vaftize ilahi, bereketli, meyveli ve lütufkâr su denebilir. Vaftize bu gücü Kelam vermektedir, Elçi Aziz Pavlus’un da Titus 3:4-6’da dediği gibi vaftiz bir yeniden doğuş yıkanmasıdır. Sadece iman, kişiyi kurtaran ilahi suyu yararlı bir hale getirmektedir. Bu bereketler burada açıklandığı, suyun içinde ve suyla birlikte bulunan sözlerle vaat edildiği için, bunlar yürekten inanmaktan başka bir yolla alınmaz²⁰⁹. Vaftiz çok büyük bir hazine olsa bile, iman olmazsa hiçbir yararı olmaz. Dolayısıyla bu tek bir ifade, “kim inanıp...” ifadesi çok şey ifade etmektedir. Zira iman olmayan bir şeyin hiçbir işe yaramadığı ya da hiçbir şey almadığı tespitinde bulunmaktadır²¹⁰. Bu durumda Sakrament hakkında bilinmesi gereken üç bölüm vardır, özellikle Allah’ın tesis ettiği eyleme büyük saygı gösterilmelidir. Sakrament tamamıyla dışsal olsa da, tek başına yeterlidir. Bu, bedene sahip olan insandan söz eden “Annene babana saygı göstereceksin” emrine benzemektedir. Bu sözlerde bir insanı değil, insanı kapsamına alan ve bu nedenle insana anne ve baba denen Allah’ın emrini düşünülmemektedir. Bu nedenle sadece “Gidin, vaftiz edin” sözlerini duymuş olmak bile bu sözlerin Allah’ın kuralı olarak kabul etmek ve yapmak gerektiğini belirtmektedir. Burada yalnız Allah’ın emrinin ve kararının değil, vadinin de var olduğunu söyleyerek vaftizin Allah’ın emrettiği ve kural olarak getirdiği başka her şeyden çok daha yüce kabul etmiştir.²¹¹

---

²⁰⁴ Markos, 16:16.

²⁰⁵ I.Petrus, 3:21.

²⁰⁶ Koloseliler, 1:13.

²⁰⁷ Yuhanna, 3:5.

²⁰⁸ Mezmurlar, 54:1

²⁰⁹ Romalılar, 19:9.

²¹⁰ İbraniler, 11:6.

²¹¹ Luther, *a.g.e.*, ss.165-167.

Kısacası Luther'e göre; vaftiz inananlar için teselli ve lütufla o kadar doludur ki, gök ve yer bunu anlayamaz. Ancak buna inanmak yetenek ister, zira eksik olan hazine değil, onu kavrayacak ve sıkıca sarılacak insanlardır. Su ve Kelam tek bir vaftizi meydana getirdiği için, beden ve can kurtulmalı, sonsuza kadar yaşmalıdır²¹². Can inandığı Kelam sayesinde yaşar ama beden canla birleştiği ve kavrayabildiği Kelam'a vaftiz aracılığıyla tutunduğu için yaşar. Dolayısıyla, insanın bedeninden ve canından daha büyük bir mücevheri yoktur. Zira vaftizle kutsal kılınmakta ve bu sayede kurtulabilmektedir.²¹³

Martin Luther vaftizin günahları bağışlama etkisi üzerinde önemle durmuştur. Ona göre vaftiz olan kişi günahsız hatasız ve saf bir hal almıştır. Ancak bu onun günaha eğilimli tabiatını yok etmez.²¹⁴

3.2.3.2. John Calvin'de Vaftiz

Calvin de diğer Protestanlar gibi sakramentleri ancak Tanrı'nın belirleyebileceğini söyler.²¹⁵

İnsan vaftiz ile günahlarından ve şeytanın etkisinden kurtulup İsa ile birleşir ve onun dirilişine iştirak eder. Bütün bunlar vaftizin maddi unsuru olan su ile gerçekleşir. Calvin'e göre insan su vasıtası ile adeta Tanrıyla konuşmaktadır. Calvin vaftizin Baba, oğul ve Kutsal Ruh adına yapılması gerektiğini belirtmiştir. Vaftiz yapan kişinin rahip olma zorunluluğu yoktur. Vaftiz iman ikrarıdır ve iman olmadan vaftiz yapılamayacağını söyler.²¹⁶

Hıristiyan dünyası Yahya'nın vaftizi ile havarilerin vaftizi arasında fark olup olmadığı konusunda tartışmaya düşmüştür. Ancak Calvin iki arasında hiçbir fark olmadığını söyleyerek, vaftizi yapan ellerin değişmesi vaftizin mahiyetini değiştiremeyeceğini söylemiştir.²¹⁷

---

²¹² I. Korintliler, 15:53.

²¹³ I. Korintliler, 6:11.

²¹⁴ Tarakçı, *a.g.e.*, s.62.

²¹⁵ Tarakçı, *a.g.e.*, s.90.

²¹⁶ Tarakçı, *a.g.e.*, s.90.

²¹⁷ Güre, *a.g.e.*, s.105.

Calvin yeni bir yaşama kavuşmak için vaftizin zorunlu olmadığını dile getirmiştir. Kurtuluş için vaftiz gerekli olmadığına göre papazın olmadığı bir yerde ölmek üzere olan bir kişiyi herhangi bir insanın vaftiz etme husus ortadan kalkar. Ayrıca Hıristiyan yazarlar kadınların vaftiz görevini yerine getiremeyecekleri hususunda hem fikirdir.²¹⁸

3.2.3.Vaftizin Gayesi

Hıristiyanlıkta vaftiz sakramenti üzerinde en çok durulan konulardandır.

Bir Hıristiyanın vaftiz ile elde edeceği gayeleri şu şekilde maddeleyebiliriz:

- a) Hıristiyan cemaatine kabul,
- b) Aslı günahattan kurtuluş,
- c) Günahsız olarak yeniden doğuş,
- d) Mesihin acılar içindeki ölümünü hatırlamak ve onunla bütünleşmek.

3.2.3.1.Hıristiyan Cemaatine Kabul

Vaftiz bir nevi kişinin Hıristiyanlığa giriş biletidir. Zira evharistiya ve diğer sakramentlerin yolunu açan vaftizdir. Kişinin vaftiz banyosundan sonra kalp gözlerinin açıldığına ve ruhunun kutsal zekanın ışığı yoluyla aydınlatılarak Hıristiyan sırrına uygun hale geldiğine inanılır. Vaftiz yoluyla Hıristiyanlar “sırlara” girmiş olurlar.²¹⁹

Vaftiz ile Hıristiyanlığa giren kişi artık Tanrı tarafından asla silinmeyecek ebedi bir mühür ile mühürlenmiştir. Bu onun Hıristiyanlığa bağlılığının en önemli göstergesidir. Bu mühür Tanrı ile yapılan bir anlaşma, sözleşme olarak yorumlanabilir. Bu mühürle, güvence olarak kalplerine Kutsal Ruh'un yerleştirildiğine²²⁰, gerçeğin bildirisini, kurtuluşu Müjdesi'ni duyup O'na iman

---

²¹⁸ Tarakçı, *a.g.e.*, s.81.

²¹⁹ Erbaş, *a.g.e.*, ...*İbadet*, s.115.

²²⁰ II. Korintliler, 1:22.

ettiklerinde vaat edilen Kutsal Ruh'la O'nda mühürlenildiğine²²¹ ve Tanrı'nın tarafından Kurtuluş günü için o Ruh'la mühürlendiklerine²²² inanmaktadırlar.

3.2.3.2. Aslî Gunahtan Kurtulmak

Vaftiz'in en önemli işlevi günahlardan arındırmaktır. Vaftiz ile kendisinden kurtulunmuş olan günah için farklı kelimeler kullanılmıştır. Bunlar Grekçe 'hamartia' yani günah kelimesi, diğeri ise 'paratoma' yani karşı gelme kelimesidir. Buna göre günah ve karşı gelme kelimeleri birbirine bağlı olan kelimelerdir. Ancak günah en başından beri Tanrıya karşı gelmek olarak anlaşılmıştır. Karşı gelme ise daha genel anlamda insan ilişkilerinde de kullanılabilir bir sözcüktür. Kabil ve Habil hadisesi buna örnek gösterilebilir. Esasında karşı gelme olgusu da günahtan doğmaktadır.²²³

Vaftiz aslî günahın yanı sıra dünya hayatında vaftiz olunan zaman kadar işlenmiş olan günahların affedilmesini sağlar.²²⁴

3.2.3.3. Günahsız Olarak Yeniden Doğmak

Vaftiz günahlarından arınan kişinin yeniden doğması olarak da yorumlanmıştır. Hatta bu anlayıştan dolayı bazı kiliselerde vaftiz kabı hamile bir kadın şeklinde inşa edilmiş ve bir bakıma kilisenin rahmi olarak algılanmıştır.²²⁵

Yeni Ahitte yer alan ve İsa ile Nikodim isimli bir Yahudi önderin diyalogunun geçtiği bir pasajda İsa'nın yaşlı adama şu sözleri söylediği anlatılır: "Sana doğrusunu söyleyeyim, bir kimse yeniden doğmadıkça Tanrı'nın Egemenliği'ni göremez. Bedenden doğan bedendir, Ruh'tan doğan ruhtur. Sana, 'Yeniden doğmalısınız' dediğime şaşma. Yel dilediği yerde eser; sesini işitirsin, ama nereden gelip nereye gittiğini bilemezsin. Ruh'tan doğan herkes böyledir."²²⁶

İşte bu yeniden doğumdan sonra öncesinde 'isyanın oğulları' olanlar daha sonra 'Tanrı'nın oğulları' arasında yer alırlar ve Tanrı'nın ailesine katılmış

---

²²¹ Efesliler, 1:13.

²²² Efesliler, 4:30.

²²³ Erbaş, *a.g.e....İbadet*, s.130.

²²⁴ Tarakçı, *a.g.e.*, s.61.

²²⁵ Tarakçı, *a.g.e.*, s.66.

²²⁶ Yuhanna, 3:3-5-6-7-8.

sayılırlar.²²⁷ Ayrıca vaftiz ile yeni bir aile edinen bireyler Mesih'in mirasçısı²²⁸ olmuşlar ve vaftiz ile yeni kardeşlere sahip olarak karanlıktan çıkıp ışığın çocukları arasına girmişlerdir.²²⁹

3.2.3.4.Mesihin Acılar İçindeki Ölümünü Hatırlamak ve Onunla Bütünleşmek

Hıristiyan dünyası vaftiz ile İsa'nın çarmıha gerilmesi konusunda önemli bir bağlılık kurmuştur. Yeni Ahitte de bu hususa sıklıkla değinilmiştir. İsa'nın "Benim içeceğim kâseden siz içebilir misiniz? Benim vaftiz olacağım gibi siz de vaftiz olabilir misiniz?"²³⁰ sözlerine yer verilerek onun çarmıhta yaşadığı hadiseyle vaftiz arasındaki bağa vurgu yapılmıştır.

Yine bu hususla ilgili olarak Yeni Ahitte "Öyleyse ne diyelim? Lütuf çoğalsın diye günah işlemeye devam mı edelim? Kesinlikle hayır! Günah karşısında ölmüş olan bizler artık nasıl günah içinde yaşarız? Mesih İsa'ya vaftiz edildiğimizde, hepimizin O'nun ölümüne vaftiz edildiğimizi bilmez misiniz? Baba'nın yüceliği sayesinde Mesih nasıl ölümden dirildiyse, biz de yeni bir yaşam sürmek üzere vaftiz yoluyla O'nunla birlikte ölüme gömüldük. Eğer O'nunkine benzer bir ölümden O'nunla birleştiysek, O'nunkine benzer bir dirilişte de O'nunla birleşeceğiz."²³¹ Denilerek vaftiz ve çarmıh hadisesinin bağı bir kez daha hatırlatılmış.

Vaftiz ölüm ve diriliş olmak üzere iki hususun işaretidir. Rahibin vaftiz olan kişiyi suya daldırması ölüm, sudan geri çıkartması ise diriliştir. Buradaki ölüm günahlardan arınmaktan ziyade gerçek anlamda kişinin hayatının sona ermesidir. Kişi böylelikle dünyadan Baba'ya bedensel ve gerçek geçişi tecrübe eder. Vaftizle elde edilen bu faydayı, İsa Mesihle birleşmek olarak görmek de mümkündür. Nitekim Pavlus'un öğretisinde vaftiz olan kişi Mesih İsa'ya iman ettiği için Tanrı'nın oğulları arasındadır. Vaftizde Mesih'le birleşenlerin hepsi Mesih'i giyinmiştir. Yahudi, Grek, köle, özgür, erkek ,dişi ayrımı olmaksızın ve

²²⁷ Efesliler, 2:19.

²²⁸ Galatlılar, 4:5.

²²⁹ Efesliler, 5:8.

²³⁰ Luka, 12:50.; Markos, 10:38.

²³¹ Romalılar, 6:1-5.

herkesin Mesih İsa'da bir olduğu söylenip böylelikle eğer Mesih'e aitlerse, İbrahim'in soyundan oldukları ve vaade göre de mirasçı oldukları yer almaktadır.

232

Vaftiz, kilise ile bütünleşme, kiliseye katılma vasıtası olup, kilisenin şahsında Mesih'in bedenini ve kurtuluş sırrını tasdik eden Tanrının toplumu ile bütünleşmektir. Böylece insanları kilisenin kendisi olan Mesih'in üyeleri yapar. Dolayısıyla bütün insanlar vaftiz vasıtasıyla aynı çatı altında birbirlerinden hiçbir fark olmaksızın toplanırlar.²³³

Ayrıca bu saydığımız maddelerin yanı sıra; vaftiz insanlara şu imkanları da sağlamaktadır:

- Melekut alemine girerek insani sıkıntılardan kurtulmak
- Hıristiyanlığı kabul ederek imtiyazlı bir sınıfa dahil olmak
- Vaftiz sayesinde zilletten kurtularak fazilet ve şerefe ermek
- Hayatın kesilmesi ve bu alemde uzaklaşmak
- Belirli kirlere kurtularak sorumluluk duygusu ile çeşitli nimetlere kavuşmak²³⁴

3.2.4. Vaftizin Bazı Unsurlarla Sembolik İlişkisi

Mircea Eliade, Kilise Babalarının vaftizin simgeselliği hakkındaki metinlerden iki sonuca ulaşmıştır. Biri, suyun büyüsel değerlerine gönderme yapmak, ikincisi ise ölüm- yeniden doğuş kavramının simgeselliği üzerindedir.²³⁵

Su, diğer elementler arasından onu tercih eden Kutsal Ruh'un ikametidir. Canlı varlıkları yaratma emrini ilk alan element sudur. Tanrı eserini canlandırmak için bir diğer eserini kullanmıştır. Toprağın suya verdiği öz doğrudur, ama toprak nemli ve sulu olmasaydı bu eseri ortaya çıkarmaya güç yetiremeyecekti. Her doğal su, başlangıçta onurlandırıldığı için, kutsama erdemine sahiptir; öyle ki

²³²Galatyalılar, 3:26-27-28-29.

²³³ Erbaş, *a.g.e.*, ...*İbadet*, s.138; İbraniler, 9:15.

²³⁴ Erdem, *a.g.m.*, *Hıristiyanlıktaki Vaftiz*..., s.141.

²³⁵ Eliade, *a.g.e.*, s.204.

Tanrı da onun aracılığıyla anılmış olmaktadır. O'nu anan sözler ağızdan çıkar çıkmaz kutsal Ruh gökten inmekte, bereketiyle kutsadığı suların üzerinde durmaktadır. Eskiden bedeni iyileştiren bugün ruhu iyileştirmektedir, eskiden sağlık veren sonsuzlukta selameti getirmektedir.²³⁶

Kristostomos, “yaşlı adam suya batarak ölmekte ve canlanmış yeni bir varlığa hayat vermektedir.” diyerek bu simgeciliği ifade eder ve şöyle tamamlar: “Vaftiz, ölüm ve mezarı, hayat ve ölümden sonra dirilmeyi temsil eder. Kafamızı tıpkı bir tabuttaymış gibi suya daldırdığımızda, yaşlı adamın bütünüyle gömülmesindeki gibi oluruz. Sudan çıktığımızda hemen yeni bir insan olarak ortaya çıkarız.”²³⁷

Vaftizin , “deniz canavarlarıyla boğuşmak üzere suların dibine inme” olarak tarif edildiği de olmuştur. Nitekim Kudüslü Kirillos, vaftiz havuzuna iniş anını, İsa'nın vaftizi esnasında orada saklanmış olan ejderhanın gücünü kırmak için Şeria Nehrine inmesini, deniz ejderhasının barınağı olan ölüm sularına bir iniş olarak göstererek sözlerine şöyle devam etmektedir: Ejderha suyun içerisindeydi ve Şeria'yı ağzına alıyordu, İsa sulara inerek, akreplerin ve yılanların üzerinde yürüyebilme gücünü elde edebilmemiz için mücadele etti.²³⁸

Ayrıca, İsrail'in Mısır köleliğinden kurtuluşu anlamına gelen Kızıl Denizi geçme hadisesi vaftizle bağdaştırılarak, İbrahim'in çocuklarının vaftiz sayesinde özgürlüğe kavuşturulduğuna da inanılmaktadır.²³⁹

Vaftiz'in temel unsurunun su olması sebebiyle, vaftizle Nuh Tufanı arasında da bir benzerlik kurulmaktadır. Vaftizde suya dalan kimselerin, günahlarının cezası olarak suda boğulan insanları temsil ettiği, sudan çıkarken de yeni Nuh- İsa sayesinde, o kimsenin yeni bir hayata kavuştuğuna inanılmaktadır.²⁴⁰

²³⁶ Eliade, *a.g.e.*, s.204, Erbaş, *İbadet*, s.120.

²³⁷ Erbaş, *a.g.e.*, ...*İbadet*, s.120.

²³⁸ Erbaş, *a.g.e.*, ... *İbadet*, s.120.

²³⁹ http://www.vatican.va/archive/ccc_css/archive/catechism/p2s2c1a1.htm (06/05/2019, 20.10).

²⁴⁰ Erdem, *a.g.e.*, s.144.

Petrus'a göre, Eski Ahit'e ait "tufan suları" vaftiz olarak değerlendirilmektedir. Şöyle ki; "bunlar bir vakitler Nuh'un günlerinde gemi hazırlanırken, Tanrı'nın sabretmelerini beklediği zaman itaatsiz olmuşlardı. O gemideki sekiz can su ile kurtulmuştur. Vaftiz de hakiki benzeyişe göre İsa Mesih'in kıyamı ile şimdi inananları kurtarmaktadır. (Petrus'un Mektubu, 1:2) Burada gemi sayesinde tufan sularından kaçan Nuh'un ailesinin kurtuluşu, vaftizin bir sembolü olarak takdim edilmektedir. Bu kurtuluştan maksat da, bu sayede günahlardan arınmak ve vaftiz olanların sahip olduğu bütün üstün özellikleri elde etmektir.²⁴¹

3.2.5. Vaftizin Yapılacağı Zaman

Hıristiyanlığa giriş mahiyetindeki vaftiz ritüelinin önemine değinmiştik. Ancak Hıristiyan dünyası bu sakramentin ne zaman yapılacağı konusunda fikir ayrılığına düşmüştür. Zira vaftizin yapılış gayesi onun ne zaman yapılacağını da önemli hale getirmiştir. Nitekim, her insanın aslî günahla dolu olarak doğduğuna inananlar, bu günahı temizlenmek için doğumundan belli bir süre sonra vaftiz yapılmasını istemektedirler. Bunlara karşı çıkan bazı teologlar ise; vaftizi Hıristiyan olmanın bir gereği olarak kabul etmekte, dolayısıyla belli bir fiziki ve akli olgunluğa ermesi gerektiğini şart koşmaktadırlar. Bu sebeple bunlar, henüz kendileri ile ilgili karar veremedikleri için çocukların vaftiz edilmesini uygun bulmamaktadırlar.²⁴²

Hıristiyanlığın başlangıcında yetişkinlerin kendi seçimleriyle ve genelde ferdi olarak bu dine girmeleri sebebiyle daha ziyade yetişkin vaftizi uygulanmıştır. II. yy'dan itibaren Teslis'e vurgu bağlamında vaftiz suya üç kere girme şeklinde kabul edilmiştir. Bebek vaftizi ise Hıristiyanlığın resmi din kabul edilmesinden sonra X.yy da uygulanmış ve Katolik mezhebine resmen kabul edilmiştir.²⁴³

²⁴¹ Erbaş, *a.g.e.*, ...*İbadet*, s.121.

²⁴² Erdem, *a.g.m.*, *Hıristiyanlıktaki Vaftiz*....., s.144-145.

²⁴³ Gürkan, *a.g.e.*, s.425.

*Ölüm, cennette yaşayan ölümsüz Âdem'e işlediği günah sonucu verilmiş bir cezadır.

Günah iradeye dayanan bir tercihin sonucunda meydana gelir. Oysa bebeklerin iradesi olmadığı için aslî günahın mahrum olabilecekleri ihtimalini Augustin reddeder ve günahın kalıtsallığına değinir. Augustin'e göre; bütün insanlar hatta yeni doğan bebekler bile öldüğüne * göre hepsi Âdem'in işlediği suçu işlemiş olmalıdır. Dolayısıyla bütün insanlar aslî günahla dünyaya gelmektedir. Fakat bu dünyaya gelen insanların bizzat işlediği bir günah değildir. Zira bebekler iradeleri olmadığı için günah işleyebilecek bir durumda da değillerdir. Öyleyse bu günah Âdem'den beri gelen miras bir günahdır. Ve vaftiz aslî günahın en somut delilidir. Eğer aslî günah olmasaydı vaftiz de olmazdı. ²⁴⁴

Hıristiyan din adamlarına göre vaftizi sadece bir sakrament olarak düşünmekle yetinilmemelidir. Zira o Hıristiyan hayatın her an içinde olan bir husustur. Kiliseye göre vaftiz, başlarına gelecek birçok olayda çocuklar için bir nevi manevi sigorta mahiyeti taşımaktadır. Yeryüzünde Tanrı'nın ailesi ile entegrasyonunu sağlar. Yuhanna incilinde de belirtildiği gibi “ Eğer bir kimse Su'dan ve Ruh'tan doğmamışsa Krallığa giremez.” Yuhanna'nın bu sözünden Hıristiyan ilahiyatçıları Su'yun büyüsel bir özelliğinin olduğunu değil, Tanrı'nın Krallığına giriş vasıtası olan su ile vaftizi anlamışlardır. ²⁴⁵

Hıristiyanlık tarihi bir bütün olarak ele alındığında İsa'nın kendisine gerçekten inanan ve ona itaat eden herkese vaftiz yaptığı görülmektedir. Ayrıca anne ve babası veya ebeveynlerinden herhangi biri inanmış ve kiliseye bağlı olan kimselerden doğan çocuklara da vaftiz yapmıştır. Hz. İsa'dan sonraki Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde, farz bir ibadet anlayışı içerisinde olan Hıristiyanlar çocuklarını vaftiz ettirmişlerdir. Çocukların vaftizine yönelik ilk tartışmalar ve görüş ayrılıkları II. asrın sonuna doğru meydana gelmiştir. Yeni doğan her çocuğun aslî günahın etkilenip etkilenmediği konusu üzerinde odaklanılan bu tartışmalarda daha çok vaftizin amacını tespit etmek olmuştur. Kibriyanus, Yahudilikteki sünnet geleneğinin benzeri olarak; çocukların doğduktan sonraki sekizinci güne kadar vaftiz edilmeleri gerektiğini savunmuştur.

---

²⁴⁴ Muhammed Tarakçı, “St. Thomas Aquinas'a Göre Aslî Günah”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (Ed: Abdurrezzak Tek) , c.15, s.1, Bursa, 2006, s.311.

²⁴⁵ Erbaş, a.g.e.,.....*İbadet*, s.127.

O günahsız olarak görülenlerin bile vaftiz edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Tertillianus ise ;çocukların vaftizin anlamını kavrayabilecekleri bir yaşta vaftiz edilmeleri gerektiğini savunmuştur.²⁴⁶

Sünnet, her Yahudi erkek çocuğa uygulanan, Tanrının anlaşma halkına dahil olduğunun bir işareti olarak görülmekteydi. Sünnet, Tanrı'nın halkından günahın kesilip atılmasını sembolize etmektedir. Yani bir kan sunusu ile gerçekleşen sünnet, günahların sadece Mesih'in güç yetirebileceği bir işle kesilip atılmasına işaret eder. Tanrı sünneti, İbrahim ve onun soyundan gelenler için bir anlaşmanın işareti kılmıştır. Eski Antlaşma'daki sünnet işaretini Yeni Antlaşma'nın vaftiz işaretiyle birleştiren anahtar kısım, Mesih'in diriliş gücüne iman yoluyla hayatın nasıl dönüştürdüğünü tanımlayan Pavlus'un açıklamasıdır. O dönemde bazı Yahudiler kişilerin kurtulabilmesi için sünneti zorunlu görmekteydiler. Ancak Hıristiyanlar putperest bir geçmişten gelmekteydiler ve çoğu sünnet olmamışlardı. Oysa yeni iman edenlere Hıristiyan olmaları için sünnet emredilmekteydi.²⁴⁷ Pavlos bu duruma, Kutsal kitapta yer alan "*Ayrıca Mesih'in gerçekleştirdiği sünnet sayesinde bedeniniz benliğinizden soyunarak elle yapılmayan sünnetle O'nda sünnet edildiniz. Vaftizde O'nunla birlikte gömüldünüz, O'nu ölümden dirilten Tanrı'nın gücüne iman ederek O'nunla birlikte dirildiniz. Sizler suçlarınız ve benliğinizin sünnetsizliği yüzünden ölüyken, Tanrı sizi Mesih'le birlikte yaşama kavuşturdu. Bütün suçlarımızı O bağışladı.*"²⁴⁸ ifadelerle cevap vererek sünnete ihtiyaçları olmadığını söylemiştir.

Aslî günahı sistemleştiren ve bu hususta değişik görüşler ortaya koyan St. Augustin, "vaftizsiz ölen çocukların ilahi lütuflardan mahrum kalmasının yanı sıra ebedi olarak ateşe mahkum olacağını belirtmiştir." Çünkü ona göre vaftizsiz ölen çocuklar, hayat vaftizini de elde edememişlerdir. St. Thomas ise; vaftiz olmayan çocuklara bir ümit kapısı aralamış ve onları "limbe"/"berzah" anlamına gelen bir yere yerleştirmiştir.²⁴⁹

---

²⁴⁶Erdem,a.g.m., *Hıristiyanlıktaki Vaftiz*, s.145.

²⁴⁸ Koloseliler, 2:11-12-13.

²⁴⁹ Kahraman, s.91.

Yeni Ahitte çocukların vaftiziyle ilgili herhangi kesin bir bilgi yoktur. Günümüzde Hıristiyan kiliseleri arasında yetişkin vaftizi ağırlıklı olarak ortak bir görüştür. Vaftizin uygulanmasında, yetişkinler için kabul edilen görüşler temel teşkil etmiş ve çocuklar da toplumun bir parçası kabul edilerek Kilise ve Mesih'in cemaatine kabul edilmişlerdir. Günümüzdeki uygulamalarda çocuklar anne ve babalarıyla birlikte, yetişkinler gibi nitelendirilmekte ve iman ikrarı, vaftiz isteği ve şeytandan kurtulma gibi dini gerekçelere dayanılarak vaftiz edilmektedirler. Bazı teologlar bu konuda vaftiz edilmeyen çocuğun helak olması görüşünden ziyade Kilise yakınında doğduğu ve kilisenin üyesi olduğu için vaftiz yapılmasının uygun olduğunu söylemişlerdir.²⁵⁰

Vaftiz için özel bir gün yoktur. Bebek vaftizi uzun bir süre Paskalya ve Pentacost arefesinde yapılmıştır.²⁵¹ Ancak daha sonra vaftiz edilmeden ölen bebeklerin ahiretteki durumu tartışma konusu olunca artık bir an önce vaftiz edilmeye başlanmıştır. Bebekler yılın hangi zamanına denk gelirse gelsin doğumlarının sekizinci gününde vaftiz edilmeye başlanmıştır.

Katolik kilisesi ebeveynler refakatinde çocukların vaftizine izin vermiştir. X. ve XI. yy'da bebeklerin doğumundan hemen sonra vaftiz edilmesi sık uygulanan bir ritüel haline gelmiş, bu durum XIII. yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir. Çocukların, Hıristiyan kültürü ve geleneğiyle terbiye edilmesinde vaftizin etkisi olacağını ileri sürenlere "vaftiz gerçeğe işaret eden bir semboldür" diye karşı çıkanlar olmuştur. Gerçek olmazsa sembolün işe yaramayacağını iddia edenler "kim inanır ve vaftiz olursa kurtulur!" ifadesini delil göstererek vaftizin imana bağlı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Buna göre doğan her çocuk iman etmek için gerekli olgunluğa ve bilgiye sahip olduktan sonra ergenlik çağında önce iman etmeli sonra da vaftiz olmalıdır görüşü belirtilmiştir.²⁵²

Katolik Kilisesi çocukları vaftiz etmek için Hıristiyan ebeveynlerden, vaftiz anne ve babalarından da bir iman ikrarı istemektedir. Böylece çocuk daha

---

²⁵⁰ Erdem, *a.g.m. Hıristiyanlıktaki Vaftiz.....*, s.147-148.

²⁵¹ Erdem, *a.g.m. Hıristiyanlıktaki Vaftiz.....*, s.148, Tarakçı, *a.g.e.*, s.75.

²⁵² Erdem, *a.g.m., Hıristiyanlıktaki Vaftiz*, s.147.

doğmadan vaftizin iyiliklerinden faydalanmaktadır. Çocuk bluğ çağına erdiğinde önceden yapılan iman ikrarı ve vaftizi kabul edip etmeme noktasında serbesttir.²⁵³

Vaftiz olmadan ölen çocuklar konusunda, Katolik kilisesi onların sadece Tanrı'nın merhametine emanet edilebileceğini söylemektedir. Ayrıca bu hususta Hz. İsa'nın 'Çocukların bana gelmesine izin ver, onları engellemeyin' sözü temel alınarak vaftiz olmadan ölen çocuklar için bir kurtuluş yolu açılmıştır.²⁵⁴

Katolik kilisesi, vaftizin vakti konusunu serbest bırakmakla birlikte çocuk ve hastaların mümkün olduğu kadar çabuk vaftiz olmaları gerektiğini benimsemiştir. Kendi adetlerine göre yapılan vaftizi kişinin geleceği ve selameti için zaruri olduğuna inanan Katolikler ölüm tehlikesi olan doğmamış çocukların bile vaftiz edilebileceğini kabul etmişlerdir.²⁵⁵ Ve genel tercih bebeklerin doğar doğmaz vaftiz edilmesi üzerine olmuştur.

“Yeni Ahit’te bebek vaftizine dair hiçbir ayet ya da kelime yok, o yüzden Hristiyanlar bebekleri vaftiz etmemelidirler”, itirazlarına Ortodokslar, İsa'nın bebek vaftizini emrettiğini dile getirmişlerdir. Delil olarak da Matta 28:19'deki; “Bu nedenle gidin, ”bütün ulusları” öğrencilerim olarak yetiştirin, onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin”. Ayetini göstermişlerdir. Göğe yükselişinden önce, İsa'nın kendilerine söylediği “tüm ulusları” ifadesini herkesi vaftiz etmelerini emrettiği şeklinde yorumlamışlardır. Aynı şekilde Matta 25:31-32'de de “tüm ulusların” ifadesinin de bu manada kullanıldığını iddia etmişlerdir. Tüm ulusların; cinsiyet, ırk, dil, renk, statü, yaş farkı gözetilmeksizin vaftiz edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ayrım yapmadan herkesin vaftiz edilmesi gerektiğini söylemişler ve İsa'nın ‘Bütün ulusları vaftiz edin ama şunları etmeyin’ diye belirtmediğini de söylemişlerdir.²⁵⁶

Ortodoks mezhebi ise, her doğan çocuğun aslı günahın mirasçısı olarak doğduğuna ve affedilmeye ihtiyacı olduğuna inanmaktadır. Kutsal Kitap'ın

---

²⁵³ Aydın, a.g.e., *Ansiklopedik...*, s.777.

²⁵⁴ http://www.vatican.va/archive/ccc_css/archive/catechism/p2s2c1a1.htm (16/05/2019, 20:40).

²⁵⁵ Erdem, a.g.m., *Hristiyanlıktaki Vaftiz*, s.148.

²⁵⁶ <https://www.ortodokslartoplulugu.org/manevi-yasam/bebekler-neden-vaftiz-edilmelidirler/> (15/03/2019).

vaftizin zamanı hususunda her şeyi ayırt edebilecek, günahla iyiyi kötüyü ayırım edebilecek akıl yaşı ile ilgili bir şey söylemediğini ancak çocuğun ana rahmine düştüğü andan itibaren günahın hükmü altında olduğunu kabul etmişlerdir. Ortodokslar hem; “Nitekim suç içinde doğdum ben, Günah içinde annem bana hamile kaldı²⁵⁷.” ayetini delil göstererek, hem de Kutsal Kitap’ın , ilk günahı ve onun her yeni jenerasyona gebelik vasıtasıyla kalıtsal olarak sirayet ettiğini söyleyerek Âdem’in günahı doğan her çocuğa geçtiğine inanmaktadırlar .Bu yüzden bebekler de eski doğalarında ölüp, ruhta yeniden doğmalıdırlar. Ayrıca vaftizin , Eski Antlaşmada da belirtilen sünnetin yerini aldığı söylemektedirler.²⁵⁸ Nitekim doğan bebeklerin ilk sekiz yada kırk gün içerisinde vaftiz edilmesini zorunlu görmüşlerdir.²⁵⁹ Böylelikle vaftiz sayesinde çocuk kiliseye bağlanmış olmaktadır.²⁶⁰

Protestan mezhebinde ise, Luther bebeklerin vaftizini gerekli görerek bu durumun Tanrı’yı hoşnut edeceğini dile getirmiştir. Eğer bebek vaftizi Allah tarafından kabul edilmemiş olsaydı hiçbirine ne Kutsal Ruh²⁶¹ ne de O’nun hiçbir armağanını vermeyeceği, kısacası, bugüne kadar geçen uzun zaman içinde yeryüzünde hiç kimsenin Hristiyan olamayacağını belirtmiştir. Buna örnek olarak da Aziz Bernard, Gerson, John gibi kilise babalarının bebekken vaftiz edildiğini söylemiştir. Bebeklerin iradesinin olmadığı ve imanı seçemeyeceği iddialarına ise, bu konuda bebeklerin yetişkin gibi yorumlandığını ve çocuğu, inandığı kanısı ve umuduyla vaftiz ettiklerini söylemektedir.²⁶² Bunun yanı sıra çocuğa ilerideki hayatında Allah ona iman ihsan etsin diye dua ettiklerini belirtmektedir.²⁶³

Luther’e göre, vaftiz sonsuza kadar sürmektedir. Kişi günah işlese bile bu onun vaftizini geçersiz kılmaz ve vaftizin tekrarlanmasını gerektirmez. Hatta bu konuda Luther “yüz kere suyun altına girsek yine de sadece tek bir vaftiz vardır”

---

²⁵⁷ Mezmurlar 51:5.

²⁵⁸ [https://www.ortodokslartoplulugu.org/manevi-yasam/bebekler-neden-vaftiz-edilmelidirler/\(15/03/2019\).](https://www.ortodokslartoplulugu.org/manevi-yasam/bebekler-neden-vaftiz-edilmelidirler/(15/03/2019).)

²⁵⁹ Gürkan, *a.g.e.*, s.426.

²⁶⁰ Günay Tümer, “*Günümüzde Doğu Hristiyanlığı*”, *Asrımızda Hristiyan – Müslüman Münasebetleri*, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993, s.132.

²⁶¹ Tarakçı, *a.g.e.*, s.100.

²⁶² Luther, *a.g.e.*, s.170.

²⁶³ Luka 17:2; Efesliler, 2:8.

demektedir.²⁶⁴ Dolayısıyla vaftizden sonra işlenen günah günahlar için konfirmasyon yada itiraf gerekmemektedir.²⁶⁵

Calvine göre, vaftiz insana günahlardan arınma, İsa'nın ölümüne iştirak ederek kendi bedeninin isteklerini yok sayarak bir nevi ölmüş olur ve İsa ile yeniden hayat bulur. Calvin vaftiz ile sünnet arasında bir benzerlik kurarak ikisini de dine giriş ritüeli olarak kabul etmiştir. Böylece bebeklerin vaftizini de kabul etmiştir. Calvin bebeklerin gelecekteki imanları ve tövbeleri için vaftiz olduklarını söylemiştir.²⁶⁶

Zwingli'nin bebek vaftizi konusundaki görüşleri net değildir. Bebek vaftizine karşı çıkmamakla birlikte çocukların dini eğitimleri hususunda önemle durmuştur. Calvin gibi vaftiz ile sünnet arasında benzerlik kurmuştur.²⁶⁷

3.2.6.Vaftizin Yapılışı

Vaftiz, Mesih'in ölümüne ve dirilişine iştirak etmek olarak yorumlandığı için ilk dönem Hıristiyan toplumlarında Paskalya gecesinde vaftiz yapmak gelenek haline gelmiştir. İlk dönemlerde Paskalyada yedi hafta önceki Çarşamba günü yani Kül Çarşambası başlayan ve Paskalya'ya kadar geçen bu sürede Hıristiyan olacak kişiler kırk gün oruç tutarak vaftiz için hazırlanmaktadırlar²⁶⁸. Kül Çarşambası aynı zamanda Hıristiyan takvimindeki Lent Dönemini²⁶⁹ de başlangıcını ifade eder. Hıristiyanlar o gün, sunakta haç işareti ve kutsal su ile sunanmış olan bir önceki yılın Palmiye Pazarından kalan palmiye dallarından elde edilen küllerle alınlarına haç işareti yaparlar. Rahip alınlarına haç işareti çizerken şunları söyler: "Hatırla ey insan! Sen topraktansın ve toprağa döneceksin." Bugün çarmıha gerilen İsa Mesihi anmak için insanların hüznü dolu bir gündür.²⁷⁰

---

²⁶⁴ Luther , *a.g.e.*, s.175.

²⁶⁵ Tarakçı, *a.g.e.*, s.86.

²⁶⁶Tarakçı, *a.g.e.*, s.96.

²⁶⁷Tarakçı, *a.g.e.*, s.95.

²⁶⁸ Tarakçı, *a.g.e.*, s.66.

²⁶⁹ Lent; kilisenin insanları günatan kurtarmak için özel bir faaliyet ve çaba göstermeye çağırdığı Paskalya öncesindeki kefareti dönemini ifade etmektedir. Mehmet Katar, 'Hıristiyan Bayramları Üzerine bir Araştırma' *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ocak- Nisan, Ankara, 2001, c.9, s.17.

²⁷⁰Mehmet Katar, "Hıristiyan Bayramları Üzerine Bir Araştırma", *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ocak-Nisan, Ankara, c.9 , s.17-18; Mustafa Güre, "*Dinlerde Geçiş Dönemleriyle İlgili İnanç ve*

Kilisenin ilk yıllarındaki vaftiz uygulamaları hakkındaki St. Ambroise'nin verdiği bilgileri Mustafa Erdem şu şekilde ele almıştır:

“ Vaftiz, cumartesi günü adayın burun ve kulak delikleri açılarak görevlinin “Açılınız!” sözcüğüyle başlamaktadır. Çocuk kutsallıkların kutsallığına sokulur. Merasimde piskopos, papaz ve yardımcısı hazır bulunmaktadır. Onların huzurunda şeytanın yaptıkları reddedilir. Çocuk önce karanlıkların sembolü olan Batı'ya, sonra İsa ile birleşmeyi sembolize etmek üzere, nur ve ışığın sembolü olan Doğu'ya döndürülür. Piskopos kutsal kitabın sırlarını gösteren havuzu takdis eder. Haç işareti ile tatlılaşan havuz sularına mühtedi, teslisin şerefine üç kere dalar. Bu arada ona su, kan ve ruhun vaftizde şahitlik ettikleri öğretilir. Sonra piskopos elini mühtedinin başına koyarak o, seçkin soya ve Tanrı'nın milletine katılmış olur. Daha sonra ayakları yıkanır ve ona çocukluk elbisesi gibi beyaz bir elbise giydirilir. Hıristiyanlığa ait bazı bilgiler verildikten sonra piskopos sesli bir şekilde şunları söyler: “ Tanrı Baba size mührünü vurdu. Tanrınız İsa sizi doğruladı ve sizin kalbinize kutsalların feyzini lütfetti” daha sonra bir ayın yapılarak vaftiz seramonisi sona erdirilmektedir.²⁷¹

Bebek vaftizinin uygulanmaya başlanıldığı ilk yıllarda bebekler vaftiz edilirken, haç işareti yapıldıktan sonra, sakramenti yöneten kişi çocuğun üzerine ellerini koyar, çocuğa tuz verilir ve şeytan çıkarma işlemi yapılırdı. Son olarak belirli dualar okunarak törene son verilirdi. Bebeklerin vaftizinde, katekumenik dönemi ve vaftiz öncesinde Hıristiyanlıkla ilgili bilgi verme uygulamalarından vazgeçilmiş olmakla birlikte şeytan çıkarma ve yağlamanın etkili olması bebeğin bilişsel gelişimini tamamlamasına bağlı görülmediği için bebek vaftizinde bu uygulama devam ettirilmiştir.²⁷²

Hıristiyanlık geleneğinde özel durumlarda geçerli olmak üzere “acele vaftiz” de vardır. Tehlikeli bir durumda en basit şekli ile vaftiz ve dua şeklinde

---

Uygulamalar” (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, , c.2015, s.106.

²⁷¹ Erdem, a.g.m., *Hıristiyanlıktaki Vaftiz...*, s.150-151.

²⁷²Tarakçı,a.g.e., ...*Sakramentler*, s.73.

yapılmaktadır. Bu çeşit vaftizlerden son dönemlerde rahip takdisi de istenmektedir.²⁷³

Katolik kilisesi vaftizin; su, arzu ve kan vaftizi olmak üzere üç türü olduğunu açıklamaktadır. Bunlardan sadece su sakramenttir. Diğer ikisi günahların bağışlanmasını ve günahın cezasının kaldırılmasını temin eder. Arzu vaftizi, vaftiz olmaya büyük bir istek duyanların veya Tanrı'ya gerçekten inananların bir bakıma vaftizli sayılmalarını ifade etmektedir. Kan vaftizi, İsa'ya iman eden ve bu uğurda kanını dökenleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Eğer bir kimse su vaftizinden mahrum kalmışsa, arzu vaftizi ve kan vaftizi, su vaftiziyle kazanılacak her türlü lütfu kişiye sağlamaktadır.²⁷⁴

Bunu yanı sıra, Katolik mezhebi diğer mezheplerden farklı olarak vaftizden önce kişinin eğitilmesi konusuna oldukça önem vermektedir. Bir nevi staj olarak görülen bu süre üç yıldır. Ve buna Latince *catechumenus/ katekümen* denilir²⁷⁵. Bu süre kişinin arzu ve eğitim yeterliliğine göre azaltılabilir. Bu süre içerisinde adaya Hıristiyan doktrininin ana çizgileri ve ön bilgileri verilerek Kitabı Mukaddes okumak, dini sohbetler yapmak ve dualar etmek şeklindeki egzersizler, bir kateşist tarafından yapılan elleri üst üste koyma hareketi ile sona erdirilir. Böylece aday vaftize hazır hale gelir. Bu stajdan sonra adaylar bir sınava tabii tutulur. Bu sınav vaftizden birkaç hafta önce yapılır. Tüm bunlardan sonra aday günlük dini ritüellerini yapmaya devam eder. Vaftiz günü yaklaştıkça papazın rolü artar. Papaz vaftize hazır olanları seçmek veya elemek konusunda yetkilidir. Vaftizden bir önceki cumartesi günü törensel bir exorsizm (kötü ruhları ve cinleri kovmak için yapılan dualar ve çeşitli sihir formülleri) gerçekleştirilir. Vaftize doğrudan doğruya hazırlık vaftizden önceki perşembe günü banyo yapmak ve çeşitli tövbe istiğfar yapma suretine gerçekleşir. Dualar ve bir nevi oruç özelliği taşıyan ve altı gün süren bu perhizler son iki günde daha da artar. Son olarak

---

²⁷³ Erdem, *a.g.m., Hıristiyanlıktaki Vaftiz.....*, s.151.

²⁷⁴ Tarakçı, *a.g.e., ...Sakramentler*, s.59.

²⁷⁵ Güre, *a.g.e.*, s.110 .

vaftiz arefesinde tüm gece boyunca sakramaental seramoni ve eğitim üzerinde adaylar yoğunlaştırılır.²⁷⁶

Vaftizin ne zaman yapılacağı sorusunun yanı sıra vaftizin kim tarafından yapılacağı da Hıristiyan dünyasında gündeme gelen bir soru olmuştur. Katolıklara göre; episkopos, diyakoz veya papaz bu ayini yürütebileceği gibi zorunlu bir durumda dini yetkili olmaksızın herhangi bir kişinin hatta vaftiz olmayan birinin bile vaftizi yapabileceğini söylemişlerdir. Vaftiz bir kurtuluş şartı olduğu için vaftizsiz ölmektense ihtiyaç halinde ruhban sınıfından olmayan birinin bu ritüeli yerine getirebileceğini söylemişlerdir. Hatta Katolik olmaksızın başka bir mezhebe mensup bir kişinin yaptığı vaftizi de geçerli kabul etmişlerdir.²⁷⁷

Kilise babaları döneminde vaftiz bütün vücudun suya daldırılma şeklinde yapılmaktaydı ancak vaftizin daha yaygın şekli bir göllün kenarında duran adayın üzerine su dökülmesi şeklindeydi. Ancak bu husus bebeklerde zor olacağından onları tamamen suya daldırıp çıkartma şeklinde bir vaftiz tercih edilmiştir. Vaftiz şeytan çıkarma, dua okuma yağlama ve episkoposun adayın üzerine ellerini koyması ve adayın ilk komünyonu almasıyla vaftiz tamamlanıyordu. Doğu kiliselerinde halen devam eden bu uygulama Batı kiliselerinde bebek vaftizinin bir parçası olmaktan çıkarılmıştır. Episkos tarafından yapılan yağlama ise konfirmasyon adı altında yetişkinlik döneminde yapılmaktadır.²⁷⁸

Yetişkinlerin vaftizi ise, kişinin Hıristiyan inancına imanını açıkladıktan sonra yapılmaktadır. Ancak iman ikrarının nasıl yapılacağı şeklinde herhangi belirli bir görüş birliği yoktur.²⁷⁹ Vaftiz genellikle dini bir merasim için toplanmış olan cemaatin huzurunda gerçekleştirilmektedir. Evde yapılan vaftizlerde cemaat ailenin yanında olup arka planda yer almaktadır. Vaftizde şahitlerle birlikte ebeveynin de hazır bulunması ve soruların aileyle birlikte onlara da sorulması gerekli görülmektedir. Vaftiz, vaftiz taşı denilen²⁸⁰ yerde piskopos ve rahip ile vaftiz olacak kişinin soru ve cevap şeklinde yapılır. Papaz vaftiz olmak isteyen

²⁷⁶Erbaş, a.g.e., ...İbadet, s.147-148; Erbaş, a.g.e., Hıristiyanlık, s.115.

²⁷⁷Tarakçı, a.g.e., ...Sakramentler, s.80.

²⁷⁸ Tarakçı, a.g.e., ...Sakramentler, s.74-75.

²⁷⁹ Tarakçı, a.g.e., ...Sakramentler, s.76.

²⁸⁰ Erdem, a.g.m., Hıristiyanlıktaki Vaftiz....., s.151.

kişinin başına elini koyar ve “Her şeye gücü yeten Baba Tanrı’ya inanıyor musun?” diye sorar. Vaftiz olan kişi de “Evet. O’na inanıyorum” diye cevap verir. Bunun üzerine rahip adayı suya batırarak ilk vaftizi yapar. Ardından tekrar adaya dönerek “Ruhulkudüs vasıtasıyla bakire Meryem’den doğan, ölen, defnedilen ve üçüncü gün ölüler arasından kalkan, Baba’nın sağ tarafında oturan, daha sonra canlı ve ölüleri dindar etmek için tekrar gelecek olan Allah’ın oğlu İsa Mesih’e inanır mısınız?” diye sorar. Adayın “Evet, İnanıyorum.” Cevabından sonra rahip onu ikinci kez suya batırıp çıkararak vaftiz eder. Sonra yine aynı şekilde “Ruhulkudüs’te kutsal kiliseye ve cesedin dirileceğine inanır mısınız?” diye sorar ve bu soruya da “Evet. İnanıyorum.” Cevabını aldıktan sonra üçüncü kez suya batırıp çıkararak vaftiz eder ve böylece vaftizi tamamlar.²⁸¹ Vaftizi tamamlanan kişi artık günahlarından arınmış ve kiliseye kabul edilmiştir. Artık cemaatin bir parçasıdır.

Vaftiz edilen erkek bir çocuğa bir vaftiz babası, kız çocuğa ise bir vaftiz annesi tayin edilir. Çocuğun aynı anda hem vaftiz annesi hem de vaftiz babası olabilir. Bu kişilerin kendilerine ait bazı sorumlulukları vardır. Öncelikle iyi bir Katolik olmaya söz verirler. Bebeğin anne ve babası çocuğun Katolik inancına göre yetiştirilmesinde ihmalkar davranırlarsa bu sorumluluk vaftiz anne ve babaya düşer. Çocuğun vaftiz anne ve babası; çocukla veya çocuğun anne ve babasıyla evlenemez. Katolik olmayanlar, Hıristiyan dininden dönenler, gizli toplulukların üyeleri vaftiz annesi veya babası olamazlar.²⁸²

Buraya kadar anlatılanları yüzeysel olarak bir tabloda toplamak gerekirse, aşağıdaki gibi bir tablo bu konuda yeterli olacaktır:

---

²⁸¹Erdem, *a.g.m.*, *Hıristiyanlıktaki Vaftiz.....*, s.150; Tarakçı, *a.g.e.*, s.77.

²⁸² Tarakçı, *a.g.e.*,.....*Sakramentler*, s.79.

Tablo 1: Katolik kilisesinde Vaftiz Sakramenti²⁸³

Türü	Hıristiyanlığa giriş sakramenti
Asgari Yaş	Yok
Tekrarlanabilir mi?	Hayır
Kişiye Sakramente özgü bir karakter verir mi?	Evet
Madde	Doğal su (adayın başına dökülen veya adayın içine daldırıldığı su)
Form	“ Seni Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına vaftiz ediyorum. Amin”
Sakramenti kim yönetir?	Episkopos, diyakoz, papaz. Ölüm tehlikesi gibi acil durumlarda her erkek bu sakramenti icra edebilir.

Ortodoks mezhebinde, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına suya batırmak vaftizin temelidir.²⁸⁴Ölümü temsil edebilmesi ve Tanrı bilgisinin aktarılmasıyla vaftiz olanların ruhları aydınlansın diye, üç kez daldırma ve üç kez seslenişle büyük vaftiz gizemi gerçekleşmektedir. ²⁸⁵Böylece, eğer suda bir lütuf varsa, o, suyun tabiatından değil, Ruh'un orada mevcudiyetinden meydana gelmektedir. Çünkü vaftiz, dıştaki bir kötülüğün ortadan kaldırılması değil, doğru bir vicdanın Tanrı'ya karşı taahhüt altına girmesidir. Bundandır ki Hıristiyan inancında, dirilenlerin yaşamına hazırlamak için Rab, öfkeden vazgeçmeyi, kötülüğe sabırla tahammül etmeyi, zevklerden uzak olmayı, zenginliğe heves etmemeyi emrettiğinde, İncil'e göre yaşamayı önermektedir. Böylece, gelecekteki yaşamda doğal olarak sahip olunacak olan şey, özgür bir seçimle önceden benimsendiğinde, doğru yola yöneltmektedir.²⁸⁶

²⁸³ Tarakçı, *a.g.e.*, ...*Sakramentler*, s.81.

²⁸⁴ Acara, *a.g.m.*, s.187.

²⁸⁵ Demirci, *a.g.e.*, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak....*, s.412.

²⁸⁶ <https://www.ortodokslartoplulugu.org/konusmalar-aziz-pederlerin-sesi/sudan-ve-ruhtan-yeniden-dogmak/> (15.03.2019, 11:45).

Ortodoks inanca göre vaftiz, konfirmasyon, ve evharistya ayini birleştirilerek yerine getirilir. Çocuklara hem vaftiz, hem konfirmasyon hem de komünyon ayini birlikte yapılır.²⁸⁷

Vaftiz sakramentinde kişinin suya batırılarak vaftiz edildiğine değinmiştik. Ancak bu konuda ‘suya batırma’ mı yoksa “su serpmeye” mi tartışmasında Ortodokslar kelimenin kökenine değinerek bu konuda Tanrı’nın emrinin açık bir şekilde “suya batırma” olduğunu savunmuşlardır. Yeni Ahitte yer alan “... Onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un adına vaftiz edin²⁸⁸”. ayetindeki “Vaftiz” kelimesinin anlamının birini ya da bir şeyi suyun altına sokmak olduğunu söyleyip, aynı fiilî Vaftizci Yahya’nın Ürdün Nehri’nde yaptığı vaftiz için de kullanıldığını “İnsanlar suya girdiler ve günahlarını itiraf ettiler.²⁸⁹” ayetini de hatırlatarak, Tanrı’nın suyun içinde vaftiz için kesin emir verdiğini savunmuşlardır.²⁹⁰ Ancak eğer hastalık gibi bir durum varsa su serpilebileceği hususunda da bir kolaylık getirmişlerdir.²⁹¹

Ortodoks inancına göre vaftizi, episkopos veya papaz icra eder. Bunlar yoksa diyakoz veya herhangi bir Hıristiyan bu ayini yönetebilir. Katolik kilisesindeki, eğer din adamı ya da Hıristiyan biri yoksa vaftizi başka dinden birinin yapabileceği ruhsatını Ortodokslar kabul etmez. Vaftizi yine ancak bir Hıristiyan yapmalıdır.²⁹² Vaftiz anne ve babanın ise kesinlikle Ortodoks inancına mensup olması gerekmektedir. Ortodoks ülkelerinde vaftiz babası ve vaftiz annesi olmak aileler arasında bir akrabalık yaratır. Bu akrabalık ilişkisi bir ömür boyu geçerlidir ve bundan dolayı da bu kişilerle evliliğe izin yoktur.²⁹³

---

²⁸⁷ Demirci, a.g.e., *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak....*, s.54.

²⁸⁸ Matta, 28:19.

²⁸⁹ Markos, 1:5.

²⁹⁰ [https://www.ortodokslartoplulugu.org/konusmalar-aziz-pederlerin-sesi/su-serpme-usulu-ile-vaftiz/\(19/03/2019\)](https://www.ortodokslartoplulugu.org/konusmalar-aziz-pederlerin-sesi/su-serpme-usulu-ile-vaftiz/(19/03/2019)).

²⁹¹ Demirci, a.g.e., *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak....*, s.55; Orhan Seyfi Yüçetürk, “Katolik, Ortodoks ve Protestan Mezhepleri Arasındaki Farklar”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1983, sy:1, s.418.

²⁹² Tarakçı, a.g.e.,.....*Sakramentler*, s.80, Demirci, a.g.e., *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak....*, s.55.

²⁹³ McGuickin, a.g.e., s.284.

Protestanlar ise vaftizi su serpme, başa dökme veya bütün vücudu suya batırma şeklinde uygularlar.²⁹⁴

Protestan mezhebinin öncüsü Luther'e göre vaftiz, sıradan bir su ile gerçekleşmiş olan bir sır değildir, buradaki su, Allah'ın Kelamı'nı ve emrini içeren ve bunların kutsal kıldığı sudur.²⁹⁵ Bu durumda o, ilahi bir sudan başka bir şey değildir. Su, diğer sulardan daha yüce olduğu için değil, Allah'ın Kelamı ve emri onda olduğu için yücedir. Dolayısıyla vaftiz sadece doğal bir su değil, ilahi, göksel, kutsal, bereketli ve onu övmek için başka her ne kelime buluyorsak öyle bir sudur. Bunun tek nedeni Kelam'dır ki o, hiç kimsenin yeterince övemediği göksel, kutsal bir Kelam'dır. Zira Kelam, Allah'ın olduğu ve yapabildiği her şeyi yapmalı ve yapabilmelidir²⁹⁶, Aziz Augustinus'un da, "Kelam unsurla ya da doğal özle birleştiğinde Sakrament olur", yani kutsal ve ilahi bir madde ve işaret olur diye öğrettiği gibi, özü Sakrament haline gelmektedir.²⁹⁷

3.3.Günah İtirafı / Günah Çıkarma

Vaftizle aslî gınahtan temizlenen insanda günah işleme fitratının yok olmadığını, vaftizin kişinin yapısını tamamen ortadan kaldırmadığını daha önce belirtmiştik. Hıristiyan dünyası vaftizden sonra tekrar günah işleyen insanlar konusunda karamsar değildir. Bu konuyla ilgili olarak Yeni Ahitte; "Tövbe edin! Göklerin egemenliği yaklaşmıştır²⁹⁸, bundan böyle tövbeye yaraşır meyveler verin²⁹⁹, Tanrı'nın egemenliği yaklaştı. Tövbe edin, Müjde'ye inanın!³⁰⁰, insanları, günahlarının bağışlanması için tövbe edip vaftiz olmaya çağırdı³⁰¹, günahkârları tövbeye çağırmaya geldim³⁰², tövbe etmezseniz, hepiniz böyle mahvolacaksınız³⁰³, Tanrı geçmiş dönemlerin bilgisizliğini görmezlikten geldi;

---

²⁹⁴ Yüçetürk, *a.g.m.*, s.418.

²⁹⁵ Efesliler, 5:26-27.

²⁹⁶ Yeşeyea 55:10-11.

²⁹⁷ Tarakçı,*a.g.e.*,.....*Sakramentler*, s.83,

²⁹⁸Matta, 3:1, 4:17.

²⁹⁹ Matta, 3:8.

³⁰⁰ Markos, 1:15.

³⁰¹ Luka, 3:3.

³⁰² Luka, 5:32.

³⁰³ Luka, 13:5.

ama Şimdi her yerde herkesin tövbe etmesini buyuruyor³⁰⁴.” ayetlerinde olduğu gibi birçok ayette günahla düşen insanları tövbeye davet etmektedir.

Hıristiyanlıktaki tövbe tanımlarını topladığımızda; kişinin kendi günahlarını kınaması ve ondan iğrenmesi, işlenen gnahıtan dolayı pişman olarak bir daha aynı tür davranıŐta bulunmamaya karar verme, daha yüce bir hayat tarzını arzu etmek ve ona ulaŐmak için harekete geçme, günah engelini ortadan kaldırarak Tanrı'nın çağrısına uymak ve onunla barışmak, Tanrı'yla birlik sağlamak ve günahları terk etmek suretiyle toplumla barışmak olarak nitelendirebiliriz.³⁰⁵

Günah ıkarma işlemi Hıristiyanlar ve Yahudiler için oldukça önemli bir ritüeldir. Eski Ahitte, “*YerŐalim, bütün Yahudiye ve Şeria yöresinin halkı ona geliyor, günahlarını itiraf ediyor, onun tarafından Şeria Irmağı'nda vaftiz ediliyordu.*” diyerek vaftizci Yahya'nın İsa'dan önce de günah itirafında bulunan insanları vaftiz ettiği anlatılmaktadır. Böylece günah itirafının Hıristiyan tarihinde oldukça eskiye dayandığını görebilmekteyiz.³⁰⁶

Yeni Ahit'te İsa Mesih'in günahları bağışlama yetkisinin olduğu belirtilse de daha sonra bu yetkiyi başta Petrus olmak üzere havarilerine verdiĐi³⁰⁷, “*Size doğrusunu söyleyeyim, yeryüzünde bağlayacağınız her Şey gökte de bağlanmış olacak. Yeryüzünde zeceğiniz her Şey gökte de çözülmüŐ olacak*”³⁰⁸ diyerek belirtilmiŐ olsa da ne İsa Mesih'in nede havarilerin günümüzde yapılan günah itirafı gibi bir ritüel yaptıklarına dair herhangi bir ifadeye rastlanılmamıŐtır. Ancak bu konuya en yakın rivayet olarak gösterilen “*İçinizden biri hasta mı, kilisenin ihtiyarlarını ağırtsın; Rab'bin adıyla üzerine yağ sürüp onun için dua etsinler. İmanla edilen dua hastayı iyileŐtirecek ve Rab onu ayağa kaldıracaktır. EĞer hasta günah iŐlemiŐse, günahları baĐıŐlanacaktır. Bu nedenle, Őifa bulmak için günahlarınızı birbirinize itiraf edin ve birbiriniz için dua edin. Doğru kişinin yalvarıŐı çok güçlü ve etkilidir.*” ayetleri de yeterli geçerliliği sağlayamamaktadır.

³⁰⁴ Elçilerin işleri, 17:30.

³⁰⁵ Katar, a.g.e., s.76.

³⁰⁶ Aydın, a.g.e., *Ansiklopedik Dinler*..., s.262.

³⁰⁷ Erbaş, a.g.e.,.....*İbadet*, s.188.

³⁰⁸Matta, 18:18.

Sakramentlerin zorunlu iki unsurlarında biri olan İlahi Kelam / vaat burada yoktur.³⁰⁹

Zaman ve şekil bakımından bazı değişikliklere uğramasına rağmen günümüz Hıristiyanlarında günah itirafı ve günah çıkartma uygulaması fonksiyonunu hala korumaktadır. Genellikle Hıristiyanlık'taki günah çıkartma ilkesi, Hz. İsa'nın Havarilerine söylediği: "Günah, günahı yüklediklerinizin üstünde, günahı sakındıklarımızın dışında kalır" sözlerinden kaynaklanmaktadır. Hıristiyanlık'ta günah çıkartmanın, alçak gönüllük ve pişmanlık duyguları içinde geçmesi gerekir. Hayatın tamamını içine alan günah çıkartmalara da "Genel günah çıkartma" denilmektedir.³¹⁰

3.3.1. Katolik Mezhebinde Günah İtirafı

Kilisenin ilk iki yüzyılında günahlar kişinin arkadaşına veya kilisedeki cemaate itiraf edilmekteydi. Ancak bu dönemde yapılan günahlar teker teker sayılmayıp kişinin sadece günahkar olduğunu dile getirmesi yeterliydi. Bunun yanı sıra oruç tutmak, fakirlere yardım etmek gibi faaliyetlerin de günahları azalttığına inanılmaktaydı.³¹¹ III. yüzyıldan itibaren günahları affetme yetkisi piskoposlara verilmiştir. Fakat bu süreçte eski Kilisenin tövbeleri kabul etmesi de uzun bir süre devam etmiştir. III. yüzyıldan itibaren gizli ve aşikar olan tüm günahlar kiliseye tövbe vermek suretiyle silinme usulüne tabi tutulmuştur.³¹²

III. yüzyılda vaftizden sonra günah işleyen kişilerin tekrar günahı arınmaları için yapılan uygulamalar oldukça ağırdı. Bu kişiler uzun bir teminat süresinden geçerlerdi. Bu süre içerisinde; günah bir episkoposun ve bir vekilin huzurunda itiraf edildikten sonra kişi tövbekarlar listesine eklenir ve günahının kefareti için dua, oruç, sadaka gibi ibadetleri yerine getirirdi. Kişi bu süreçteyken evharistiya ayinine katılamazdı. Kül çarşambasında yapılan evharistiyada episkopos günahlarını bağışlayarak kişinin kiliseye dönüp

³⁰⁹ Tarakçı, a.g.e., ...*Sakramentler*, s.198.

³¹⁰ Osman Cilacı, "İlahi Dinler Açısından Günah Kavramı", *Diyanet Dergisi*, 1988, c.24, sy.4 s.47.

³¹¹ Tarakçı, a.g.e., ...*Sakramentler*, s.199.

³¹² Erbaş, a.g.e., ...*İbadet*, s.189.

onunlabarışmasını sağlardı. O dönemde günah çıkarma ayininin ömürde bir kez yapılacağına inanıldığından bu ritüel olabildiğince ertelenmekteydi.³¹³

Tövbe edip kiliseyle barışmak isteyenlere sunulan ağır şartlar sonucunda bu kişilerin sayısı oldukça azalmıştır. Bu şartlar kişileri günah itiraf edip kiliseyle barışma konusunda çekimser bırakmış ve Avrupa’da hemen hemen uygulanamaz hale gelmesinin ardından kilise bu konuda yumuşamaya gitmiştir. Kefaret kırk günle sınırlandırılırsa da kişilerin bu konudaki tutumlarını değiştirmemiştir.³¹⁴

Roma Katolik kilisesi, kefaretin , vaftizden sonra işlenmiş olan tüm ciddi günahların itirafının gerekli olduğunu ve bu itirafın bünyesinde bir kutsallık barındırdığını belirtmektedir. Doğu Ortodoks Kiliseleri de günah itirafı hakkında Roma Katolik Kilisesiyle aynı fikre sahiptir.³¹⁵

Günah itirafı kişinin bir daha asla günah içine düşmeyeceğine dair bir söz verdiği anlamına gelmemektedir. Günaha yakın olaylardan uzak durmaya çalışmak için yapılan bir tövbe niteliğindedir. Bu itiraf ile Tanrı’nın, insanın kalan yaşam süresi boyunca yaşamını düzeltmek için onunla işbirliği içerisinde olması, günaha karşı koyma ve üstesinde gelme gücü vermesi anlamındadır.³¹⁶

3.3.1.1. Endüljans

Latince indulgentiadan kelimesinde gelen (İng. ve Fr. Indulgence) Endüljansın sözlük anlamı "bağışlama"dır. Hıristiyanlık'ta sadece Katolik kilisesince kabul edilen sözcük, bir terim olarak da Tanrı tarafından affedilen günahların dünyadaki cezalarının kilise tarafından kısmen veya tamamen bağışlanmasını ifade etmektedir.³¹⁷

Endüljansla ilgili olarak Katolik anlayışın teolojik arka planını “günahın cezaları” doktrini teşkil etmektedir.³¹⁸ XI. ve XII. yüzyıllarda endüljans

³¹³Tarakçı ,a.g.e., ... *Sakramentler*, s.200.

³¹⁴ Tarakçı, a.g.e., ...*Sakramentler*, s.201.

³¹⁵<https://www.britannica.com/topic/confession-religion> (06/05/2019, 19:15).

³¹⁶<https://www.catholic.org/prayers/confession.php> (10/05/2019, 18:00).

³¹⁷ Ömer Faruk Harman, “Endüljans”,*DİA*, c.11, s.209.

³¹⁸ Erbaş, a.g.e., ...*İbadet*, s.192.

uygulamaları başlamış ve XIII. yüzyılda teologlar endüljansın uygulanabilirliğini kabul etmişlerdir. Ölüler hakkında ortaya çıkan ilk endüljans ise resmi olarak X. yüzyıla tekabül etmektedir. Trente Konsilinde (1543-1564) endüljansın mahiyetiyle ilgili dogmatik açıklamaların yer almamasıyla birlikte endüljans uygulamasının Hıristiyanlar için gerekli ve kurtuluş sağlayıcı olduğunu belirterek, bu uygulamanın gereksizliğini, kilisenin böyle bir yetkisinin olamayacağını savunanların görüşünü reddetmiştir. Öte yandan papaların çeşitli zamanlarda yayımladıkları genelgelerle de endüljansın meşruluğu ve faydası vurgulanmıştır.³¹⁹

Katolik mezhebinin görüşüne göre, işlenen günahlardan dolayı -günahlar silinmiş olsa da- dünyada çekilecek olan cezanın kısmen yada tamamen bağışlanması gerekmektedir. Bu bağışlanmayı belirli şartları yerine getiren kişi kilisenin aracılığıyla elde etmektedir. Kilise kurtarıcılığın dağıtıcısı olma yetkisiyle Mesih'in ve Azizlerin kefaret hazinesini kullanmakta ve dağıtmaktadır. Kilise Hıristiyanların günahlarının sonucu olan dünyevi cezaların kaldırılmasını Allah Baba'dan dilemek için aracı olmaktadır. Kilise bu şekilde kişinin yardımına koşmakla kalmayıp, aynı zamanda onu dindarlığa, tövbeye ve sevgiye isteklendirmek istemektedir. Endüljanslar yaşayanlara olduğu kadar ölümler için de verilebilir.³²⁰

Kişi günah işleyerek Tanrıya karşı bir saygısızlık yapmıştır. Bu saygısızlığın sonucunda da bir ceza ödemek zorundadır. Bu ceza onun üzerine bir borçtur. Endüljans bu günahkar kişiye borcunu ödeme şansı vermektedir. Kilise yetkilileri tarafından ortaya atılan bu düşünce hayatta olanların bağışlanması ölenlere ise şefaahatçi olacağı gerekçesiyle bu paralar kilise hazinesinde toplanmıştır. Tam (pleniere) ve kısmi (partielle) olmak üzere iki tür endüljans vardır. Tam endüljans bütün hafif günahlara, kısmi endüljans ise bir kısmına kefaret olur. Büyük günahları olmayan bir başkası adına da endüljans

³¹⁹Harman, *a.g.m.*, *Endüljans*, s.210.

³²⁰ Endüljans, <https://www.meryemana.net/kilise/tovbe-ve-barisma-sirri>, (15.03.2018, 14:00).

verilebilmektedir. Ayrıca Papa'nın beş yılda bir dağıttığı ve Jübile adı verilen endüljanslar da bulunmaktadır.³²¹

Endüljans günahın bağışlanmasını sağlayan ve günah için duyulan pişmanlığı ifade eden bir uygulama değildir. Bu nedenle endüljans alacak kişinin önceden günah itirafı yapması gereklidir.³²²

3.3.2. Ortodoks Mezhebinde Günah İtirafı

Ortodoks kiliseleri de Katolikler gibi günah itirafı sakramentini kabul etmektedirler. Buna göre; Her Hıristiyan için günah itirafı sakramentine katılmak, kutsal vaftiz sakramentine katılmak kadar önemlidir; Çünkü vaftiz , vaftizden önceki günahlardan; günah itirafı ise vaftizden sonra işlenen günahlardan arındırmaktadır. Vaftiz olmadan kutsal kupa'ya yani Komünyon Sırrına yaklaşılamayacağı ve aynı şekilde vaftiz olmadan Tanrı ile insanlar arasında bir duvar gibi yükselen günahları itiraf etmeden komünyon alınamayacağını belirtirler. Manevi bir şifahane olan Kilise'ye gidip, manevi bir pedere utanmayı bırakıp ruha eziyet edip yük olan tüm günahlar itiraf edilmektedir. Devamında peder tövbe eden kişi için af duasını okur ve ilahi yolda doğru bir şekilde yürümesi için uygun önerilerde bulunur. Dolayısıyla, günah itirafı sırrı esnasında şürekli kişinin yanında olan insan sever Mesih'in, günahları affedeceği ve günah işleme hastalığından kesinlikle kurtulabileceklerini ve günahattan kurtulmak için izlenmesi gereken yolu göstermiş olur.³²³

Günümüzde Ortodokside halen devam eden bu ruhsal uygulamada; inançlılar, isterlerse, kalplerinin sırlarını, kutsal bir itirafa çok benzeyen bir şekilde, yaşlı ya da erkek, seçilmiş bir yaşlı ile konuşabilmektedirler. Bu "düşüncelerin tezahürü", doğrudan kalbin sırlarının itirafının eski manastır geleneklerinden kaynaklanmaktadır.³²⁴

³²¹ Erbaş, *a.g.e.,...İbadet*, s.193; Tarakçı, *a.g.e.,.....Sakramentler*, s.207

³²² Erbaş, *a.g.e.,...İbadet*, s.192; Tarakçı, *a.g.e.,..... Sakramentler*, s.206.

³²³ [https://www.ortodokslartoplulugu.org/manevi-yasam/gunah-itirafina-hazirlananlar-icin-bir-kilavuz/\(19/03/2019\).](https://www.ortodokslartoplulugu.org/manevi-yasam/gunah-itirafina-hazirlananlar-icin-bir-kilavuz/(19/03/2019).)

³²⁴ McGuickin, *a.g.e.*, s.304.

3.3.3. Protestan Mezhebinde Günah İtirafı

Günah itirafını bir sakrament olarak kabul etmeyen Protestanlık, iman ve tövbenin bireyselliğinden hareketle, tövbede rahibe veya kilise kurumuna ihtiyaç olmadığını ve kişinin kendi kendisine tövbe edebileceğini söylemektedir.³²⁵ Bu bağlamda tövbenin ana dilde yapılması istenir.³²⁶

Luther'in günah ve tövbe hakkındaki görüşleri Protestanlığın genelini şekillendirdiğini daha önce de belirtmiştik.³²⁷

Martin Luther kilisenin endüljans belgeleri satma karşılığında günah bağışlamaya yönelik eleştirilerini içeren 95 maddelik manifestosunu 31 Ekim 1517'de halka ilan etmişti. Bu manifestonun 26,33. ve 50. Maddeleri günah çıkarma ile ilgilidir.³²⁸

Luther ruhban sınıfının günah bağışlanması için para toplamasını ve daha sonra bu yetkiyi çıkarları doğrultusunda kullanmalarını eleştirmiştir.³²⁹

Luther'e göre insan fitratı itibariyle günaha meyillidir. İnsan bu günahlarını itiraf ederek veya iyi ameller işleyerek bunlardan kurtulamaz. Ona göre kurtuluşun tek yolu imandır. Nitekim Luther, Katolik kilisesinin aksine, Tanrının günahkar insanlara azabından çok bağışlamayla karşılık vereceğini ve bunun da ibadet, itiraf yada daha çok iyi amel yapmakla değil kalpteki iman sayesinde olacağını söylemiştir. Ayrıca Luther, Tanrıya olan korkudan dolayı değil aksine sevgiden dolayı tövbe edilmesi gerektiğini belirlemiştir.³³⁰

Luther'e göre kişinin kiliseye gidip günahlarını rahibe itiraf etmesi Kutsal kitaba dayandırılabilir bir uygulama değildir. Ancak yine de, Luther bu uygulamayı faydalı bulmaktadır. Gizli itiraf konusunda Luther'i rahatsız eden şey; Katolik din adamlarının bunu despotluk ve para kazanma vesilesine dönüştürmesidir.

---

³²⁵ Gündüz, *a.g.e.*, s.169.

³²⁶ Yüçetürk, *a.g.m.*, s.421.

³²⁷ Katar, *a.g.e.*,.....*Tövbe*, s.107.

³²⁸ Kahraman, *a.g.e.*, s.93, *Yaşayan Dünya Dinleri*, s.122.

³²⁹ Katar, *a.g.e.*, s.106

³³⁰ Katar, *a.g.e.*, s.107; *Yaşayan Dünya Dinleri*, s.122.

3.3.2. Günah İtirafının Yapılışı

Tövbe (metanoia) sakrameni çocuğun iyi ve kötüyü ayırt etme yeteneğine ulaştığı andan itibaren uygulanmaya başlanmaktadır.³³¹ Hıristiyanlıkta bir rahip önünde günah itirafı yapılmasına yönelik kutsal kitapta açık bir ifade yer almamaktadır. Rahiplerin önünde günah itirafı IV. Lateran konsilinde karara bağlanarak “Her Hıristiyanın yılda en az bir kere rahibin önünde günah çıkarması şart koşulmuştur.”³³²

Katolik inancına göre günahattan kurtulmanın temelde iki yolu vardır. Bunlar aslî günahı ve o zamana kadar yapılan kişisel günahları silen vaftiz ve vaftizden sonra yapılan günahları silen günah itirafıdır.³³³ Katolik kilisesine göre, günahın bağışlanması için rahibe itiraf etmek gerekmektedir.³³⁴ Kişisel olarak doğrudan Tanrı'ya yapılan dualarla günah affedilmez; zira İsa Mesih günahı affetme yetkisini havarilerine vermiş, bu yetki onlardan da rahiplere geçmiştir. Katoliklere göre günah itirafı utanılacak bir şey değildir. Çünkü ahirette herkesin içerisinde günahı itiraf etmek daha utanç verici bir durumdur.³³⁵

Katolik kilisesine göre günahkar bir kişi günahını, büyük küçük her günahı affetme yetkisiyle donatılmış olan papazın huzurunda günahını itiraf etmesi ve papaz tarafından affa uğradığının bildirilerek huzura ermesi gelenekselleştirilmiştir.³³⁶

Günah itirafı yapmak isteyen kişi, günah çıkarma hüccesine girip diz çöker, istavroz çıkarır ve söze şöyle başlar: “ Beni kutsa, Peder! Yüce Tanrı'ya ve sana günah işlemiş olduğumu itiraf ediyorum.” Rahip cevap olarak; “günahlarını doğru bir şekilde itiraf edebilmen için, Tanrı kalbinde ve dudaklarında olsun.” der. Papaz tövbe etmek isteyen kişiyi selamlayıp takdis ettikten sonra, tövbe ile ilgili Kutsal Kitap cümleleri okuyarak kişiyi tövbeye çağırır. Tövbe etmek isteyen kişi en son ne zaman itirafta bulunduğunu ve kutsal komünyona katıldığını

³³¹ Demirci, *a.g.e., Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak....*, s.285.

³³² Aydın, *a.g.e., Ansiklopedik Dinler....*, s.263.

³³³ Linda Woodhead, *Hıristiyanlık*, Dost Yay, Ankara, 2006, s.54.

³³⁴ Kürşat Haldun Akalın, “Hıristiyanlığa Aktarılmış Ritüeller Olarak İsis Kültündeki Vaftiz ve Günah Çıkartma Ayinleri,” *Atatürk Üni. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2014, sy:42, s.49.

³³⁵ Tarakçı, *a.g.e.,.....Sakramentler*, s.203.

³³⁶ Akalın, *a.g.m.*, s.49.

açıkladıktan sonra önce büyük sonra küçük günahlarını itiraf eder. İtiraftan sonra rahibin tavsiyeleri dinlenir ve ardından rahibin uygun gördüğü ceza belirlenerek günah bağışlanır. Son olarak şükran duası yapılarak kişi takdis edilir.³³⁷

VI. yüzyıldan itibaren kiliselerdeki mimarilerde “günah çıkarma” hücreleri yapılmaktadır. Günah çıkarma hücreleri iki bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin birinde rahip bulunur. Arada bölme ile ayrılmış diğer kısımda ise “günah işleyen” kişi bulunmaktadır. Kafesli bir pencereden rahip ve günahkar kişi konuşur. Bölmenin içerisinde diz çökmek için basamak vardır. Böylece rahip ve itirafta bulunan kişinin birbirlerini tanması engellenmiştir.³³⁸

Genel bir ifade ile, Hıristiyanların günahlarından kurtulmak için yapabilecekleri ve yapmaları gereken bir şeyin olduğunu, yani Tanrı'nın kurtarıcı gücüne inanmaları ve kiliseye katılmaları açıkça belirtilmiştir.³³⁹

Günah itirafı ile ilgili anlattıklarımızı kısaca bir tablo halinde ele alırsak aşağıdaki tablo yeterli olacaktır:

Tablo 2: Katolik Kilisesi'nde Günah İtirafı Sakramenti³⁴⁰

Türü	İyileştirme sakramenti
Asgari yaş	Sakramenti anlayabilecek yaşta olmak. Geleneksel olarak yedi yaş kabul edilir.
Tekrarlanabilir mi?	Evet. Büyük günahlar için senede bir kez yapılması gerekir.
Kişiye sakramente özgün bir karakter verir mi?	Hayır.
Madde	Uzak ve yakın iki maddesi vardır. Uzak madde: vaftizden sonra işlenen ve henüz itiraf edilmemiş günahlardır. Yakın madde: pişmanlık, itiraf ve kefarettir.
Form	Papazın, tövbekarın günahlarını başladığına yönelik sözleridir.
Sakramenti kim yönetir?	Papaz

³³⁷Tarakçı, a.g.e.,.....Sakramentler, s.204.

³³⁸ Aydın, a.g.e., Ansiklopedik Dinler....., s.263.

³³⁹ Woodhead ,a.g.e., s.54.

³⁴⁰ Tarakçı, a.g.e.,.....Sakramentler, s.208.

Ortodoks mezhebine üye olan her kişi yılda hiç olmazsa bir defa din adamının huzurunda günahlarını itiraf ederek bağışlanmalıdır. Vaftizden sonra işlenen günahlardan temizlediği için tövbe ikinci vaftiz pozisyonunda görülür.³⁴¹ Ortodoks kilisesine bağlı Hıristiyanlar, tövbe ettikleri günahı bir daha işlememeye azmetmekte, içtenlikle pişmanlık duygularını ifade etmektedirler.³⁴² Ortodokslar günahkar kişinin, günahının cürmü miktarınca bir bedel ödeyerek gınahtan kurtulacağına inanırlar.³⁴³

Ortodokslukta günah çıkarma işlemi Katoliklerin aksine herhangi bir mekanda değil açıklıkta yapılmaktadır. Günah çıkarma işlemi için seçilen yer genellikle ikonların önüdür. Katoliklerde rahip oturur, günah çıkartan ise diz çökerken; Ortodokslarda her ikisi de ayakta durur. Bazen ikisi de oturur.³⁴⁴

---

³⁴¹ Demirci, *a.g.e.*, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak...*, s.412.

³⁴² Akalın, *a.g.m.*, s.49.

³⁴³ Yüçetürk, *a.g.m.*, s.416.

³⁴⁴ Demirci, *a.g.e.*, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak...*, s.55.

SONUÇ

Günah kavramı dünya'nın en eski kavramlarından biridir. Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın dünyaya gönderilmesiyle ortaya çıkan günah kelimesi teorik olarak, Yaraticının emir ve buyruklarına karşı gelme, yerine getirmeme ve isyan etme olarak ifade edilebilir.

Fıtratı gereği bir kutsala inanmak isteyen insan yıllarca kendisini ve çevresinde yaşanan olayları yaratan kutsalı aramıştır. Kutsala bir anlam yükledikten sonra onun emir ve buyruklarına uyması gerektiği ona bildirilmiştir. Ancak heva ve heveslerine uyan insanlar bu emirlere karşı gelerek günah işlemişlerdir. Hangi inançtan olursa olsun kişinin yaratıcısının emirlerine uymaması günaha sebebiyet verir.

Günah insanda pişmanlık, üzüntü ve mutsuzluk oluşturur. Yaptığı yanlıştan dolayı bunu telafi edecek başka arayışlar içerisine düşer.

Günahın kaynağı olarak genellikle şeytan gösterilse de insanın nefsi de günah işlemeye en büyük rol sahibidir.

Hıristiyanlık inancında da günah kavramı yaratıcıya karşı gelmek olarak ifade edilmiştir. Günaha farklı boyutlar yükleyen Hıristiyan alemi ilk olarak fiilî ve aslî olmak üzere günahı iki kısma ayırmıştır.

Aslî Günah, Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın ölümsüz olarak yaşadıkları Cennette yasak ağacın meyvesini yemeleri sonucu düştükleri günah olarak tanımlanmıştır. Tanrı en başta Hz. Âdem'i ardından da ona eş olsun diye kaburga kemiğinden Hz. Havva'yı yaratmış ve onlara Aden bahçesinde ölümsüz bir yaşam başlatmıştı. Ancak Hz. Havva ve dolayısıyla Hz. Âdem'in de işlemiş olduğu günah sonucu Tanrı, Hz. Âdem ve Hz. Havva'yı cennetten çıkarıp dünyaya göndermiştir. Bu günahın sonucu olarak dünyaya gönderilen Hz. Âdem ve Hz. Havva artık birer ölümlü insan haline gelmişler ve dünyada yaşamaya mecbur kalmışlardır.

Hıristiyanlar, Hz. Âdem'in yasak ağaç ve yasak meyveye yaklaşmakla büyük bir günah işleyerek Allah'ın gazabına maruz kaldığına ve Hz. Âdem'in bu

günahı sebebiyle kıyamete kadar doğan her çocuğun günahla beraber doğduğuna ancak vaftiz edilmek suretiyle cehennemlik olmaktan kurtulduklarına inanmışlardır. Bu aslî günah inancı, Hıristiyan kültür ve geleneğinin ana fikrini oluşturmuştur.

Fiilî günah, kişide kalıtsal olarak bulunmayan daha sonra kendi istek ve iradesiyle işlediği günahlar olarak ifade edilmiştir. Fiilî günah, ilahi ve tabii kanunların çiğnenmesi sonucunda oluşan günahlardır. Fiilî günahlar da ölümcül ve ölüme götürmeyen /hafif günahlar olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Ölümcül günahlar, tamamen kişinin kendi istek ve arzuları neticesinde işlenen günahlar olup tövbe ve Tanrı'dan af dileyip bağışlatılmazsa Mesih'in krallığından atılmayı ve ebedi olarak cehennemde kalmayı gerektiren günahlar olarak nitelendirilmiştir.

Hafif günahlar ise, sıradan bir konuda ahlak yasasına göre belirlenen kurallara uymamak yada ciddi bir konuda ahlak yasasına tam itaat göstermeden karşı gelmek olarak ifade edilmiştir.

Hıristiyan din adamlarına göre günahların ve kötülüklerin kaynağı Yedi Temel Günah'tır. Hıristiyan aleminin kabul ettiği bu yedi temel günah şunlardır: Kibir, haset, cimrilik, sefahat, oburluk, öfke ve tembellik.

Hıristiyan mezheplerinde günah kavramı farklı yorumlanmıştır. Bu konuda ilk olarak ele alınan ise Aslî Günah meselesi olmuştur.

Katolik kilisesinde Aslî Günah konusu oldukça açık bir şekilde ifade edilmiştir. Buna göre kurtuluş ancak İsa aracılığıyla olacaktır. Katolik doktrine göre aslî suç, her insanda doğumundan itibaren vardır; yani doğan her çocuk aslî günah yükünü taşımaktadır ve vaftiz olmadan ölürse cennete giremez. Ayrıca Katolik inancına göre, aslî suçtan doğumdan itibaren serbest olan tek insan Meryem'dir.

Vaftiz, Hıristiyanlıkta dine girme, aslî günden ve kirli geçmişten arınma ve ideal hayat tarzına kavuşma amacıyla ve belli kurallara uyarak su ile yapılan bir sakrament (ayin) olarak kabul edilmektedir.

Hristiyanlık'ta vaftiz en önemli ruhsal arınma aracı olarak ifade edilmektedir. Çünkü vaftiz suyuna batırılan insan bir nevi İsa'nın gömülmesini sembolize etmektedir. Hristiyan alemi vaftiz ritüelini yorumlarken, simgesel olarak suya batan insan tıpkı mezarda canlanan İsa gibi ölür, sonra yeniden doğar, arınır, yenilenir, şeklinde ifade etmişlerdir.

Hristiyan dünyası bu sakramentin ne zaman yapılacağı konusunda fikir ayrılığına düşmüştür. Nitekim doğan her çocuğun aslı günahla dolu olarak doğduğuna inananlar, bu günden arınıp kurtulmak için çocuğun doğumundan sonra kısa bir süre içerisinde vaftiz yapılması gerektiğini savunmuşlardır.

Katolik kilisesi yetişkinler refakatinde çocuk vaftizine izin vermiştir. Yahudilikteki sünnet geleneğinin benzeri olarak; çocukların doğduktan sonraki vaftiz edilmeleri gerektiği kabul edilmiştir.

Yeni Ahitte çocukların vaftiziyle ilgili herhangi kesin bir bilgi olmamasına rağmen günümüzde Hristiyan kiliseleri arasında yetişkin vaftizi ağırlıklı olarak kabul gören ortak bir görüştür. Vaftizin uygulanmasında, yetişkinler için kabul edilen hususlar temel alınmış ve blüç çağına ermeyen çocuklar da toplumun bir üyesi olarak görüldüğünden Kilise ve Mesih'in cemaatine kabul edilmişlerdir. Günümüzdeki uygulamalarda çocuklar ebeveynleriyle birlikte, yetişkinler gibi kabul görmekte; iman ikrarı, vaftiz isteği ve şeytandan kurtulma gibi dini gerekçelere dayanılarak vaftiz edilmektedirler.

Katolik kilisesi, vaftizin ne zaman yapılacağı hususunda kişileri serbest bırakmakla birlikte çocuklar ve hasta kişilerin olabildiğince çabuk vaftiz edilmeleri gerektiğini benimsemiştir.

Kilise babaları döneminde vaftiz bütün vücudun suya daldırılma şeklinde yapılmaktaydı. Ancak vaftizin daha yaygın şekli bir göllün kenarında duran adayın üzerine su dökülmesi şeklindeydi. Bu vaftiz şekli bebeklerde zor olacağından onları tamamen suya daldırıp çıkartma şeklinde bir vaftiz tercih edilmiştir. Vaftiz şeytan çıkarma, dua okuma ,yağlama ve episkoposun adayın üzerine ellerini koyması ve adayın ilk komünyonu almasıyla tamamlanmaktaydı.

Doğu kiliselerinde halen devam eden bu uygulama Batı kiliselerinde bebek vaftizinin bir parçası olmaktan çıkarılmıştır.

Yetişkinlerin vaftizi ise, kişinin Hıristiyan inancına imanını açıkladıktan sonra yapılmaktadır.

Bir Hıristiyan'ın vaftiz ile elde edeceği gayeleri; Hıristiyanlığa giriş, aslı günden arınma, günahsız olarak yeniden doğma ve Mesih'in acılar içindeki ölümünü hatırlamak ve onunla bütünleşmek olarak sıralayabiliriz.

XVI. yüzyıldaki Trent Konsili'nde alınan kararlarda da, vaftizin, insanın günahını ortadan kaldırdığı, ancak insandaki günah duygu ve temayülünün devam ettiği kabullenilmişti.

Günah çıkarma hususu da Hıristiyanlar ve Yahudiler için oldukça önemli bir ritüeldir. Yeni Ahit'te İsa Mesih'in günahları bağışlama yetkisinin olduğu bildirilse de daha sonra bu yetkiyi başta Petrus olmak üzere havarilerine verdiği belirtilmiştir.

Genellikle Hıristiyanlık'taki günah çıkartma ilkesi, Hz. İsa'nın Havarilerine söylediği: "Günah, günahı yüklediklerinizin üstünde, günden sakındıklarımızın dışında kalır" sözlerinden kaynaklanmaktadır. Hıristiyanlık'ta günah çıkartmanın, alçak gönüllülük ve pişmanlık duyguları içinde geçmesi gerekmektedir. Çünkü Tanrıya karşı pişmanlık yaşayan insan tekrar günah işlemeye karşı daha temkinli olacaktır.

Günah itirafı yapmak isteyen kişi, günah çıkarma hüccesine girip, diz çöküp, istavroz çıkarıp, din adamına günahını itiraf etmektedir.

Katolik Teolojisi ile Ortodoks Teolojisi arasında, orijinal günah konusunda farklılık vardır. Ortodokslara göre, insanlar ilk günahı ve ölümü miras almıştır, lakin bu günden mesul değildirler. Miras alınmasının nedeni de elbette tüm insanların atası olan Âdem ve Havva'nın işlediği gündür. Ortodokslara göre insan yine de bu günden dolayı kendisi suçlu değildir, mirasçısıdır.

Vaftiz diğer mezheplerde olduğu gibi Ortodokslarda da önemli bir ritüel olarak yer almaktadır. Ortodoks Hıristiyanlıkta vaftiz, İsa'nın ilahi yönünün bir

işareti ve onun ölümden kurtarıcı gücünün hatırlanmasını ifade etmektedir. Bu sebeple sadece gūnahtan arındırmakla kalmayıp kiliseye katılımın temelini atan bir ayin özelliğine sahip olmuştur. Bu şekilde gerçek kötülüğün karşılığı olan ölümün aşılacağına inanılmaktadır. Ortodokslar her doğanın günahlı olarak doğduğuna ve affedilmeye ihtiyacı olduğuna inanmaktadır. Kutsal Kitap'ın bebeklerin vaftizi hakkında, iyi ve kötüyü ayırt edebilecek herhangi bir akıl yaşı ile ilgili bir şey söylemediğini ancak çocuğun ana rahmine düştüğü andan itibaren günahla yükümlü olduğunu söylemişlerdir.

Ortodoks kiliseleri de Katolikler gibi günah itirafı sakramentini kabul etmektedirler. Buna göre; her Hıristiyan için günah itirafını gerçekleştirmek, vaftiz olmak kadar gereklidir; çünkü vaftiz, vaftizden önceki günahlardan; günah itirafı ise vaftizden sonra işlenilmiş olan günahlardan arındırmaktadır. Ortodoks mezhebine mensup kişiler yılda hiç olmazsa bir defa din adamının huzurunda günahlarını itiraf ederek bağışlanmalıdır.

Protestanlıkta ise, Martin Luther'in günah ve günah çıkartma hakkındaki görüşleri Protestanlığın genel görüşünü belirtmektedir.

Luther, insanın iradesinin düşüştten önce de var olduğunu dile getirmiş ve insanın ilk günahı iradesiyle işlediğini söylemiştir.

Luther'e göre vaftiz sadece yaratılanların işi değil, bizzat Allah'ın işidir. Günahlar karşısında çıkmaza ve karamsarlığa düşen insan vaftiz sayesinde kurtuluşa erecektir. Vaftiz bir nevi karanlık bir sokağı aydınlatan sokak lambası gibi insanların içerisine güven ve aydınlık vermektedir.

Martin Luther vaftizin günahları bağışlama etkisi üzerinde önemle durmuştur. Ona göre vaftiz olan kişi günahsız hatasız ve saf bir hal almaktadır. Ancak bu onun günaha eğilimli tabiatını yok etmemektedir.

Luther bebeklerin vaftizini gerekli görerek bu durumun Tanrı'yı da hoşnut edeceğini dile getirmiştir.

Luther'e göre vaftiz sonsuza kadar sürmektedir. Kişi günah işlese bile bu onun vaftizini geçersiz kılmaz ve vaftizin tekrarlanmasını gerektirmemektedir.

Hıristiyan dünyası Hz. Yahya'nın vaftizi ile havarilerin vaftizi arasında fark olup olmadığı konusunda görüş ayrılığına düşmüştür. Ancak Calvin ikisi arasında hiçbir fark olmadığını söyleyerek, vaftizi yapan ellerin değişmesi vaftizin mahiyetini değiştiremeyeceğini söylemiştir.

Günah itirafını bir sakrament olarak kabul etmeyen Protestanlık, iman ve tövbenin bireyselliğinden hareketle, tövbede rahibe veya kilise kurumuna ihtiyaç olmadığını ve kişinin kendi kendisine tövbe edebileceğini söylemektedir. Luther ruhban sınıfının günah başışlanması için para toplamasını ve daha sonra bu yetkiyi çıkarları doğrultusunda kullanmalarını eleştirmiştir.

Anlaşılmaktadır ki, günah kavramı tüm insanlığı etkilediği gibi Hıristiyan dünyasını da derinden düşündüren bir konu olmuştur. Günahın farklı yorumlanması ve uygulamalara yansması tamamen insanların bakış açısından kaynaklanmıştır. Genel olarak ele aldığımızda insan, işlediği günden kurtulup Tanrı tarafından affedilmek ve onun sevgisinden merhametinden mahrum kalmamak için elinden gelen her şeyi yapmaya çalışmıştır.

KAYNAKÇA

ACARA, Meryem, “Bizans Ortodoks Kilisesinde Liturji ve Liturjik Eserler”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1998, c.15, sy.1, ss.183-201, Ankara.

AKALIN, Kürşat Haldun, “Hıristiyanlığa Aktarılmış Ritüeller Olarak İsis Kültündeki Vaftiz ve Günah Çıkartma Ayinleri”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2014, sy.42, ss.42-75, Erzurum.

ALBAYRAK, Kadir, “Dinlerde Günah Kavramı ve Kurtuluş Yolları”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, 2002, c.4, s.12, ss.87-107, Ankara.

ATAY, Emine (Yılmaz), *Hıristiyanlıkta Aslî Günah İnancı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2005.

AYDIN, Mehmet, “Hıristiyanlık”, *DİA*, İstanbul, 1998, XVII, 345-358.

AYDIN, Mehmet, “Âdem ve Havva”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Nüve Kültür Merkezi, Konya, 2005, s.4.

AYDIN, Mehmet, “Günah”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Nüve Kültür Merkezi, ss.260-262, Konya, 2005.

AYDIN, Mehmet, “Günah Çıkarma”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Nüve Kültür Merkezi, ss.262-263, Konya, 2005.

AYDIN, Mehmet. “Vaftiz”, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Nüve Kültür Merkezi, ss. 776-777, Konya, 2005.

BATUK, Cengiz, “Âdem ve Havva’nın Kitabı: Eski Ahit Apokrifasında Âdem ve Havva’nın Hayatı”, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2006, (Ed: Şaban Haklı), c.5, s.10, ss.51-96.

BOLAY, Süleyman Hayri, “Âdem”, *DİA*, İstanbul, 1991, I, 358-363.

CİLACI, Osman, “İlahi Dinler Açısından Günah Kavramı”, *Diyanet Dergisi*, 1988, by.y., c.24, sy.4,ss.41-49.

DEMİRCİ, Kürşat, *Bir Hıristiyan Mezhebi Olarak Ortodokluğun Teolojisi*, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 2005.

DEMİRCİ, Kürşat, “Hıristiyanlık”, *DİA*, İstanbul, 1998, XVII, 368-372.

DEMİRCİ, Kürşat, “Ortodoksluk”, *DİA*, İstanbul, 2007, XXXIII, 409-414.

ELİADE, Mircea, *Dinler Tarihine Giriş*, Kabalcı, İstanbul, 2009.

ERBAŞ, Ali, *Hıristiyanlıkta İbadet*, Ayışığı kitapları, İstanbul, 2004.

ERBAŞ, Ali, *Hıristiyanlık*, İnsan Yay., İstanbul, 2004.

ERDEM, Mustafa, “ Hıristiyanlıktaki Vaftiz Anlayışı Üzerine Bir Araştırma”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1995, c.34, ss.133-154, Ankara.

ERDEM, Mustafa, *Hazreti Âdem (İlk İnsan)*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara, 2017.

GÜNGÖR, A. İsrâ , “Günümüzde Katolik Hıristiyanlık”, *Dinler Tarihi Araştırmaları III(Hıristiyanlık: Dünü, Bugünü ve Geleceği)*, Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2002, ss. 259-267, Ankara.

GÜNGÖR, Muhammed , “Hıristiyanlıkta 7 Ölümcül Günah”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, 2014, c.17, s.45, ss.36-59, Ankara.

GÜRE, Mustafa, *Dinlerde Geçiş Dönemleriyle İlgili İnanç ve Uygulamalar* (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2015.

GÜRKAN, Salime Leyla, “Vaftiz”, *DİA*, İstanbul, 2012, XLII, 424-426.

HARMAN, Ömer Faruk, “Endüljans”, *DİA*, İstanbul, 1995, XI, 209-211.

HARMAN, Ömer Faruk, “Günah”, *DİA*, İstanbul, 1996, XIV, 278-282.

- HARMAN**, Ömer Faruk, “Havva”, *DİA*, İstanbul, 1996, XIV, 542-545.
- HARMAN**, Ömer Faruk, “Katoliklik”, *DİA*, Ankara, 2002, XXV, 55-58.
- HARMAN**, Ömer Faruk, “Katolik Kilisesi ve Teokrasi”, *Bilgi ve Hikmet Dergisi*, 1995, s.11, ss.57-67, İstanbul.
- HARMAN**, Ömer Faruk “Günümüzde Ortodoks Hıristiyanlık”, *Dinler Tarihi Araştırmaları*, s.III, Ankara, 2002.
- KAHRAMAN**, Ferruh, *İtikadi Açından Hıristiyanlık ve İslamiyet’te Günah*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2011.
- KATAR**, Mehmet, *Yahudilik Hıristiyanlık ve İslam’da Tövbe*, Eskiyeşi Yay., Ankara, 2017.
- KATAR**, Mehmet, “Hıristiyan Bayramları Üzerine bir Araştırma”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, 2001, Ankara, c.9, ss.7-27.
- LUTHER**, Martin, Çev. Nur Nirven, *Martin Luther’in Uzun İlmihali*, GDK Yay., İstanbul, 2011.
- MCQUİCKİN**, John, *The Orthodox Church an Introduction to Its History, Doctrine and Spiritual Culture*, Blackwell Publishing, USA, 2008.
- Meydan Larousse*, “Günah”, V, 432.
- NUROĞLU**, Can, *İnsanlığın Kökü*, Yaşam Kilisesi, by.y., bt.y.
- FİDAN**, Ahmet ve diğerleri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, M.E.B, Ankara, 1995, c.1-4.
- ÖZCAN**, Şevket, “Dinlerin İnsana Verdiği Değer(Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam Örneği)”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2013.
- ÖZTÜRK**, Mustafa, “Âdem, Cennet ve Düşüş” , *Milel ve Nihal: İnanç Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 2004 , y.1, c.1, s.2, ss.307-318, İstanbul.

RAMM, Bernard, *Orijinal Günah Günahın Teolojisi*, Haberci Basın Yayın, İstanbul, 2006.

SERİNKEN, İsmail, Cem Güler, *Yaratılış*, Yeni Yaşam Yay., Ankara, 2014.

SÜMER, Necati, “Katolik Mezhebinde 7 Ölümcül Günah” *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 2006, Ankara, s.486.

STOTT, John, *Hıristiyanlığın Temelleri*, Haberci Basın ve Yayın, İstanbul, 2013.

ŞAHİN, Mustafa, “Katolik Karşı Reformu Olarak Trente Konsili ve Katolik Geleneğe Etkisi” (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*), İstanbul Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.

ŞENTÜRK, Mustafa, “Kitab-ı Mukaddes ve Kuran-ı Kerim’e Göre İlk Günah ve Kadın” *İslami Araştırmalar Dergisi*, bt.y., by.y., c.22, ss. 33-37.

TARAKÇI, Muhammed, “St. Thomas Aquinos’a Göre Aslı Günah”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (Ed: Abdurrezzak Tek) ,2006, c.15, s.1, Bursa.

TARAKÇI, Muhammet, *Protestanlıkta Sakramentler*, Emin Yayınları, Bursa, 2013.

TÜMER, Günay, “Aslı Günah”, *DİA*, İstanbul, 1991, III.,496-497.

TROLL, Christian W., “Tarihi Bir Olay Olarak Hıristiyanlık”, çev. Talip Özdeş, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, s.3, Sivas, 1999.

WAARDENBURG, Jacques “Protestanlık”, *DİA*, İstanbul, 2007, XXXIV, 351-353.

Yeni Yaşam Açıklamalı Kutsal Kitap, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1974.

YÜCETÜRK, Orhan Seyfi, “Katolik, Ortodoks ve Protestan Mezhepleri Arasındaki Farklar”, *On Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1983, İzmir, ss.411-422.

İNTERNET KAYNAKLARI

A Guide for Confession, <https://www.catholic.org/prayers/confession.php> (10/05/2019, 10:30).

Âdem'in ve Benim Günaha Düşüşümüz, http://www.hristiyan.net/tanrininsecimi/bolum_dort.htm ,(20.10.2018, 19:30).

Hristiyanlıkta Günah Anlayışı ve Mezhepsel Teolojik Farklılığı, <http://www.ortodokslartoplulugu.org/manevi-yasam/hristiyanlikta-gunah-anlayisi-ve-mezhepsel-teolojik-farklilik/> (20.10.2018, 19:00).

Katolik Kilisesi ve Din ve Ahlak İlkeleri, https://www.meryemana.net/katolik_kilisesi (15.10.2018, 21:00).

Kilise ve Sakramentler, <https://www.tarihbilimi.gen.tr/makale/kilise-ve-sakramentler/>, (20.10.2018, 19:45).

Asli Günah, <http://www.hristiyanforum.com/forum/showthread.php?t=351566> (17.05.2019, 22:30).

Adam and Eva, https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Adam_and_Eve (10/05/2019, 20:30).

Catechism of the Catholic Church, http://www.vatican.va/archive/ccc_css/archive/catechism/p2s2c1a1.htm (06/05/2019,20:10).

Confession, <https://www.britannica.com/topic/confession-religion> (06/05/2019, 19:15).

The tragedy of sin,http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_en.html#The%20tragedy%20of%20sin (06/05/2019, 20:45).

The Motivation and Process of the Fall, http://www.unification.net/dp96/dp96-1-2.html#Sec1_5, (19/05/2019, 19:00).

The Original Sin, <http://www.aboutcatholics.com/beliefs/the-original-sin/>(10/05/2019, 10:45).

